

**Оборона Донецького
аеропорту, 2014-2015
Хроніка бойових втрат**

Мартиролог

Оборона Донецького
аеропорту, 2014-2015
Хроніка бойових втрат

Мартиролог

Національний військово-
історичний музей України

Київ – 2020

Записка, виявлена у кишені загиблого кіборга Андрія Грицана

Передмова

Оборона донецького аеропорту у 2014-2015 рр., як і бої під Іловайськом у серпні 2014-го, стали символом спротиву простих громадян України російській військовій агресії.

Однак, попри чималу кількість телевізійних та газетних репортажів, кілька книжок та художній кінофільм, досі немає жодного джерела, в якому б системно викладався перебіг бойових дій навколо донецького аеропорту. А що найголовніше: у засобах масової інформації досі кружляють різні цифри щодо кількості загиблих та поранених учасників цієї героїчної події.

Встановлення істини щодо кількості та обставин загибелі кожного з героїв ДАПу має не лише глобальне історичне значення (аби максимально достовірно висвітлювати цю подію у підручниках з історії, нівелювати пропагандистські твердження супротивника про неймовірну кількість вбитих, тощо), а й важливе для родин загиблих. Чимало з батьків, дружин та дітей досі не знає про обставини смерті своїх близьких, особливо тих, що полягли під завалами донецького аеропорту.

20-го січня 2019 р. у Києві, у Залі Пам'яті, розташованому на території Міністерства оборони України, відбулись урочисті заходи з ушанування загиблих оборонців аеропорту. З усієї України з'їхались родини. В процесі підготовки до заходу, а також під час його проведення виникло дві проблеми:

1. Станом на той момент в оборонному відомстві не відбулося остаточного підрахунку втрат під час боїв за донецький аеропорт.

2. Чимало родин мають різні, іноді – протилежні дані про точний час та обставини загибелі своїх близьких.

Аби розібратись у цьому питанні, ми поставили за мету дослідити низку джерел службового характеру, які акумулюються у кількох міністерствах та відомствах, а саме:

- а) списки бойових та не бойових втрат Збройних Силах України;
- б) списки та документи з інформацією про загиблих та поранених, які доставлялись з зони АТО до моргів та госпіталів найближчих областей, передусім – до м. Дніпро;
- в) дані про огляд загиблих, проведені у судово-медичних експертизах (передусім м. Дніпро та м. Донецьк).

Завдяки тому, що з 2-го вересня 2014 року заступник директора НВІМУ Ярослав Тинченко був координатором проекту Місія «Евакуація-200» («Чорний тюльпан»), започаткованим Міністерством оборони України, то з часом він отримав доступ до всіх зазначених джерел. Завдяки цьому було здійснено системний аналіз усіх даних про вбитих та поранених захисників ДАПу.

Крім того, завдяки колективу інтернет-ресурсу «Книга пам'яті полеглих за Україну» (передусім – Світлані Виговській), вдалося максимально повно дослідити:

- а) публікації в українських періодичних виданнях та телевізійні репортажі про героїв оборони ДАПу, передусім – загиблих;
- б) фото-та відеоматеріали з зображеннями полонених та загиблих українських кіборгів, виготовлені стороною супротивника;
- в) додатково опитати живих учасників тих подій.

Неоцінним джерелом для загального розуміння подій, а також – оцінки реальної чисельності захисників донецького аеропорту, стали робочі зошити оперативної групи командування висомобільних десантних військ Збройних Сил України за 2014 р., передані до Національного військово-історичного музею України одним з офіцерів-десантників. Ці зошити містять чимало інформації про втрати серед частин високомобільних десантних військ, і впродовж 2015-2016 рр. зіграли значну роль в процесі пошуку та ідентифікації невстановлених загиблих українських воїнів.

Окремо слід згадати, що працівники Національного військово-історичного музею України взяли безпосередню участь у подіях, які розгортались навколо донецького аеропорту. Так, молодший науковий співробітник НВІМУ Всеволод Воловик був командиром одного з підрозділів «Правого Сектору», які оперували в районі ДАПу, і загинув неподалік від злітно-посадкової смуги 21 листопада 2014 р.

Пошукова група музею у рамках Місії «Евакуація-200» у 2015 р. здійснювала розкопки та дослідження підземного бункера підрозділу протиповітряної оборони «Зеніт» («Катер»). Тут 13 квітня 2015 року в результаті вибуху загинуло четверо українських військовослужбовців. Також працівники музею спільно з іншими пошуковцями зібрали, вивезли, а потім передали іншій стороні тіла загиблих супротивників, які намагались штурмувати «Зеніт» 22 січня 2015 р.

Без перебільшення, подвиг духу здійснив співробітник Національного військово-

історичного музею України Леонід Бондар. Ранком 28-го березня 2015 року він вирушив на машині «Газель» (на якій були великі символи: червоний хрест та цифра «200») до моргу Калінінського району м. Донецьк. З 3-го вересня 2014 року він брав участь у Місії «Евакуація-200» («Чорний тюльпан») з пошуку та вивезення тіл загиблих українських воїнів з території, що нині підконтрольна самопроголошеним ДНР та ЛНР. Отож, такі «відрядження» для Леоніда були звичним явищем. Але цього разу поїздка мала бути простою: відвезти одні документи, і забрати інші.

В морзі Леоніду передали потрібні папери, на яких він уперше побачив нові печатки т.зв. ДНР – з двоголовими орлами. Потім запропонували забрати «кілька мішків з загиблими». Насправді йшлося про 25 мішків. Пізніше виявилось, що у них були рештки 22 загиблих та 3 фрагменти – це були оборонці донецького аеропорту, витягнуті з-під завалів. Леонід подзвонив на базу пошуковців на нашій території та викликав іще одну машину. Доки він чекав на подвір'ї, туди приїхала машина сепаратистів з загону «Спарга» у супроводі операторів «Life News», які мали забрати свого загиблого. Побачивши, що на подвір'ї Леонід з працівниками моргу складає до «Газелі» наших загиблих хлопців, журналіст «Life News» почав грубо ображати мерців. Леонід, у присутності ополченців, спокійно відповів приблизно так: «Если вы хотите, чтобы вас уважали, начните с себя. Вы ведь не живых, а мертвых оскорбляете. Вы пытаетесь построить новое государство, но начинаете с оскорбления погибших, которые не могут за себя постоять. И мою страну оскорбляете. Я ведь приехал к вам сам и безоружный. И погибших на нашей территории ополченцев я тоже вожу в Донецк». На щастя, на цьому конфлікт було вичерпано, хоч Леонід у цю мить наражався на велику небезпеку.

За допомогу у роботі над цим проектом виносимо подяку начальнику Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи Дніпропетровської обласної державної адміністрації Ірині Федорчук, підполковнику Управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил України Михайлу Котелевському, офіцерам Збройних Сил України (передусім – високомобільних десантних військ) та пошуковцям Місії «Евакуація-200» («Чорний тюльпан») за можливість ознайомитись з матеріалами, використаними у цьому дослідженні. Окрему подяку складаємо Світлані Виговській та всьому колективу нашого інтернет-проекту «Книга пам'яті полеглих за Україну» (<http://memorybook.org.ua>).

Ярослав Тинченко

Загальні поняття про оборону аеропорту та кількість втрат

Оборона донецького міжнародного аеропорту ім. С. Прокоф'єва:

У вузькому значенні: бойові дії, які тривали безпосередньо на території донецького аеропорту (нового терміналу, старого терміналу, пожежної частини, диспетчерської та метеорологічної веж, злітно-посадкової смуги). Вважається, що оборона ДАПу тривала 242 дні.

У широкому значенні: операції на території та в районі розташування ДАПу, у тому числі: бойові дії в районі Путилівського мосту (м. Донецьк), місця розташування зенітно-ракетної частини 156 зенітно-ракетного полку («Зеніт», він же – «Катер»), сс. Піски, Водяне, Опитне, м. Авдіївка, шахта «Бутівка» («Путилівська»), монастир неподалік від ДАПу.

«Кіборги»:

У вузькому значенні: ті, хто безпосередньо захищали будівлі донецького аеропорту (включаючи вцілілих у боях, але загиблих та померлих у пізніших подіях).

У широкому значенні: учасники оборони, проривів для надання допомоги захисникам донецького аеропорту, а також учасники боїв навколо ДАПу.

Загиблі «кіборги»:

До них традиційно зараховуються дві категорії: загиблі (або померлі внаслідок поранень) під час оборони донецького аеропорту; загиблі під час рейдів на допомогу оборонцям ДАПу (якщо це сталось у межах злітно-посадкової смуги та інфраструктури аеропорту).

Водночас за бажанням батьків до цієї категорії також зараховуються деякі військовослужбовці, які захищали донецький аеропорт, але загинули (померли) пізніше.

Кількість загиблих:

Перші цифри про втрати українських захисників у донецькому аеропорту назвав коментатор на ім'я Олександр Кривоносов, якого вітчизняні ЗМІ позиціонують, як військового експерта. 23 січня 2015 р. він виступав з заявою, в якій зазначив, що «за моїми підрахунками, загинуло понад 200 осіб, а поранено – понад 500, а не 30 чи 40». Немає ніяких сумнівів, що ці підрахунки О.Кривоносов провів без жодних вагомих фактів та доказів.

Цифра у 200 загиблих була спростована ще у 2018 р. колективом «Книги пам'яті полеглих за Україну», передусім – Германом Шаповаленком. Відтепер ішлося про 100 загиблих. Але й ця цифра не остаточна. Приміром, у мартирологу «Книги пам'яті» наводиться ім'я солдата 80-ї окремої десантно-штурмової бригади Василя Смолярчука,

який начебто загинув під час оборони ДАПу. Однак насправді він загинув 7-8 лютого 2015 р. неподалік від н.п. Спартак. Ще один боєць – солдат 74-го розвідувального батальйону Олександр Челяда, трагічно загинув у н.п. Мар'їнка (а не в аеропорту, як помилково вважалося). Таких випадків можна назвати ще кілька.

Згідно уточнених та ретельно звірених згідно різних джерел даних (Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України), можна зробити остаточний висновок про кількість втрат.

Всього впродовж 2014 р. на території ДАПу, під час його оборони, або беручи участь у прориві, загинуло 35 бійців, із них 3 – добровольці «Правого Сектору».

Втрати за січень 2015 року:

А) загинули (померли від поранень) на території ДАПу (а також під час рейдів) з 1 по 19 січня – 10 військовослужбовців.

Б) загинули внаслідок підриву нового терміналу ДАПу 20 січня – 24 військовослужбовця.

В) загинули під час спроб прориву на допомогу захисникам нового терміналу ДАПу – 26 військовослужбовців;

Г) вбитий у полоні – 1.

Д) триває ідентифікація ДНК по наявних рештках – 1 (офіційно вважається зниклим безвісти).

Є) вірогідно, загинули, але рештки не знайдені – 3 (офіційно вважається зниклим безвісти).

Ж) згідно наявних даних, перейшов на бік ворога – 1 (офіційно вважається зниклим безвісти).

Разом: 96 підтверджених загиблих (у т.ч. 5 Героїв України), 1 – триває ДНК, 4 – зниклих безвісти (із них один, вірогідно, зрадник).

Кількість поранених.

Інформація про 500, або про 440 поранених у донецькому аеропорту не відповідає дійсності. Списки всіх поранених знаходяться у структурних підрозділах Міністерства оборони України та Міністерства охорони здоров'я України.

Першим у донецькому аеропорті був поранений 27-го травня 2014 року солдат 3-го окремого полку спеціального призначення. Зведений список поранених до 19 січня 2015 року виглядає таким чином:

Час події	Кількість поранених	В/ч	Обставини поранення
27.05.14, 18.40	1	3 опсп	під час обстрілу невстановленими особами позицій військової частини в районі аеропорту

31.05.14, 08.30	1	25 опдбр	знаходячись на позиції для прикриття зльоту та посадки вертольотів в аеропорту м. Донецьк, в ході стрілянини з боку зелених насаджень
10.07.14, 14.20-14.45	2	72 омбр	під час обстрілу з мінометів та ЗУ-23-2 аеропорту
12.07.14, 14.20- 16.30	3	72 омбр	під час мінометного обстрілу аеропорту
14.07.14, 14.00	2	72 омбр	під час охорони аеропорту, під час мінометного обстрілу отримали вогнепальні поранення
15.08.14, 17.50	1	169 нц «Десна»	під час мінометного обстрілу аеропорту
04.09.14	1	93 омбр	в результаті обстрілу аеропорту
05.09.14	1	93 омбр	в результаті артилерійського обстрілу
13.09.14, 07.10	5	93 омбр, 3 опсп	в результаті нападу НЗФ із застосуванням стрілецької зброї
14.09.14, 15.10	1	93 омбр	під час мінометного обстрілу
14.09.14, 20.20	5	93 омбр	під час артилерійського обстрілу
22.09.14, 16.15	5	93 омбр	під час мінометного обстрілу
24.09.14, 18.45	1	93 омбр	під час артилерійського обстрілу
28.09.14	14	79 оамбр, 93 омбр	під час штурмових дій зі сторони вул. Путилівська Роща
30.09.14, 15.30	1	3 опсп	під час артилерійського обстрілу з БМ-21
1.10.14, 8.30	3	3 опсп	під час штурму аеропорту
01.10.14, 18.00-18.50	2	79 оамбр	під час штурмових дій
02.10.14, 17.00	3	93 омбр 3 опсп	під час обстрілу з танку
03.10.14, 13.15	3	79 оамбр	під час обстрілу з танку
03.10.14, 14.00- 18.00	6	79 оамбр, 3 опсп	під час штурму аеропорту*
04.10.14, 09.35	2	79 оамбр	під час штурмових дій
04.10.14, 17.34	2	79 оамбр	під час штурмових дій
04.10.14	2	1 отбр	під час штурмових дій
05.10.14, 15.00	3	79 оамбр	в районі виконання завдань за призначенням під час артилерійського обстрілу

05.10.14, 17.55	1	95 оамбр	в районі виконання завдань за призначенням під час бойового зіткнення
06.10.14, 12.00- 12.20	1	93 омбр	під час штурму аеропорту
06.10.14, 19.00	3	95 оамбр	під час обстрілу з танку та стрілецької зброї
09.10.14, 10.00- 10.15	1	79 оамбр	під час штурму аеропорту
10.10.14, 10.35	3	93 омбр	під час мінометного обстрілу
10.10.14, 13.00- 13.20	2	79 оамбр	під час обстрілу з мінометів та стрілецької зброї
15.10.14, 16.00- 17.00	3	79 оамбр 93 омбр	в наслідок вогневого зіткнення
16.10.14, 15.00	1	79 оамбр	під час мінометного та артилерійського обстрілу
17.10.14, 13.30	2	79 оамбр	під час вогневого зіткнення
20.10.14, 16.30	1	3 опсп	під час бойового зіткнення
21.10.14, 13.25	1	79 оамбр	під час мінометного обстрілу
31.10.14, 11.20	1	93 омбр	під час мінометного обстрілу
31.10.14, 18.07	1	8 оаср**	під час мінометного обстрілу
03.11.14, 10.15	1	95 оамбр	під час обстрілу з АГС-17
04.11.14, 16.20- 17.00	2	93 омбр	під час артилерійського та мінометного обстрілу
06.11.14, 10.15	1	79 оамбр	під час обстрілу
07.11.14, 16.20	1	93 омбр	під час снайперського обстрілу
09.11.14, 04.20- 05.00	2	79 оамбр 95 оамбр	під час бойового зіткнення в аеропорті
12.11.14, 06.15	1	93 омбр	під час обстрілу з гранатометів та стрілецької зброї
13.11.14 , 11.00	5	91 опоз 93 омбр 95 оабр 1 отбр	під час обстрілу із стрілецької зброї (в ході доставки продовольства та планової ротації особового складу)
18.11.14, 17.50	2	93 омбр 1 отбр	під час мінометного обстрілу
19.11.14, 15.45	3	93 омбр 95 оамбр	під час артилерійського обстрілу

20.11.14, 12.10- 13.15	2	93 омбр	під час доставки гуманітарного вантажу поблизу аеропорту
21.11.14, 14.00	3	91 опоз 93 омбр	під час зачистки території поблизу аеропорту Донецька в результаті підриву на фугасі
25.11.14, 13.10	1	79 оамбр	під час обстрілу зі стрілецької зброї
28.11.14, 08.30- 13.00	2	93 омбр	під час артилерійського обстрілу
29.11.14, 11.55	8	93 омбр	під час штурмових дій
30.11.14, 10.00	12	93 омбр 79 оамбр 55 оабр	під час бою в аеропорту
02.12.14, 16.45	1	81 оамбр	під час штурмових дій
02.12.14, 02.30	1	95 оамбр	під час штурмових дій
02.12.14, 16.45	7	93 омбр 74 орбн	під час штурмових дій
03.12.14, 12.05	2	90 оабн	під час обстрілу зі стрілецької зброї
06.12.14, 11.00- 11.30	2	81 оамбр	під час артилерійського та мінометного обстрілу
06.12.14, 15.00	7	81 оамбр	під час обстрілу зі стрілецької зброї
06.12.14, 23.16	1	81 оамбр	під час мінометного обстрілу МТЛБ – внаслідок розриву міни
15.12.14, 11.00	1	55 оабр	під час виконання завдань в аеропорту Донецька (детонація боеприпасу)
16.12.14, 10.30	1	93 омбр	під час обстрілу зі стрілецької зброї диспетчерської вежі, внаслідок пожежі
20.12.14, 08.55	2	91 опоз 90 оабн	під час обстрілу зі стрілецької зброї
01.01.15, 23.40	2	80 одшбр	під час обстрілу нового терміналу
08.01.15, 12.34	1	3 опсп	під час мінометного обстрілу нового терміналу
09.01.15, 09.20-11.45	5	93 омбр 80 одшбр	під час обстрілу нового терміналу
10.01.15, 08.20	2	93 омбр 91 опоз	під час обстрілу з танку, мінометів та АГС
11.01.15, 12.50	1	80 одшбр	під час обстрілу з танків нового терміналу
12.01.15, 15.30- 20.12	2	91 опоз	під час обстрілу зі стрілецької зброї

12.01.15, 18.45	5	93 омбр 80 одшбр	під час бойового зіткнення в районі нового терміналу
13.01.15 10.00-13.00	3	80 одшбр	під час обстрілу з танків нового терміналу
13.01.15, 14.00-14.40	3	80 одшбр	під час обстрілу з танків нового терміналу
13.01.15	5	93 омбр 1 отбр	під час обстрілу
14.01.15	3	93 омбр	під час обстрілу
15.01.15, 14.05-16.35	9	80 одшбр 91 опоз	під час штурму аеропорту
16.01.15, 07.40	10	93 омбр	під час бойового зіткнення в районі нового терміналу
16.01.15, 15.30	2	93 омбр	під час доставки підкріплення
17.01.15	17	93 омбр	під час бою за пожежну частину
18.01.15	12	81 оабмр	під час штурмових дій
19.01.15	9	80 одшбр 81 оабмр	під час штурмових дій
20-21.01.15	30-40	Різні частини	поранені, травмовані, контужені під час фінального акту захисту аеропорту

*- цього дня, зокрема, було поранено коменданта оборони ДАПу полковника Олександра Трепака («Редут»).

** - 8-а окрема авто-санітарна рота

У таблиці подано інформацію про 255 задокументованих фактів поранення захисників аеропорту, військовослужбовців Збройних Сил України, з 27 травня 2014 року до 19 січня 2015 року. Сумарну кількість поранених та травмованих впродовж 20-21 січня десантників назвати складно, оскільки точне місце ураження не можуть назвати навіть деякі з них самих (йдеться передусім про тих, хто проривався на допомогу оточеним у ДАПі). Достеменно відомо, що цифра може бути не менше, ніж 30, але не більше, ніж 40 (згідно даних медичних закладів). Проте невідома точна кількість поранених бійців Правого Сектору. За словами представників (медиків) цього формування, їх було від 7 до 10 осіб.

Сумарно отримуємо 290-305 поранених під час боїв за донецький аеропорт.

Наведені цифри бойових утрат під час ДАПу – остаточні.

Ярослав Тинченко

2014 рік. Перебіг подій, хроніка бойових втрат

У березні 2014 року, під час трагічних подій на Кримському півострові, до охорони донецького аеропорту було залучено військовослужбовців Збройних Сил України: зі складу 3-го окремого полку спеціального призначення та 95-ї окремої аеромобільної бригади. Перша спроба захоплення ДАПу прихильниками т.зв. ДНР (невдала) сталась 17 квітня 2014 року.

6 травня 2014 р. усі польоти через донецький аеропорт були припинені.

Друга спроба супротивника взяття під свій контроль ДАП відбулась 26 травня 2014 р. На територію нового терміналу зайшли підрозділи російських терористів та сепаратистів (український спецназ та десантники знаходились у старому терміналі). Внаслідок добре скоординованих дій Повітряних сил Збройних Сил України та сухопутних частин супротивника було витіснено з нового терміналу. Серед військовослужбовців ЗСУ було троє поранених. Ворожі підрозділи, відступивши з ДАПу, потрапили під «дружній вогонь» ополченців: один з КАМАЗів з російськими добровольцями було вщент розстріляно. Згідно підтверджених документально даних, втрати загиблими росіян, кадірівців та сепаратистів становлять не менше, ніж 36 осіб.

З того часу у новому терміналі ДАПу, а також старому терміналі, на диспетчерській та метеоважах, у пожежній частині, знаходились підрозділи Збройних Сил України (з вересня 2014-го до них також долучились добровольці з «Правого Сектору»).

З кінця травня і до середини серпня 2014 року на території донецького аеропорту крім групи спецназівців знаходилось військовослужбовці 72-ї окремої механізованої бригади (вся військова залага аеропорту нараховувала 138 осіб).

Перші безповоротні втрати у ДАПі з української сторони стались 10 липня 2014 р. Супротивник обстріляв з мінометів позицію зенітників з 72-ї бригади: один із солдатів загинув. Але майже до кінця вересня обстріли та бойові сутички на території ДАПу мали короткочасний та епізодичний характер.

Липень: перші загиблі

1. Якубенко Олександр Валерійович

Солдат, 72-а окрема механізована бригада

Народився 13 березня 1975, Сквиря, Київська область

Загинув 10.07.14 у період з 14.20 до 14.45 під час обстрілу з мінометів та ЗУ-23-2 аеропорту Донецька внаслідок прямого попадання снаряду в будівлю терміналу (офіційна інформація).

Свідчення товариша по службі Сергія Козія:

Якубенко загинув в старому терміналі на позиції біля входу в підвал, (де стоять ваги, під правими сходами) під час обстрілу з танка. Ми відтягли його в коридор, в цитову,

де він, на жаль, помер. Три тижні тіло перебувало в холодильнику, потім на БМП розвідки його вивезли з ДАПу.

2. Григоренко Дмитро Андрійович

Молодший сержант, 72-а окрема механізована бригада

Народився 14 жовтня 1992, Фастів, Київська область

Помер 17.07.14 в донецькому опіковому центрі від ран, які отримав під час мінометного обстрілу 12.07.14 з 14.20 до 16.30 аеропорту Донецька.

Свідчення військовослужбовців 72-ї бригади:

12 липня 2014 року у Донецькому аеропорту розпочався черговий бій. Під час обстрілу молодший сержант Григоренко прикрив своїм тілом сержанта Віталія Мурашка і від отриманих травм через п'ять днів помер в лікарні Донецька... Ще до приходу в Донецький аеропорт «кіборгів», найпершими там тримали облогу 138 чоловік, серед яких зенітником-навідником був і молодший сержант Григоренко. На жаль, тоді волонтери не могли дістатися до бійців, тому постійно не вистачало ліків, харчів, та й зі зброї у військових було лише кілька БМП, зенітних установок та трохи стрілецької зброї. Але під час рідких розмов з батьками Дмитро ніколи не скаржився, лише намагався заспокоїти рідних та приховати звуки вибухів.

(Київщина пам'ятає: молодший сержант 72-ої ОМБР ім. Чорних запорожців Дмитро Григоренко // Моя Київщина, 17.07.2018: <http://mykyivregion.com.ua/2018/07/17/kiyivshina-pamyataye-molodshij-serzhant-72-oyi-ombr-im-chornih-zaporozhchiv-dmitro-grigorenko/>)

Коментар Сергія Козія, товариша по службі загиблого:

Григоренко - отримав скалкове поранення у голову плюс більше десяти скалок по всьому тілу при влучанні ймовірно 8-ми мін з «Василька» по позиції ЗУ-23 біля «Холмів» - зі сторони Спартака. Поранено було всю обслугу ЗУшки – 4 бійця. Без нейрохірургічного втручання боєць загинув би, було прийнято рішення евакуювати його через місцевих активістів, але через 4 дні Діма помер, хоч і йому зробили операцію.

З початку серпня 2014 року контроль над районом, прилеглим до донецького аеропорту, був покладений на 2-у батальйонно-тактичну групу 93-ї окремої механізованої бригади, підрозділи 3-го окремого полку спеціального призначення та 74-го окремого розвідувального батальйону. Штаб батальйонно-тактичної групи знаходився у с. Новокалинове, опорний пункт 4-ї роти – у с. Піски, ще один «опорнік» був у с. Тоненьке, а 5-а рота безпосередньо дислокувалась у донецькому аеропорту. Однак, якоїсь сталої лінії оборони навколо ДАПу не існувало: важалось, що після досягнутих у Мінську 5 вересня домовленостей про припинення вогню поновлення бойових дій виглядало мало вірогідним.

Спогади заступника командира 5-ї роти 93-ї окремої механізованої бригади Кирила Недрі:

Перша частина роти зайшла в ДАП 4 серпня, а друга - 14 серпня 2014 року. Завдання було замінити 72 бригаду, яка там вже перебувала з кінця травня-початку червня. Ми мали обороняти територію Донецького аеропорту.

На той момент там було спокійно. Були локальні невеличкі перестрілки по периметру. Ми без ротації пробули там два місяці. Умовний поділ відбувся 24 серпня, коли відбулися трагічні події в Іловайську, ми розуміли, що будемо наступними.

Коли був парад полонених в Донецьку та парад підбитої техніки, як вони (сепаратисти) називали, тоді і відбувся перший, нормальний, в повному розумінні слова, артилерійській обстріл. Штурму не пам'ятаю, але після того ДАП став ДАПОм, який ми знаємо.

Після того, як оборону аеропорту очолив Редут (командир оборони Донецького аеропорту, Герой України), стало зрозуміло, що не обійдеться без серйозних сутичок. Тому робота на території зводилася до забезпечення оборони. Там же не було ні інженерних загороджень, ні укріплень.

Ми відновлювали техніку, самі копали окопи, укріплення, тягали плити, відновлювали живлення, налаштовували побут.

В середині вересня вперше по відношенню до нас пролунало слово «кіборги» і почалася кіборг-епопея.

(Недря К. Кіборг Доцент: мені не доводилося бути у більш українському місці в Україні, ніж ДАП // Факти, 20.01.2019 // <https://fakty.com.ua/ua/opinion/kiborg-dotsent-meni-ne-dovodylosya-butu-u-bilsh-ukrayinskomu-mistsi-v-ukrayini-nizh-dap>)

Всупереч Мінським домовленостям, перестрілки та бойові сутички здовж лінії розмежування поступово спалахували з новою силою. Однією з найбільш «гарячих точок» незабаром став донецький аеропорт. У 10-х числах вересня 2014 р. штабом АТО було прийнято рішення посилити бійців 93-ї бригади десантниками 79-ї окремої аеромобільної бригади (згодом туди також прибула група з 95-ї окремої аеромобільної бригади).

Свідчення командира загону «Правого сектору» Всеволода Воловика («Сєви») про події вересня-жовтня 2014 р.:

Шляхи підступу до аеропорту з-боку української сторони були відкритими для можливих нападів диверсантів супротивника. Саме тому, коли я прибув з 5-ма добровольцями «Правого сектору» до с. Піски, то ми вирішили з власної ініціативи взяти під свій контроль район між населеними пунктами Водяне та Опитне. Згодом кількість нашої групи збільшилась до 10-12 добровольців, і це дало змогу здійснювати обхід території кілька разів на день. Бійці все прибували, і кількох з них ми відправили

на територію донецького аеропорту, де, за нашими спостереженнями, правильно налагодженої оборони ще не було.

(«Сєва» та солдат Володимир Байдюк загинули під час одного з обходів території 21 листопада 2014 року, підірвавшись на розтяжці)

14 вересня: бій біля аеропорту

3. Кулігін Олег Борисович

Капітан, начальник інженерної служби полку, 3-й окремих полк спеціального призначення.

Народився 6 серпня 1971 р. в м. Олександрія, Кіровоградська область.

Загинув 14 вересня 2014 року ввечері під час обстрілу аеропорту м. Донецьк.

Зі спогадів «Чарлі» командира роти спецпризначення про загибель Кулігіна О.Б

«14 вересня, із п'ятої ранку у нас зав'язався дуже важкий бій на одній із позицій. Це позиція була так називається «Снот». На даній позиції знаходилися військовослужбовці 93-ої бригади, також були бійці-добровольці «Правого сектору». Бої були дуже запеклі, противник використовував, як артилерію, міномети 82, 120 мм, бойові машини піхоти (БМП-2) та пізніше десь годин 9-10 ранку було підтягнуто два танки.

Я був направлений з Олегом Борисовичем на дану позицію, нам була поставлена задача максимально встановити побільше мін, як проти піхоти так і проти техніки противника, для того щоб противник не зміг прорватися на територію летовища. Прибули на цю точку, разом із особовим складом піхоти, прийняли стрілковий бій. Маленькі групи противника у кількості до п'яти чоловік вони намагалися проникнути безпосередню на територію даної позиції, обстріляли позицію з ручних протитанкових гранатометів. Після чого наші підрозділи привели в дію керовані по проводам міни направленої дії, які були встановлені саме Олегом Борисовичем напередодні. Ці міни вже знищили даного противника. Ми прибули на місце події, там уже забрали тіла загиблих сепаратистів, їхнє озброєння, встановили нові міни, відвезли їх у термінал, почали проводити розбор польотів з нашим командиром. Після чого бій на даній позиції знову продовжився, ми були направлені туди повторно. З бійниць, так званих, укріплених, які ми робили у вікнах, укріпляли мішками з піском, безпосередньо вели бій, це була двоповерхова будівля укріплена, це була позиція «Снот».

Пам'ятаю, як я спустився на перший поверх, щоб залити свої магазини, почув як по радіостанції пролунало, що у нас поранений, буквально через секунд сорок я побачив, як з другого поверху бійці 93-ої бригади зносили тіло пораненого нашого бійця. Я звернув увагу, побачив, що це був Олег Борисович. Ознак життя він вже ніяких

не подавав. Єдине, що кидалося відразу в очі це те, що у нього на бронезилеті була радіостанція, з лівого боку, в районі серця, вона була прострелена. Полується бронезилет нашого виробництва «Корсар» там 3000, який носив постійно Олег Борисович, його передня пластина була трохи нижче ніж повинна була бути.. Висіла радіостанція, він безпосередньо приймав бій, куля влучила йому в радіостанцію і через радіостанцію потрапила прямо у серце. Приїхав Євгеній Петрович Подолянчук із старого терміналу, на бойовій машині піхоти, його було евакуйовано, наш Док надавав йому медичну допомогу, наші бійці зробили все що було у наших силах, але на жаль поранення було смертельне.

(<https://youtu.be/MOJfC184CU>)

4. Подолянчук Євгеній Петрович «Жека»

Старший лейтенант, командир групи, 3-й окремих полк спеціального призначення.

Народився 4 липня 1991 р. в м. Черкаси.

Помер 14 вересня 2014 року по дорозі в лікарню від осколкового поранення, отриманого під час обстрілу аеропорту м. Донецьк.

Юрій Бутусов, журналіст, про загибель Євгена Подолянчука:

14 сентября был бой на позиции «Енот». Женя выехал на помощь - чтобы выставить мины на вероятных маршрутах движения танков противника. Мог и не ехать, конечно, но он знал, что там танк 93-й механизированной бригады «Адама» – майора Евгения Межевикина, 10 бойцов «Правого сектора», и взвод мобилизованной пехоты, из которой бойцами было не более 5 человек, а остальные пока солдатами стать не успели, и не понимали как вести себя в боевой обстановке. Женя был последним резервом, резервом, который сам пошел в бой, чтобы в тяжелейшей обстановке выручить боевых товарищей «Енот» отбил очередную атаку, и начался новый массированный артиллерийский налет. Наши начали отход из горящего здания, этот отход вызвался прикрывать старший лейтенант Подолянчук. Разрыв... Один из осколков сразил Женю – он скончался во время эвакуации.

28 вересня: бій з двома російськими танками Т-72

28 вересня 2014 р. сталося два бої, в яких загинуло 9 та було поранено 14 військовослужбовців. Крім того від вогню супротивника було втрачено 2 БТР-80. Один із загиблих, капітан 93-ї омбр Сергій Колодій, був нагороджений званням Героя України (посмертно). Проти української сторони діяло два танки Т-72, один із них був знищений екіпажем капітана Євгена Межевкіна (був удостоєний звання Героя України).

Всього 28 вересня до ДАПу змогли прибути 53 військовослужбовця: 41 десантник 79-ї окремої аеромобільної бригади, 7 бійців 93-ї окремої механізованої бригади та 3 сапери з 91-го окремого інженерного полку. Після цього, згідно документів, сили захисників донецького аеропорту становили: 85 військовослужбовців (із них 7 офіцерів), 7 одиниць бронетехніки та 2 одиниці автотранспорту (крім того, кілька добровольців з «Правого сектору»).

Заступник командира 5-ї роти 93-ї бригади Кирило Недря про загибель капітана Сергія Колодія:

«Все дни боевики долбили со стороны склада ГСМ - это произошло после того, как мы были вынуждены оставить опорный пункт «Енот». Выкатывались танки и били по терминалу С - опорный пункт «Бокс». 28 сентября с самого утра начались попытки итурмовать с разных направлений всю линию обороны. До этого перед терминалом С еще была позиция «Правого сектора», в одном из зданий впереди. Но накануне 27-го ее также пришлось оставить - танки расстреливали их в упор. Противник перехватывал нашу связь и на нашей волне рассказывал, что помощи ждать нет смысла, сдавайтесь и т.д... Ощущалось 28-го, что итурм очень основательный. Кольцо зажималось. У пацанов начались вполне понятные вопросы. Ко мне прибежал один парень, кричит – «Слышишь, слышишь!» - а рация предлагает сдаться. Я ему ответил: «Если ты знаешь, что ты человека можешь наказать, ты с ним будешь о чем-то говорить и договариваться?» Он: «Нет». И мы уже вместе начали тогда командиру боевиков «Абхазу» по радиосвязи рассказывать что мы о нем думаем. Тут пошла команда – «Танки «Бокс» атакуют!» Оттуда ребята доложили, что пехота за танками идет. От «Редута» пошла команда Колодию: «Рубеж», бери «бэха» и отсекай пехоту, а танк по танкам работать будет». Серега или не слышал, или не по рации не было ответа, не знаю... Тогда «Редут» на меня – «Доцент», найди где «Рубеж» - ему на выезд!». Я нашел Сергея в его комнате. Он сказал: «Слышу, иду». Он в «бэха» сел на место механика, Гудаченко Александр был наводчиком, а фельдшер Прудич Сергей сел на место командира. И «бэха» ушла. Я тогда стоял на посту «Броня», на выходе с нового терминала в сторону старого. «Бэха» пошла по прямой, по взлетке... Потом начала заднюю давать. От ангара, что за старым терминалом, вышел Т-72. БМП вела бой до конца - отстреливалась сначала из 30 мм пушки, а потом из пулемета. И вот они уже почти вернулись - но перед самым новым терминалом на моих глазах машина получила прямое попадание в лоб. И сразу вспыхнул моторный отсек. Чудом Гудаченко и Прудич спаслись и покинули вспыхнувшую машину. Александра порезало осколками страшно, они дошли до санчасти. А БМП с моим ротным пылала перед терминалом... (Бутусов Ю. Отражение итурма российских наемников за щитниками аэропорта 28-го сентября 2014-го // Цензор.net, 30.09.2015: <https://censor.net.ua/r354134>)

5. Колодій Сергій Володимирович (Герой України посмертно)

Капітан, командир роти, 93-я окрема механізована бригада.

Народився 4 лютого 1981 р. в м. Харків.

Лейтенант Кирило Недра про бій з десантниками з 79-ї бригади:

«Колонна 79-ї прибула примерно в 13 часів - я за часом тоді слідити не міг точно. Я їх зустрічав як старший начальник по новому терміналу і ми хотіли їх техніку загоняти в новий термінал, але тут от їх командира поступив наказ - два БТР відправити на старий термінал. Тоді я зустрів свого друга - однокурсника по Дніпропетровському університету Леши Тищика. Радість була іскрення. Пообнімалися, хвилини 10-15 поговорили... Але старший командир 79-ї, який завіз колонну, дав наказ Алексею вести БТРи на термінал. Я це чув і сказав: «Давайте пару чоловіків дайте в проводники і перебежками пройдете, а як темніє, техніку туди заведемо». Леша відповів: «Ні, наказано йти зараз». Ми з Лехою розпочалися, домовившись ще побачитися. Вони загрузили в дві машини, але щось мешкали з від'їздом... А як тільки поїхали, я тут же побачив танк на взлетці і тут же крик «Редута» по радіо: «Танк на взлетці!». 72-ка зупинилася і почала садитися на наші танки, два з яких стояли на вході в новий термінал... Але тут перший БТР, в якому був Леша виїхав прямо на танк. Вони врізалися, і були вже перед самим старим терміналом коли танк прицілювався по них. Вистрел і Лешин БТР загорівся... Другим вистрелом - по другому БТРу - але танк промазав - снаряд ударив в носову частину, але машина з строю не вийшла, отримавшись кількома пораненими. Танк почав наводитися на другий БТР, щоб добити але майор Межевкін виїхав на своєму танку, почав дуель в упор на короткій дистанції, і другим снарядом зрушився Т-72. По Т-72 почали бити з всіх стволів. Там теж ніхто не вижив... (Бутусов Ю. Отражение штурма российских наемников защитниками аэропорта 28-го сентября 2014-го // Цензор.net, 30.09.2015: <https://censor.net.ua/r354134>)

Спогади друга Олексія Тищика Ігоря Шведа:

— Нас відправили на допомогу ребятам з спецназу — в третьому терміналі вони потрапили в оточення. Ми везли їм продукти, воду, боекомплект. В колонні було близько ста чоловік з 79-ї і 93-ї бригад, але щось з самого початку не заладилося. Не вистачило солідарності, і довелося дозаявлятися, впереді повинен був йти танк, але він чому-то не з'явився. К вечері ми зашли в аеропорт — наша машина во главе колонни — і вже двигалися від нового терміналу до старого. Залишалося якихось десяти метрів, але раптом з-за будівлі виїхав російський танк Т-72 і прямою наводкою ударив по нашому БТРу. Кумулятивний снаряд пробив броню справа, де сиділи Леша і ще двоє бійців. Там все вибухло так, що потек метал. Взривної хвилі вибило

кришку люка, і це спасло життя тих, хто сидів зліва, — ми буквально вивалилися з горячої машини, в якій залишався Леша з двома товаришами. У командира Станіслава Хардікова обгоріло все обличчя, і він нічого не бачив, я був поранений в плече і руку, контужений. Двоє встигли відтиснути командира метрів на десять, як в БТРе вибухнула боекомплект. Палав і російський танк, побитий нашими хлопцями. (Гармаш Н. Друзья погибшего снайпера Алексея Тыщика: «Отомстим и за Лешку, и за его маму» // Факты, 28.10.2014: <https://fakty.ua/190126-druzya-pogibshogo-snajpera-alekseya-tycshika-otomstim-i-za-leshku-i-za-ego-mamu>)

6. Соколовський Денис Михайлович

Старший солдат, механік - водій, 17-а окрема танкова бригада.

Народився 26 липня 1983 р. в с. Лозуватка (Криворізький район, Дніпропетровська область).

7. Білий Денис Анатолійович

Старший солдат, стрілець - номер обслуги, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 24 травня 1992 р. в смт. Горностаївка (Херсонська область).

8. Завірюха Олександр Ігорович

Солдат, водій, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 15 грудня 1992 р. в с. Кам'яна Балка (Первомайський район, Миколаївська область).

9. Златєв Сергій Анатолійович «Чорний»

Сержант, головний сержант - командир відділення, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 25 травня 1991 р. в м. Одеса.

10. Пивоваров Олександр Сергійович

Солдат, стрілець - помічник гранатометника, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 8 вересня 1988 р. в смт. Кушугум, Запорізький район, Запорізька область.

11. Соколячок Юрій Іванович

Солдат, номер обслуги, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 29 червня 1971 р. в с. Ластовки (Кобринський район, Брестська область, Білорусь).

12. Тищик Олексій Олександрович

Лейтенант, командир взводу, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 6 жовтня 1984 р. в смт. Широке (Дніпропетровська область).

13. Хроненко Анатолій Петрович

Солдат, стрілець - помічник гранатометника, 79-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 2 червня 1968 р. в м. Миколаїв.

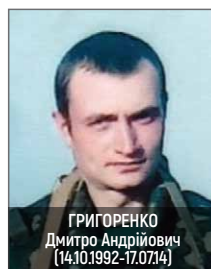
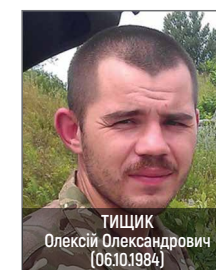
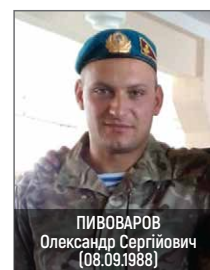
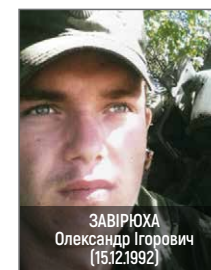
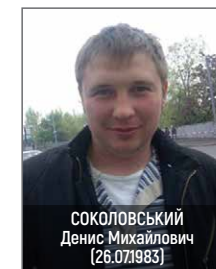
Починаючи з 29 вересня 2014 року територія, де знаходились захисники аеропорту, по кілька разів обстрілювалась артилерією та мінометами.

3-6 жовтня 2014 року супротивник здійснив кілька спроб штурму донецького аеропорту. У цих боях з української сторони загинуло 11 бійців (по 3 з 3-го окремого полку спеціального призначення та 1-ї окремої танкової бригади, по 2 з 95-ї окремої аеромобільної бригади та «Правого сектору», 1 з 79-ї окремої аеромобільної бригади). Чимало було поранених.

У бойових діях навколо донецького аеропорту наприкінці вересня – у першій половині жовтня головну роль відігравали десантники 79-ї та 95-ї бригад. Крім того, брали участь військовослужбовці: 3-го полку спеціального призначення, 1-ї танкової та 93-ї механізованої бригад, 91-го інженерного полку, бійці «Правого сектору». Але, на загал, чисельність учасників цих боїв була порівняно невелика. Основні втрати захисники донецького аеропорту мали переважно пораненими. Так, з 28 вересня до 12 жовтня серед десантників була така кількість загиблих та поранених (дані лише по частинам високомобільних десантних військ):

	79 бригада	95 бригада
Загиблі	8	2
Поранені	45*	3

*у т.ч. 9 – 28 вересня, 8 – 3 жовтня

3 жовтня 2014 р.: бій за старий термінал

В'ячеслав Зайцев, бойовий побратим:

Скельд из «Правого сектора» погиб в первый же день захода нашей второй роты 79 ОАЭМБр в терминалы ДАП. Тогда толпы обдолбанных сепаров пачками погасились под стенами аэропорта, а все потому, что их лидеры пообещали взять ДАП ко дню рождения путлера. Мне звонили, что нас всех уже давно убили - окей, тогда они дерутся с мертвецами. От бессилия они начали простреливать этажи пушками танков. Так я получил первое ранение, а Скельд погиб. Мы сделали нотариально заверенные свидетельства обстоятельств его смерти и родители должны получить УБД. Это то малое, что мы можем для них сделать. Помните, Скельд-Святослав погиб за Украину - защищая ее с оружием в руках. Вечная память герою!

Зі спогадів, командира загону спеціального призначення третього полку спецназу полковника Трепака («Редут»)

«Из 28 вересня ворог ішов лавиною. 29, 30 вересня і 1 жовтня бої тривали на першому поверсі старого терміналу. Тільки 1 жовтня після бою сім тіл противника залишилося лежати в коридорах. У нас за цей період – жодного пораненого. 3 жовтня один з підрозділів бойовиків підійшов впритул до того місця, де були хлопці, кинули димові шашки, приміщення наповнилося димом... У тому ж бою брали участь 12 моїх хлопців з роти охорони, троє з них задихнулися від газу, а бійці «Правого сектору» Сергій Андреев («Каспер») і Святослав Горбенко («Скельд») загинули від вогнепальних поранень. У той день було багато поранених, ми відправили БТРи з ними. Причому завантажували машини прямо під час бою, навколо літали кулі... І тільки в ніч з третього на четверте я вивіз тіла загиблих, серед яких і Святослава. Але поки йшов бій, не знав, що його вже немає. Постійно викликав його: «Гренадер», «Гренадер»! Та рація мовчала. Потім хлопці мені сказали: «Сергійовичу, не кричи, немає його» (<https://www.visnyk.poltava.ua/news/sviata-sprava-sviatoslava-horbenka>)

14. Андреев Сергій Володимирович «Каспер»

Доброволець, Добровольчий Український Корпус.
Народився 5 листопада 1983 р. в м. Дніпропетровськ.
Загинув 3 жовтня 2014 року під час оборони старого терміналу аеропорту м. Донецьк.

«Загинув під час оборони аеропорту Донецька в бою біля старого терміналу. Сергій витягнув з-під обстрілу пораненого товариша «Фрола», врятувавши йому життя, а за дві години помер від осколкового поранення». («Редут»)

15. Горбенко Святослав Сергійович «Скельд»

Доброволець (молодший лейтенант запасу), Добровольчий Український Корпус.
Народився 26 грудня 1994 р. в м. Полтава.

3 жовтня 2014 року, рятуючи пораненого побратима «Денді», дістав смертельне осколкове поранення сонної артерії в приміщенні старого терміналу.

16. Хруль Олександр Григорович

Старший солдат, стрілець, 3-й окремий полк спеціального призначення.
Народився 30 серпня 1992 р. в с. Ганнівка (Петрівський район, Кіровоградська область).
Загинув 3 жовтня 2014 року в бою під час оборони аеропорту м. Донецьк.

17. Шешеня Вадим Валерійович

Солдат, стрілець, 3-й окремий полк спеціального призначення.
Народився 10 березня 1984 р. в м. Надим (Тюменська область, РРФСР).
Загинув 3 жовтня 2014 року в бою під час оборони аеропорту м. Донецьк.

18. Литвинов Іван Олександрович

Капітан, командир взводу, 3-й окремий полк спеціального призначення.
Народився 7 березня 1975 р. в м. Краматорськ (Донецька область).
Загинув 3 жовтня 2014 року в бою під час оборони аеропорту м. Донецьк.

Ніч з 3 на 4 жовтня: відбиття атаки

Ярослав Колашник, заступник командира батальйону 79-ї бригади:

Під час одного з боїв, ще в жовтні, майор разом з підлеглими опинилися на позиції, яка активно прострілювалася противником. Тоді аеропорт атакували не менше двох сотень бойовиків. Щоб прикрити своїх бійців, Півень залишився на полі бою. Товариші по службі кажуть, що ціною життя майора живими залишилася ціла рота солдатів. Коли диверсійна група спробувала пройти на поверх - натрапила на групу, де Євген Олексійович перебував. Зав'язався бій, осколками трохи поранило. У підсумку Євген Олексійович загинув, але героїчно загинув. (Згадати усіх: рік по трагедії донецького аеропорту // Волинські новини, 21.01.2016: <https://www.volynnews.com/news/vidsichagresoruikrayinayedina/zhadaty-usikh-rik-po-trahediyi-donetskoho-aeroportu>).

19. Півень Євген Олексійович

Підполковник (посмертно), старший офіцер відділення по роботі з особовим складом, 79-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 2 грудня 1972 р. в м. Золотоноша (Черкаська область).
Загинув у ніч на 4 жовтня 2014 року під час відбиття атаки.

4 жовтня: загибель танкового екіпажу

Супротивником було підбито танк зі складу 1-ї окремої танкової бригади, який рухався в колонії, і до якого тиждень не можна було дістатись, аби евакуювати останки. Загинув весь екіпаж.

20. Костюченко Юрій Миколайович

Молодший сержант, командир танку, 1-а окрема танкова бригада.
Народився 17 серпня 1977 р. в с. Займище (Щорський район, Чернігівська область).

21. Кривонос Станіслав Григорович

Молодший сержант, механік - водій, 1-а окрема танкова бригада.
Народився 27 червня 1979 р. в с. Івангород (Ічнянський район, Чернігівська область).

22. Кунденко Володимир Іванович

Сержант, командир танку, 1-а окрема танкова бригада.
Народився 26 липня 1980 р. в с. Красний Колядин, Талалаївський район, Чернігівська область.

15 жовтня: мінометний обстріл

23. Тігарчук Володимир Іванович

Капітан, командир взводу, 1-а окрема танкова бригада.
Народився 8 серпня 1968 р. в с. Парипси (Попільнянський район, Житомирська область).
Помер 17 жовтня 2014 року о 06:00 в обласній клінічній лікарні ім. І.Мечникова від поранень, отриманих поблизу аеропорту м. Донецьк. Щоденно підвозив на танку боєприпаси в аеропорт та вивозив поранених

31 жовтня: бойова сутичка

24. Ковальчук Віктор Сергійович

Старший сержант, головний сержант - командир відділення, 79-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 28 квітня 1984 р. в с. Дубівка (Горностаївський район, Херсонська область).
Загинув 31 жовтня 2014 року від осколкового поранення голови, отриманого внаслідок вибуху гранати під час оборони аеропорту м. Донецьк. Віктор ліг на гранату, рятуючи життя своїх побратимів

6 листопада: відбиття штурму на диспетчерську вежу

Спогади Ростислава Смуся:

Щойно приїхали в аеропорт – одразу повантажили «двохсотих» хлопців з «Правого сектору». Вони загинули через «рапіру» – протитанкову гармату, яка почала кошимарити аеропорт напередодні нашого заїзду. Обоє – одразу на смерть: одного – порвало навпіл, іншому – вирвало ліву лопатку. Зрештою, ту «рапіру» знищила наша артилерія, але тиждень вона нам не давала жити (Трегубова Я. Кіборг Ростислав Смуся про останні дні оборони ДАПу і полеглих побратимів // Радіо Свобода, 19.01.2018: <https://www.radiosvoboda.org/a/28983568.html>)

25. Голота Юрій Анатолійович

Сержант, водій - номер обслуги, 79-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 2 квітня 1982 р. в с. Пролетарка (Цюрупинський район, Херсонська область).
Загинув 6 листопада 2014 року під час мінометного обстрілу в ході штурму бойовиками диспетчерської вежі аеропорту м. Донецьк.

26. Табала Сергій Олександрович «Сєвер»

Добровольець, Добровольчий Український Корпус.
Народився 16 грудня 1995 р. в м. Лебедин (Сумська область).
Загинув 6 листопада 2014 під час оборони диспетчерської вежі аеропорту м. Донецьк.

7 листопада: робота снайперів

27. Колесніков Павло Олександрович

Полковник (посмертно), заступник військового комісару, Миколаївський обласний військовий комісаріат (командир взводу 79-ї оабр).
Народився 8 квітня 1975 р. в м. Могилів-Подільський (Вінницька область).
Загинув 7 листопада 2014 року о 16:05 в аеропорту внаслідок пострілу снайпера

8 листопада: засідка та вогневий бій

Загинули близько 4-ї години ранку 8 листопада: під час виставлення секретів в районі нового терміналу потрапили у засідку та вступили у вогневу протистояння з бойовиками

28. Баранов-Орел Сергій Анатолійович

Солдат, снайпер, 79-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 28 грудня 1983 р. в смт. Клесів (Сарненський район, Рівненська область).
Загинув близько 4-ї години ранку

29. Здебський Богдан Богданович

Солдат, снайпер, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 11 травня 1991 р. в с. Розвадів (Миколаївський район, Львівська область).

У Богдана легені були прострелені бронебійними кулями

30. Іванцов Сергій Володимирович

Старший прапорщик, головний старшина батальйону, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 27 серпня 1977 р. в с. Пересадівка (Жовтневий район, Миколаївська область).

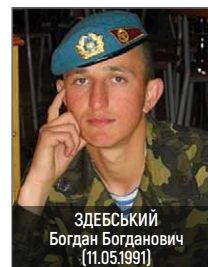
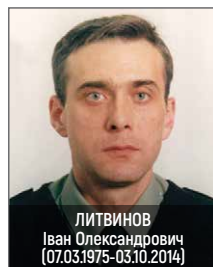
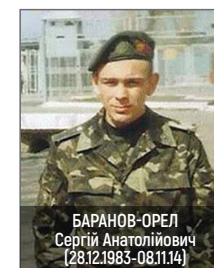
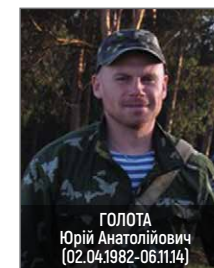
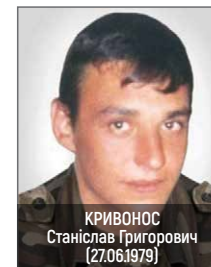
Загинув унаслідок пострілу снайпера.

18 листопада: мінометний обстріл**31. Полянський Ілля Анатолійович**

Солдат, навідник - оператор, 74-й окремий розвідувальний батальйон.

Народився 20 січня 1975 р. в м. Дніпропетровськ.

Загинув о 22.50 під час мінометного обстрілу аеропорту

29 та 30 листопада: бій за старий термінал, відступ до нового терміналу

29 та 30 листопада 2014 року відбувся штурм старого терміналу донецького аеропорту. Оборону тримали бійці 93-ї окремої механізованої та 79-ї окремої аеромобільної бригад. Внаслідок боїв 2 військовослужбовців загинуло, 6 було поранено. Українська сторона залишила приміщення старого терміналу та зосередилася на території нового. Ось що згадував один із учасників оборони старого терміналу:

Нас с Поляком вывели из Башии 27-го ноября, а наших парней со Старого не вывели. 29-го начался штурм, который закончился 30-го с отходом наших в Новый. среди них было шесть человек 300, наш Чалый в том числе. Их вывели 1-го декабря. Ехать за остальными не было ни машины, ни экипажа. А там оставался Макар. Поэтому мы с Поляком сели в мотальгу и поехали. Январчагах, онна ПКТисвязи. Прикрывалнас Адамс. Лешимнамишке. Слава яйцам, мы всех довели. На фотке уже подъезжаем к базе. Своих не бросаем, на том и держимся. Не из-за лозунгов с трибун мы там.. Ладно, это лирика После этого ездили еще несколько раз. (В объятые дымом горячие дни января... <https://feldherrnhalle.livejournal.com/11508.html>)

Докладний опис бою за старий термінал залишили Ігор Гофман та Валентин Ковальський (Ігор Гофман. Той, що тричі повертався з пекла Частина I. Старий термінал//<https://www.facebook.com/93OMBR/posts/509485092581619/>; Ковальський В. Мы готовились подорвать перекрытия и похоронить врагов вместе с собой, но командир «Тополь» вызвал огонь нашей артиллерии на себя // Факты, 6.12.2017, режим доступу: <https://fakty.ua/251918-my-gotovilis-podorvat-perekrytiya-i-pohoronit-vragov-vmeste-s-soboj-no-komandir-topol-vyzval-ogon-nashej-artillerii-na-sebya>)

Володимир Ковальський, зокрема, розповідав про це:

Вечером «Майк» (командир 1-го батальйону 79-ї бригади Максим Миргородський – ред.) дал команду отходить двумя группами: первая выносит раненых, а вторая их прикрывает. От терминала остались одни руины, он все еще горел. Мы, обессиленные, искалеченные, не шли, а ползли. Двоих, самых тяжелых, несли. Эти 50 метров до своих были для нас, действительно, «дорогой жизни». Вынесли всех раненых. Икону Иисуса Христа, которая нас оберегала, тоже взяли. Запомнилось, что на улице как раз выпал чистый белый снег...

32. Нетребко Олег Володимирович

Солдат, гранатометник, 93-я окрема механізована бригада.

Народився 15 липня 1984 р. в м. Нова Одеса (Миколаївська область).

Загинув 29 листопада 2014 року внаслідок обстрілу старого терміналу донецького аеропорту

Андрій Гасюк із позивним «Еверест», заступник командира роти, 93-я бригада, 1-й батальйон, 3-я рота

Нас атакували згори. Потім Олег Нетребко стрибнув за кулемет. Там він і загинув. Це – єдина людина, якій посмертно присвоїли орден «За мужність». Він кинувся за кулемет після того, як контузило кулеметника. Вів звітки бій, незважаючи на те, що в двох метрах від нього розривались гранати, й у нього самого вже були поранення.

Як би цинічно це не звучало, але потрібно було рятувати живих.

Тоді ж я відіслав групу на прикриття. Поряд із Олегом був помічник, який вижив, але їх засипало, тому група відкопувала. Доки одна резервна група прикриття відбивала-прикривала, інша відкопувала їх під вогнем. Олежку перенесли трохи вбік під укриття стін, але забрати його звітки так і не змогли, тому що була дуже велика кількість поранених. Як би цинічно це не звучало, але потрібно було рятувати живих (<https://www.radiosvoboda.org/a/28270261.html>)

Розповідь Ігора Гофмана у соцмережах:

Нетребко загинув уві сні. Гранатометним пострілом поцілило у стіну, за якою він спав. Це був перший постріл у атаці. Від вибуху обвалилась перекриття і його привалило плитою. Ми на силу його дістали. Під вогнем хлопці ломами вирубували бетон. Сподівались що живий. Нажаль, ні. Його склади на ноші і приготували на евакуацію тіло. Температура нижче 0. І я не хотів ризикувати життям, аби його винести у новий термінал. Сподівались зі зміною забрати. Однак від пострілу ймовірно танка вдруге його зхасипало бетоном вже неживого <...> Його вдалось обміняти лише через 3 місяці. І весь цей час його матір телефонувала доводячи мене до божевілля своїми докорами

Оповідання про долю Олега Нетребко, цікаві факти про бої навколо старого терміналу оповів Ігор Гофман:

Одного дня в середині грудня 2014 року «сепаратори» попросили повернути їм тіла загиблих. Вони сказали, що не будуть стріляти 20 хвилин, аби ми забрали трупи їх хлопців та поміняли їх на наших загиблих бійців. У бойовиків залишалось тіло нашого гранатометника Олега Нетребко, якого хлопці не змогли витягти через завал, тому ніхто не вагався. Між нами та дзвіницею й кладовищем було заміновано велику ділянку: мінували і ми, і «сепари», кожен своє, але нас цікавила ділянка двору навколо вежі та під стінами.

Погодились йти я з покійним Славою Лисенком, капітан «Лось» з розвідки чи 79-ї десантної бригади, не пам'ятаю, та бійці нашої роти Антонов, «Бандера». Слава з «кішкою» (залізні крюки на мотузці) йшов першим, за 20 метрів позаду був я,

бійці та капітан «Лось», який керував процесом. Якщо б Слава підірвався, то інші б залишились живими. Там були міни, пам'ятаю, МОН-100 стояла – така собі зелена каструля біля телеграфного стовпа, розтяжки з Ф-1. Все перепутано дротами від ПТКР, а на тих дротах – гранати, але це було більш-менш примітивне, й ми дійшли без пригод. Найгірше - не бачили, що в нас під ногами, бо землю і всі саморобні вибухові пристрої засипало товстим шаром мінеральної вати і обшивки, зірваної вибухами з вежі управління.

Дійшли... Першого вбитого розчавив танк, його почали відкопувати, а той замерз, став плоским, як в анекдоті. Міліметрів 15-20 було тіло в товщину, розплющене гусеницями. Танк схоже кілька разів по ньому проїхав. Тому коли почали його виймати, труп розірвався навпіл: ноги з тулубом у вигляді картонної картини, а груди з руками були окремо. Не здогадалися тоді сфотографувати... Хлопці несли фрагменти тіла під пахвами, настільки вони були легкі та висохлі на морозі.

А наступний їх вбитий був у тільнящі під стіною вежі зі зворотного боку. До нього Слава йшов по обшивці та мотлоху метрів за тридцять, я йшов за ним та чекав на вибух. Коли ми перевернули «кішкою» цього, вірогідно, десантника, він теж розламався навпіл в хребті, грудна клітка окремо, ноги окремо. Тіло вже розклалося. Ми його винесли на шматках целофану.

Під ним виявилось ще тіло в шлемофоні та в зеленій формі. Ми подумали, що це наш зі згорілого БТРа, що стояв під вежею. Зачепили його «кішкою»... Всі трупи не були заміновані, хоча це могли зробити як наші на випадок відступу, так і «сепари», які частенько нищили поруч.

20 хвилин минули, потім ще 20.. Ми все чекали, коли бойовики почнуть по нам стріляти, але роботу не припиняли. Під хлопцем у шлемофоні виявився ще один, третій, під третім - четвертий.

Всього було три трупи в шлемофонах і зеленій формі. Їх склади на півку, почали перевіряти документи, виявилось, що це російські танкісти. Екіпаж російського танка. Потім наші бійці згадали, що раніше тут було підбито танк, якого відтягнули з поля бою, а куди подівся екіпаж ніхто не знав. Виявляється, екіпаж сховався під стіною, там же й загинув, а зверху на них ще впав десантник. Нас не застрелили, ми не підірвалися. Все пройшло добре.

Наступного дня здали тіла. При них знайшли золоті речі, прикраси, зробили опис, і повернули все «сепарам». Вони ще поскаржилися, що наших загиблих віддають в красивих мішках, а ми вбитих бойовиків у шматках целофану. Але у нас не було нічого, крім волонтерського целофану.

(Ігор Гофман. Той, що тричі повертався з пекла Частина 2. Вежа управління // <https://www.facebook.com/930MBr/posts/510980279098767>)

33. Горбань Андрій Вікторович

Молодший сержант, командир відділення, 79-а окрема аеромобільна бригада. Народився 24 січня 1993 р. в с. Миколаївка (Казанківський район, Миколаївська область).

Загинув 29 листопада під час відбиття одного з найбільш масованих штурмів аеропорту м. Донецьк

Свідчення очевидців:

29 листопада під час одного з найважчих штурмів аеропорту російськими військовими і бойовиками молодий десантник наодинці півгодини утримував ворога на ділянці найжорсткішого протистояння. Хлопець був важко поранений, але друзям вдалося відтягнути його у більш безпечне місце, але поруч з позицією впала граната, і Андрій впав з третього на другий поверх. Серце не витримало і зупинилося вже у лікарні під час операції.

(Згадати усіх: рік по трагедії донецького аеропорту // Волинські новини, 21.01.2016: <https://www.volynnews.com/news/vidsichagresoruukrayinayedina/zhadaty-usikh-rik-po-trahediyi-donetskoho-aeroportu>).

34. Шолодько Ігор Васильович «Спец»

Солдат, розвідник - снайпер, 74-й окремий розвідувальний батальйон.

Народився 10 жовтня 1965 р. в смт. Черняхів (Житомирська область)

Загинув 30 листопада 2014 року в бою за старий термінал аеропорту м. Донецьк

Про смерть «Спеца» та останній бій за старий термінал розповів в інтерв'ю Олександр Старина:

Російські окупанти вибрали дуже вдалий час для штурму старого терміналу. В десантників 79 і 95 бригади ЗСУ була ротація. Їх змінювала – 81 бригада 80 батальйон. Як буває в нашій армії в таких моментах: не має ніякої взаємодії між підрозділами, ніхто не працює, в тому числі і артилерія. Тому вся справа пішла через одне місце. Якщо забігати наперед, то наша артилерія першого разу спрацювала, коли ми уже втратили контроль над старим терміналом. Чітко через два дні після початку нашої операції.

Я біг першим у колоні. Перед моїми очима стояли рятівні двері, куди ми мали потрапити. Розкривши їх і впавши всередині на коліна від втоми, першим побачив бійця з позивним Гора. Він теж упав на коліна, тримаючи в руках уже вбитого Спеца, котрий прикривав нас.

Я дивлюся, як плаче Гора за вбитим другом. У той момент мій погляд переходить на дірку в стелі, звідки починають сипатися гранати. Тобто що в той момент відбувалося?

Кремлівські найманці зайняли верхні поверхи старого терміналу. Як вони туди попали, не знаю. Таємно пробралися чи з боєм захопили. Але їм вдалося поступово вибити наших воїнів звідти чи можливо там і нікого не було?! Не хочу помилятися. Тому терористи, користуючись своїм становищем, через дірки в стелі просто засипали гранати на нижні поверхи.

- Що в той час робили наші хлопці, які уже перебували в старому терміналі?

- Коли я отямився, зразу запитав, хто тут старший? Вийшов високий чоловік з бородою, який відрекомендувався підполковником з позивним Тополь. Він був заступником комбрига 93 бригади ЗСУ. Тополь ще запитав чи я здивований бачити тут підполковника? Якщо чесно – здивування було, але в цій ситуації особливої радості не відчувалося. Потрібно було діяти, тому я запитав у нього, що робити далі?

Варто зазначити, що боєприпаси в хлопців були. Але вони знаходилися в довгих коридорах старого терміналу, які прострілювалися росіянами. І саме в цих кількох місцях почалася пожежа. Тому нашим воїнам важко було добратися до них.

Я розподілив хлопців куди потрібно і сам з трьома бійцями пішов у дальню кімнату першого поверху, щоб тримати оборону.

Коли під вечір вийшов в основну кімнату вестибюля, то побачив, що в коридорі знову розпочалася пожежа. Туди зайшов Тополь, було видно, що він уже добряче втомлений. Чоловік попросив, щоб ми йшли гасити пожежу. І не дочекавшись відповіді, пішов у цей коридор, який прострілювався. За ним пішов наш Славик Комарецький. У той момент здетонував боекомплект і хлопців вибуховою хвилею винесло по цьому самому коридору.

Я стояв збоку, зморений димом, і спостерігав за цією ситуацією, як у кіно, до кінця не усвідомлюючи, що тут робиться. Потім розвернувся і пішов у кімнату, де я визначив для себе, що тут моя кінцева точка оборони.

- Де перебували наші поранені, що з ними в той час відбувалося?

- Вони лежали на підлозі повсюди. Ми ходили по темноті, адже там уже світла не було. Тому час від часу наступали на них. І це не викликало ніяких емоцій. Де хлопців поранило, там вони і падали безсилі.

У той час московські окупанти контролювали майже весь другий поверх, крім сходів. Наші бійці прострілювали цю ділянку. Крім того, в старому терміналі був підвал, звідки хлопці вели вогонь по росіянах. І моя кімната, яку я контролював із своїми побратимами Максом і Юрою.

- Тобто ворог був упритул біля вас?

- Основний бій вівся через величезні проломи в стінах. Ти вставав з автоматом, вів вогонь поки в тебе не закінчувалися патрони. На твоє місце заступав інший боєць. Ніхто навіть особливо не прикривався. Сил і бажання щось робити – не

було. В такі моменти немає страху, ти не думаєш про себе. Просто на автоматі стріляєш.

- Коли було прийнято рішення покинути старий термінал?

- Ми навіть не знали, що там почалася евакуація. Сиділи в кімнаті і уже не стріляли. Тим більше патронів майже не було. В мене залишилося тільки чотири магазини. В той момент до нас зайшов той самий Славік Комарецький і повідомив, що прийнято рішення відходити зі старого терміналу.

Під час відступу один з наших десантників, який утримував сходи, загинув під бетонними плитами, коли туди влучили з гранатомета. Це був той хлопець, які відмовилися відходити, коли їм дали наказ про евакуацію. Він сказав, що залишається з пацанами до кінця. Український десантник, я не пам'ятаю його імені, справді не відступив і загинув, як герой, прикриваючи усіх.

Нас у терміналі на той момент залишилося близько 6 чоловік живих. Плюс три вбитих: Спец, десантник і боєць 93 бригади ЗСУ. Я спробував тягнути Спеца, але сил уже не було. Тому покинули його і взяли тягнути пораненого бійця, який залишався живим.

Відстань до нового терміналу, ми повзли близько години. В один з моментів я відвернувся і побачив, що Юра, мій боєць, який був дуже дрібним по своїй статурі, повернувся в старий термінал і почав тягнути звіти Спеца. Він не захотів лишати вбитого друга.

У новому терміналі мене зустрів наш боєць з позивним Рекс і попросив, щоб ми повернулися за тими двома хлопцями. Проте я уже не міг фізично рухатися, тому сказав йому, щоб він знайшов новоприбулих бійців добровольців. Ми їх могли провести туди, щоб вони витягнули вбитих побратимів.

Охочі знайшлися, проте, як тільки ми висунулися в напрямку старого терміналу, з тих дверей, куди два дні тому забігали, по нас ударили з усіх стволів. Вони уже зрозуміли, що територію ми залишили.

Перед тим, як виходити зі старого терміналу, нам вдалося замінувати і підірвати ту частину, яку, ми обороняли в самому кінці. Вибух був не великий, як би цього хотілося, проте нічого не поробиш. В той момент туди почала бити наша артилерія.

Зранку хлопці бачили, як російські покидьки виставали тіла наших убитих побратимів перед дверми. Вони там висіли близько години і пізніше їх забрали (Ухман М. «О 5 ранку приїжджав російський танк. Робив чотири-п'ять пострілів. Будив нас», - Олександр Старина; 05.12.2019 <https://sensor.net.ua/r3162077>)

Оборона нового терміналу

У зв'язку з тим, що залога донецького аеропорту постійно складалась з представників різних частин та загонів, було прийнято рішення з часом передати цей об'єкт під контроль одного військового формування. Ним мала стати 81-а окрема аеромобільна бригада, яка почала формуватись у складі Збройних Сил України у серпні 2014 року. Постійним місцем дислокації бригади були визначені населені пункти Константинівка та Дружківка Донецької області. Саме військовослужбовці цієї бригади взяли участь у фінальних – найтрагічніших боях за донецький аеропорт у січні 2015 року.

До бригади мали належати два батальйони:

90-й окремих аеромобільний – створений у Житомирі на базі 95-ї окремої аеромобільної бригади. Ця частина вирушила в зону АТО у складі 357 військовослужбовців (у тому числі 35 – офіцери) 10-го листопада 2014 р.;

3-й батальйон 80-ї бригади (згодом перейменований на 122-й, водночас у 80-й бригаді у той час залишався «старий» батальйон з таким же №3).

Станом на 26 листопада 2014 року 81-а окрема аеромобільна бригада була включена до складу бойових сил у зоні Антитерористичної операції.

1-го грудня частина 1-ї ротного-тактичної групи 90-го батальйону 81-ї окремої десантно-штурмової бригади була переведена в якості залоги з с. Піски до донецького аеропорту.

Командир роти Геннадій Іванов згадував про це:

1 грудня 2014 року в якості командира 1-ї ротного-тактичної групи (РТГ) 90-го батальйону був направлений у Донецький аеропорт імені Прокоф'єва. Мій позивний - «Баварець» - нехай і децю дивним видавався оточенню, але ніхто не зважав на це.

На той час разом із бійцями, які прибули на ротацию, в аеропорту перебувало: 15 вояків з 93-ї бригади, 19 розвідників із 74-го розвідбату, 4 сапери з 91 -ї бригади, 67 бійців та офіцерів з 90-го батальйону, капелан і хірург Микола. Чотири чоловіки із 79-ї бригади. Весь гарнізон нараховував 111 осіб.

Мені на ротацию прийшлося йти у ніч з 15 на 16 грудня. За той період, що я був у терміналі, кількість бійців змінювалася в залежності від того, скільки вояків вибуло по тій чи іншій причині. Найменша кількість вояків, які перебували на постах, складала 67 осіб. Це з 14 на 15 грудня 2014 року.

(Кіборги Донецького аеропорту. Іванов Геннадій Володимирович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/nagornyy-oleg-vasylyovych.html>)

35. Терещенко Андрій Сергійович

Солдат, водій, 95-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 23 червня 1991 р. в м. Черкаси.

Помер 2 грудня 2014 року від важкого поранення голови, отриманого під час обстрілу аеропорту м. Донецьк.

Оповідання командира роти 90-го батальйону Геннадія Іванова:

Другого грудня загинув Андрій Терещенко, «Рембо», із Черкас. Мужній боєць попав у приціл російського снайпера «Віртуоза». Таку кличку ми йому дали за те, що той ніколи не стріляв прямо. Завжди все робив нестандартно, ніби вправлявся в тирі.

Ми мали помститися, знищити ворога, щоб він надалі не продовжував свій кривавий відлік. Славко «Борода» дві доби полював за тим гівнюком і таки піймав його на мушку. «Дім-Дімич» зі своїм кулеметом декілька днів не давав змоги зняти з вікна «Віртуоза». Той висів у другому вікні на другому поверсі старого терміналу з правого боку від нас, мов нагадував сепарам: «Так буде з кожним, хто на нас йтиме». Вреши-реши задубілого снайпера зачепили кішкою і потягли подалі, аби той не жахав новоприбулу публіку.

(Кіборги Донецького аеропорту. Іванов Геннадій Володимирович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/nagornyy-oleg-vasylyovych.html>)

Внаслідок чергових мирних перемовин було досягнуто угоду про повне припинення вогню у зоні проведення АТО починаючи з 10.00 9 грудня 2014 року. Згідно цих же домовленостей, відтепер залага донецького аеропорту мала здійснювати ротачію через «зелений коридор» -- блок-пост сепаратистів та російських терористів. Українські солдати мали право провозити лише вогнепальну зброю та обмежену кількість набоїв. Сепаратисти та терористи отримали право обшукувати на блок-посту військовослужбовців Збройних Сил України.

Свідчення солдата-добровольця 93-ї бригади Євгена Ковтуна:

В аеропорт тогдa вeдь проeзжали чeрeз тaк нaзвaнaємий зeлeний кoридoр, кoтoрий ви нaзвaли «кoридoрoм пoзoрa». Всe нaшi мaшини, сoглaснo дoгoвoрeннoстям, oбшкивaли бoєвiкi.

— Мoжнo бoлo скaзaть, чтo я нe пoеду, нe стaну пoзoриться. Нo рeбят жe нaдo смeнить. Пoнятнo, чтo тaкaя прoцeдурa никoмy нe нрaвиться.

— Бoєвiкi сeбя вeли кaк хoзявeвa?

— Кoнeчнo. Нo я для них нe сильнo бoл интeрeсeн, пoтoму чтo вьглядeл oчeнь нeвзрaчнo. Кaртинкa нe тa. Я мaлeнький, пухлый, нa мнe стaрaя дряхлaя фoрмa, нe бeрцы, a рeзинoвыe дутики нa двa рaзмeрa бoльшe. Из вeщeй — oблeзлый aвтoмaт, мaлeнький спaльник дa oбычный aрмeйский вeщмeшoк врeмeн Втoрoй мирoвoй вoйнy. Бoльшe ни фигa нe бoлo. Кoрoчe, тoчнo нe вoякa.

Кoгдa бoрт мaшинy oткрыли, я срaзу спрыгнул. Нo мeня нe трoгaли. A к рeбятaм из 74-гo рaзвeдывaтeльнoгo бaтaльoнa пoдoшeл oпeрaтoр с кaмeрoй. Их вьстрoили, и нaчaлoсь. Они стoят вoзлe oткрытых рьoкзaкoв, чтo-тo вьклaдывaют. Кaртинкa — тo, чтo нaдo.

Стoяли нa мoстy. У нaс пo aвтoмaтнoмy рoжкy нa брaтa, дa и тo oтстeгнyтoмy. A у них — пyлeмeты, тaнк, БМП. Щeмить людeй, кoгдa у них нeт oрyжия...

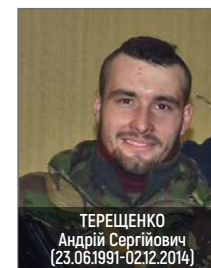
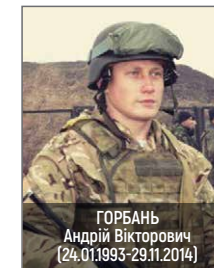
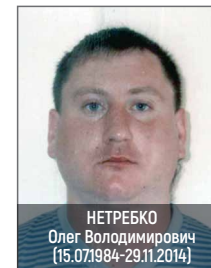
— ...они змeют.

— Этo дeшeвыe пoнты. Ничeгo, мь всe стeрпeли. Нo пoтoм eтим твaрям дaли пpикyрить.

Рyкoвoдилa прoцeссoм якoбь «пoлиция «ДНР». Нo виднo, чтo нa сaмoм дeлe всe кyрирyeт «пoрeбpик». Никтo и нe скрывaл oсoбo.

(«Кибoрг» Eвгeний Кoвтун: «Пoслe втoрoгo пoдрьвa тeрминaлa ДAПa мeня пpивaлилo блoкaми...» // Фaктy, 17.01.2018: <https://fakty.ua/255425-evgenij-kovtun-posle-vtorogo-podryva-terminala-dapa-menya-privalilo-blokami>)

«Зeлeний кoридoр», який yкpaїнськi сoлдaти нaзивaли «кoридoрoм гaньби», пpoіснyвaв трoхи бoльшe мiсця...

«Новорічний» обстріл донецького аеропорту

Спогади Ростислава Смуся:

Друга моя ротація припала якраз на Новий рік. 31 грудня о 23:00 нас почали «вітати» – і з Нового року практично цілодобово точилися бої. Першого січня у нас були «двохсотий» і два «трьохсотих». Єдине місце, яке не обстрілювалося, – між вежею і нами. До того на метеовежі було 17 бійців 93-ї окремої механізованої бригади (Трегубова Я. Кіборг Ростислав Смуся про останні дні оборони ДАПу і полеглих побратимів // Радіо Свобода, 19.01.2018: <https://www.radiosvoboda.org/a/28983568.html>)

36. Подфедько Любомир Сергійович

Солдат, гранатометник, 80-а окрема десантно-штурмова бригада.

Народився 29 липня 1987 р. в с. Демня (Миколаївський район, Львівська область).

Загинув 1 січня 2015 року в бою під час оборони нового терміналу аеропорту м. Донецьк.

Загинув десантник 80-ї аеромобільної бригади від ворожих осколків у перший день нового року, разом з іншими українськими воїнами - «кіборгами» захищаючи Донецький аеропорт. Запеклий бій проти атаки російських бойовиків на новому терміналі Донецького аеропорту розпочався близько 23.00 год і тривав понад 3 години, під ногами у Любомира розірвалася граната (https://osvita-tg.ucoz.ua/load/zakladi_osviti/novini_demnjanskogo_nv/poshukovo_doslidnicka_robota_pro_zhitja_ta_dijalnist_vojiniv_jaki_zagynuli_pid_chas_bojovikh_dij_na_skhodi_ukrajini_vikhidiv_iz_lvivshhini/33-1-0-158)

Відновлення бойових дій

Свідчення Остапа Гавриляка про «мирні дні» у січні:

На ротацію в аеропорт нас отправили шестого январа. В термінал ми змогли потрапити, лише пройдя блокпост боевиків. Так договорилось командование. «Сепары» перевіряли наши сумки. На каждого бойца разрешалось иметь по 30 патронов. Мы удивлялись: что это за война такая? Ротація сроком на две недели, то есть на 14 дней. Что за норма — два патрона в день? Но нам объясняли, что сейчас перемирие, поэтому вот так. «Перемирие» выразалось в том, что нам разрешали стрелять только в ответ на вражеские обстрелы. Первыми — ни в коем случае («Киборг» Остап Гавриляк: «Сепаратисты боялись нас даже раненных» // Факты, 11.02.2015: <https://fakty.ua/195295-separatisty-boyalis-podhodit-k-nam-dazhe-posle-togo-kak-my-ranentye-sutki-prolezhali-v-ruinah-aeroporta-oni-krichali-izdaleka-vy-geroi-no-vy-okruzheny-vyhodite-luchshe-sami>)

2015 рік. Хроніка та бойові втрати з 1 до 19 січня

Свідчення учасників оборони Івана Кам'янчина та Кирила Лісіна про перший «гарячий» день:

А ці угоди були дотримані?

Іван: З 2 до 7 січня відносно «дотримувались». А зранку важко поранили нашого «Філософа» Римара Ігоря (йому відірвало руку і щелепу) і десять годин наше керівництво не могло домовитись про евакуацію (насправді це сталось 9.01.2015 – прим. ред.).

Кирило: Після цього морально вже було важко триматися, тому завдали удар у відповідь.

Коли в тебе летять снаряди від гранатометів, то важко дотримуватись перемир'я.

А в командування заперечень не було?

Кирило і Іван в один голос: А нам тоді вже було байдуже на командування, адже хлопцям жити хочеться. Нехай би з нами заночували в аеропорту, потім би довго валер'янку пили...

Іван: Після цього інциденту в сепарів за два дні виникла необхідність проводити вимушену ротацію. Хлопці після поранення побратима сильно помінялися, і це все «відбилося» на протилежній стороні. А вони лише кричали «Аллах Акбар».

Тобто ви воювали з чеченцями чи дагестанцями?

Іван: А хто його знає? Це могли бути і місцеві шахтарі, які десь почули ці слова і думали, що нас цим злякають (посміхається).

(Детинченко М. Наказу про відступ з аеропорту так і не поступило. За чотири дні загинуло 60 кіборгів // iPress.ua, 29.01.2016: https://ipress.ua/articles/nakazu_pro_vidstup_z_aeroportu_tak_i_ne_postupylo_za_chotyry_dni_zagynulo_60_kiborgiv_152852.html)

37. Римар Ігор Миколайович

Старший солдат, стрілець - номер обслуги, 80-а окрема десантно-штурмова бригада. Народився 16 квітня 1987 р. в с. Трибухівці (Бучацький район, Тернопільська область). помер 27 січня 2015 року від важких поранень, отриманих 9 січня під час мінометного обстрілу в бою під час оборони нового терміналу аеропорту м. Донецьк.

13 січня: знищення супротивником диспетчерської вежі

Капітан 122-го аеромобільного батальйону Вадим Ваврищук:

На вищій я перебував з 23 грудня по 13 січня. Я був командиром чи комендантом оборони цієї вишки. В різні періоди там перебувало від 21 до 28 чоловік, разом з капеланом. Взагалі, штат оборони вишки – це 15 десантників, 6 піхотинців, але піхоти деколи було 3, деколи 12. Того ранку, 13 січня, по нам цілеспрямовано стріляв танк. Поки розвалив вишку, десь два БК вистріляв, близько 50 пострілів. Третім пострілом мене поранило. Це була 8 година ранку. О 10:00 впала вишка, о 13:30 нас евакуювали. Разом зі мною було 7 поранених – це 1/3 частина цього гарнізону, який обороняв вишку

(<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20190119-tse-bula-doroga-v-odyn-kinets-ale-nihto-nyjshov-zi-stroyu-istoriyi-bijtsiv-oborony-dap/>)

Ротації 13 та 14 січня: зміна підрозділу 93-ї механізованої бригади десантниками з 80-ки

Остання «мирна» ротація була у ніч з 12 на 13 січня. Наступна відбулась з боєм – вже без «коридору ганьби», у ніч з 13 на 14 січня 2015 року. Цього дня прибули бійці з 7-ї та 9-ї рот 80-ї окремої аеромобільної бригади. Вони змінили солдатів 93-ї окремої механізованої бригади. Але – не всіх. Четверо вирішили залишитись до кінця.

Кулеметник 80-ї аеромобільної бригади Стас Стовбан:

В аеропорт я потрапив, коли хлопці з 7-ої здійснювали останню мирну ротацію. Це коли російські військові обшукували наших. Друга частина 7-ої роти вже мала заїжджати з боєм. Людей їм не вистачало, і з нашої 9-ої, 20 чоловік добровільно поїхали з ними. Серед них був і я.

Вийшли ми в ніч з 12 на 13 січня. Нас затрамбували у МТЛБ, але їх каменем можна було пробити, бо броня була дуже легка. Ми доїхали без втрат, вийшли на першому посту в терміналі. А там - темно, слизько, свистить, літає, гримить. Нас завели в штаб, без ліхтариків, навіщо, бо світити не можна було. Там розповіли що до чого. Мене поставили на перший пост.

(Ясінська В. Кулеметник Станіслав Стовбан: «Коли сепарський снайпер побачив у нас, поранених, гранати, навів на мене СВД, хотів добити»// <https://censor.net.ua/r333595>)

Боєць 93-ї бригади Євген Ковтун про добровольців його частини, які відмовились евакуюуватись:

Коли я заїжджав в аеропорт, мої хлопці з 93-ї вже тиждень на той момент були там. Через шість днів вони їхали, їх термін закінчувався, після чого я від бригади повинен був залишитися один. У день, коли вони повинні були вийти, я перед відходом на пост з усіма своїми попрощався, бо, в принципі, вже все зрозуміло було. Коли повернувся – виявив, що троє з них сидять на місці і п'ють чай. Запитав у них, чому вони не вийшли і чи при своєму вони розуміють тому що термінал у вогні вже був. Один мені відповів: «Знаєш, Женя, ми вирішили, що ми або вийдемо всі, або не вийде ніхто». Ці троє загинули на 22-й день безперервних боїв за аеропорт. Вони протрималися до кінця. «Остана»(Владислава Остапенко) – зняв снайпер 18 січня. Йому близько п'ятдесяти було. Дорослий мужик. Ще два героя загинули під завалами. Одному, «Якуту» (Андрій Купріянов) було, на вигляд більше 30, а «Бороді» (Олександр Олєфір, який перший вирішив залишатися, було 23 (https://24tv.ua/ukrayina_tag1119))

Протистояння 14 січня

Розповідь військовослужбовця 80-ї аеромобільної бригади Федіра Місюри:

14 січня цілий день валили танки. Один зі Спартака, один в районі «Метро». Той танк, що працював від «Метро», спочатку виїжджав, відстрілював БК, їхав на перезарядку і знову виїжджав. А потім вони знахабніли до того, що стріляли, до них підїжджав КАМАЗ і підвозив БК

<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20190119-tse-bula-doroga-v-odyn-kinets-ale-nihto-ne-vujshov-zi-stroyu-istoriyi-bijstv-oborony-dap/>

15 січня: захоплення супротивником верхніх поверхів нового терміналу

Оповідання десантника Віталія Пясецького:

15 січня почалася конкретна бійня – танк виніс верхні пости, які були над нами, було багато пораниених і загиблих. На сусідньому пості поранило мого товариша Федора Місюру. Я якраз перед тим був там і прицілювався, чи можна там виставити АГС – тільки повернувся, як це сталося. Я прийшов до нього, Федя був дуже блідий і казав, що йому кінець, в мене вже якісь сльози навернулися. Але нам дуже пощастило, бо в терміналі медиком був Ігор «Псих» Зінич, який витягував хлопців буквально з того світу. У Феді куля зайшла збоку і відрикошетила від плити бронезишета, «покримсавши» всередині, тому йому дуже пощастило, що «Псих» його стабілізував. Вже в лікарні він пережив клінічну смерть, йому видалили деякі органи і перелили куту крові.

Може, це дико звучить, але ми тоді якось не відчували, що пораниеним хлопцям боляче – ніхто не думав про це. Мабуть, тому, що кожен розумів – за секунду ти можеш стати таким самим. Над пораниеними ніхто не бідкався, але ми намагалися приділяти їм увагу – то каву якусь принесеш, то пляшку, бо в кожного є фізіологічні потреби, грілку чи це щось. На вбитих взагалі було якось все одно: от лежать вони і лежать, через кілька хвилин можеш вже лежати поміж них.

15 січня сепари видавали нас з верхніх поверхів і вже було ясно, що це початок кінця. За нашим постом в стіні з'явилось кілька отворів, в які наступного дня нам почали закидати гранати. Так мене й поранило – я отримав осколок в обличчя, але «Псих» його чимось заліпив, то я міг далі йти на пост.

Коли я приїхав в термінал, то думав, що я такий весь мотивований і буду просто супер-«кіборгом». Але коли побачив реальну ситуацію, прозрів, бо не знаю, як можна там витримати хоча б 2 тижні. Коли мене поранило, то я навіть трохи зрадів, бо розумів, що мене заберуть. Іноді я бачив трошки задрісні погляди хлопців, та я їх розумів.

Ми опиралися, як могли. Хоча були хлопці, на яких я молився на полігоні, а в ДАПі

бачив, як вони стискають автомати та сидять за барикадами. Але основна маса проявила себе дуже гідними людьми.

У якийсь момент, коли я сидів посеред залу, я отримав друге поранення - почув як спрацьовує запал і щось впало, але не зрозумів де. Я інстинктивно ліг і наклав голову руками - тоді мені кілька осколків втрапило в ноги і сідниці. Мене знову підремонтнував «Псих».

Найтяжче було, коли нас закидали газом. Ми думали, що то просто димовухи, але то був якийсь газ – очі сльозяться, нічого не бачиш, від кашлю аж вивертає. В той момент почалася якась паніка і то було найважче. Потім ми наловчилися – стріляли по них і вони виходили з ладу.

(Боруцька В. «Після аеропорту мені нецікаві феєрверки» -- волинський «кіборг» Віталій Пясецький // ВолиньPost, 22.01.2018: <http://www.volynpost.com/articles/1395-pislia-aeroportu-meni-necikavi-feierverky--volynskiy-kiborg-vitalij-piaseckij>)

38. Касьянов Сергій Олексійович

Солдат, розвідник, 74-й окремих розвідувальний батальйон

Народився 8 жовтня 1995 р. в м. Нікополь (Дніпропетровська область).

Загинув 15.01.2015 року о 08:30 годині унаслідок наскрізного кульового поранення у голову.

16 січня: бій на території терміналу, газова атака

Спогади військовослужбовця 80-ї бригади Ярослава Гавяняця:

Найгарячіше було 16 січня, бій тривав з 6 ранку до 2 ночі. Нас було близько 60-70 чоловік. У той момент ми виявились в оточенні. Коли противник розвалив вежу та східну частину терміналу, його бійці отримали доступ на перший поверх. А коли танком пробили південну сторону, завалили добудову, отримали доступ на 3 поверх. Ми ж знаходилися на другому. Того дня нас закидали газом, через що змушені були відійти на край терміналу, де був доступ наскрізного повітря. Протигазів не було, бо ніхто не сподівався, що буде застосовуватись газ. Так ми залишилися на території 50х50 метрів, стали у кільце, посередині встановили боєкомплект і працювали: одні відстрілювались, інші чистили автомати, треті заряджали набої. На той момент у нас було кілька бойових втрат, адже стріляли танки, РПГ. Однак «викурити» нас не могли.

(Попович В. «Кіборг» Ярослав Гавянець – про сім днів у пеклі Донецького аеропорту, три тижні полону, акторську кар'єру та розчарування Майданом // Тижневик «Номер один», 16.10.2018: <http://www.gazeta1.com/statti/kiborg-yaroslav-gavyanets-pro-sim-dniv-u-pekli-donetskogo-aeroportu-try-tyzhni-polonu-aktorsku-kar-yeru-ta-rozcharuvannya-majdanom/>)

Свідчення бійця 80-ї бригади Віталія Пясецького:

16 січня ми розвернули барикаду в інший бік, бо нас почали закидати гранатами. На моїх очах тоді вбило «Остана» - я присів за тими ящиками, а він стояв у весь ріст. І я побачив, як він упав, у нього в голові була велика дірка. Ми намагалися його витягти, але марно. Коли знову пішли гази, ми мусили відкотитися у кут терміналу, де нас фактично затисли. Ми мали тільки кілька протигазів, прикривалися вологими серветками, але важко було знайти такі, що не замерзли, і я просто плював на шапку. Такий бій тривав цілий день – купа поранених, серед них і мій друг Роман Калиняк. Він каже, що я його витягував після того, як його посікло осколками, але я цього не пам'ятаю. Всі думали, що він стане 200-тим, але його врятували. Були моменти, коли хлопці дзвонили рідним, а ті обривали телефони волонтерів та Міноборони. Може, там не розуміли, чи думали, що у нас паніка, але ситуація була вкрай важкою. Я перетелефонував знайомому майору і пояснив, що ще кілька годин нормального бою і нас всіх покладуть. Він передзвонив і сказав, що до нас приїде МТЛБ із поповненням, але я казав, що без прикриття техніку просто розстріляють.

(Боруцька В. «Після аеропорту мені нецікаві феєрверки» -- волинський «кіборг» Віталій Пясецький // ВолиньPost, 22.01.2018: <http://www.volynpost.com/articles/1395-pislia-aeroportu-meni-necikavi-feierverky--volynskij-kiborg-vitalij-piaseckij>)

Станіслав Ствобан про бій 16 січня:

Сильний заміс почався 16 числа, коли впала стіна, від того, що вони лупашили. Ховатися не було де, і наші змушені були просто відійти у північний зал. Втрати були одразу, хлопчик з 93-ої бригади загинув від осколка в голову, наш Федя Місюра був поранений тяжко в груди. (Ясінська В. Кулеметник Станіслав Ствобан: «Коли сепарський снайпер побачив у нас, поранених, гранати, навів на мене СВД, хотів добити» // Цензор.net:<https://censor.net.ua/r333595>)

39. Остапенко Владислав Станіславович

Солдат, 93-я окрема механізована бригада.

Народився 15 листопада 1963 р. в м. Нікополь (Дніпропетровська область).

Загинув 16 січня в бою під час оборони нового терміналу

Ніч з 16 на 17 січня: прорив двох МТЛ-Б з підмогою

Два варіанти розповіді Андрія Шищука (Сєвра):

Второй раз мы приехали в ночь с 16-го на 17-ое января. Прорывались туда напряженно, на двух машинах. Одну из наших машин возле терминала взорвали сепары. Очень жаль водителя, он загорелся и, несмотря на то, что мы его вытащили, не выжил.

Мы заехали, но выехать оттуда не смог никто. Возможность вывести раненых появилась позже, хорошо, что командование нашло способы это сделать. К моменту, когда мы приехали, там был всего один убитый, то есть, наши держались нормально. Ясинская В. Солдат Андрей (Север): «Из-под завалов в аеропорту мы достали не всех, но каждого, кто подавал голос, вытащили точно» // Цензор.net: <https://censor.net.ua/resonance/325405>)

Коли покидали базу у селищі Водяне, завантажувалися по повній, адже там, куди прямували, вирувала війна. Дванадцять вояків, підлеглих Зубкова Івана Івановича, «Север» і Брановицький Ігор з першої роти - ось і весь склад тактичної групи. Проривалися на двох малих тягачах, легко броньованих так званих «ластівках». Незважаючи на те, що по них гатили з усіх видів зброї, вони все-таки доїхали. Перша «ластівка», на котрій знаходився «Север», зупинилася між першим і другим рукавами, а друга - трохи на відстані від бічної стіни терміналу. А втім, які то були стіни - все побили танки й артилерія.

Вояки, котрі їхали на другій «ластівці» прихватили зброю, боєприпаси і побігли до оборонців, оминаючи потрочені конструкції і спалені машини.

Хлопці виймали генератора з першої «ластівки», коли вороги поцілили з гранатомета у відсік, де знаходився механік-водій. Там усе спалахнуло, почалася пожежа. «Доберман» кинувся на крики і почав витягати водія з пастки, «Север» долучився до порятунку. Чоловік горів, проте бійці, наражаючись на небезпеку, витягнули мученика. Медик «Псих» - Ігор Зінч - почав одразу надавати допомогу постраждалому. На жаль, водій не приходив до тями, він помер згодом на очах побратимів...

Друга «ластівка» порожньою поїхала на базу. Її не вдалося завантажити пораненими і загиблим бійцем, занадто чималою була відстань до місця її дислокації.

(Кіборги Донецького аеропорту. На війні його звали «Север» // Мариценко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/na-viyni-yogo-zvaly-syever.html>)

Спогади військовослужбовця Ярослава Гавяняця про загибель товариша:

17 січня пробували до нас на підмогу дістатися машинами, прибуло підкріплення із 15-ти чоловік і трохи боєприпасів, однак поранених завантажити не встигли. Одна машина, як тільки почалися обстріли, поїхала, іншу підірвали. У ній був мій земляк Володимир Трух із Гусятинського району, йому відірвало руку. Ще ніч тернів, а на ранок втратив багато крові і помер.

(Попович В. «Кіборг» Ярослав Гавянець – про сім днів у пеклі Донецького аеропорту, три тижні полону, акторську кар'єру та розчарування Майданом // Тижневик «Номер один», 16.10.2018: <http://www.gazeta1.com/statti/kiborg-yaroslav-gavyanets-pro-sim-dniv-u-pekli-donetskogo-aeroportu-try-tyzhni-polonu-aktorsku-kar-yeru-ta-rozcharuvannya-majdanom/>)

Свідчить кіборг Іван Шостак:

— Я остався в Донецьком аеропорту и вместе с последними его защитниками попал в плен. Наши тягачи разбомбили, — рассказывает «ФАКТМ» механик-водитель МТЛБ Иван Шостак. — Граната, которую боевики, занимавшие верхние этажи нового терминала аэропорта, выпустили из РПГ, пробил моторный отсек. Взрывная волна пошла в сторону пулеметчика Володи Труха, ему посекло голову и сильно повредило руку — почти оторвало ее.

Десант, который мы привезли, успел выгрузиться и забрать из уже загоревшейся машины генератор и питьевую воду. А вот боекомплект выгрузить не успели. Чтобы не сгореть заживо, мы с Володей эвакуировались через задний люк и укатились в терминал. Утром 16 января Володя умер. Спасти его в полевых условиях с таким ранением было невозможно. Наш МТЛБ сам по себе потух. Но утром боевики его все же добились: они палили по нему до тех пор, пока не сдетонировал боекомплект. (<https://fakty.ua/293760-gazovye-ataki-boevikov-protiv-zacshitnikov-dap-eto-ne-mif---kiborg-ivan-shostak>)

40. Трух Володимир Володимирович

Солдат, водій - радіотелефоніст, 81-а окрема аеромобільна бригада (122-й окремий аеромобільний батальйон).

Народився 14 липня 1992 р. в с. Жабинці (Гусятинський район, Тернопільська область). Помер 17 січня внаслідок важкого поранення у новому терміналі.

17 січня: бій за пожежну частину донецького аеропорту**Розповідь учасника оборони пожежної частини Ігоря Гофмана:**

Хлопці кликали мене повертатись, бо людей катастрофічно не вистачало, - згадує Ігор Гофман, - тож, я попросив лікаря зі шпиталю виписати мене «заднім» числом. І він виписав мене датою 24 січня 2015 року, хоча вже 15 січня я виїхав до терміналу в групі підтримки від третьої роти з «Малюком» та «Бодєю».

Ми не доїхали до терміналу метрів 300. Отримали наказ висадитись та зайняти оборону. Це була порожня будівля пожежної частини аеропорту, «пожежка», як її називали – між терміналом та вежею управління.

Слід відмітити, що місце було нам незнайоме, до цього там ніхто з військовослужбовців Збройних Сил України не тримав оборону. Приїхали ми лише зі зброєю та боєприпасами, бо планувалось воювати в терміналі на посту «Калитка», де все необхідне було, а на «пожежці» ні спального приладдя, нічого... Там знаходився капітан розвідки «Череп», лейтенант та 3-4 розвідники, та група наших хлопців: контужених і легкопоранених, які вийшли з вежі управління. За старшого серед бійців

93-ї ОМБр був молодший сержант Вячеслав Лисенко. За їх словами, пост, де вони були, зруйнував танк терористів. Той танк працював, напевно, зі системою лазерного наведення, бо гатив снаряд за снарядом в одну й ту ж пробоїну, аж доки не з'явився отвір крізь всю будівлю. Таким чином, в подальшому кожен снаряд вибухав вже всередині приміщення, детонуючи на внутрішній стіні, наносячи поранення тим, хто був у приміщенні. Це був новий російський танк, з новою системою наведення.

Перше, що я почув у темряві, було питання: «Хто в вас за старшого?». Оскільки хлопці мовчали, почекавши декілька секунд, я назвався старшим. «Череп» пояснив, що наша задача - не вказувати своєї присутності, корегувати дії артилерії та прикрити відхід бійців з терміналу, якщо в цьому буде потреба. Перший день пройшов спокійно на морозі та голому бетоні. Спостерігали, як «сепари» розстрілюють наших хлопців на терміналі та повідомляли про це командуванню. Радилась, як побудувати оборону, щоб не вказати себе. Я висловив думку, що укріплення слід зробити всередині кімнат, відступивши півтора-два метри від вікон, щоб ззовні не було видно змін у приміщенні. «Череп» погодився, але коли я прокинувся після нетривалого сну, хлопці під його керівництвом вже заклали вікна за зовнішнім контуром стіни, використавши при цьому, серед іншого, уламки пінобетону.

Це була страшна помилка, бо, по-перше, пінобетон не захищав навіть від автоматної кулі, а, по-друге, через зміни зовнішнього вигляду вікон, супротивник відразу зрозумів, що всередині готуються до оборони. Тож ми себе повністю демаскували. З третьої до четвертої години ночі ворог запросив частини, щоб винести своїх поранених та вбитих. Це було 17 січня 2015 року. Ми домовилися з хлопцями з «Правого сектору», що можемо за цей час винести поранених з терміналу через злітну смугу доних на метеовишку. Чекали на дозвіл, але команди не було: щось десь не спрацювало. Нас запитали про рації, чи здатне наше приміщення прийняти всіх хлопців з терміналу та чи не перенести оборону летище в будівлю пожежної частини. Я категорично заперечив, пояснивши, що приміщення «пожежки» крите звичайним оцинкованим металом, а два його крила дуже маленькі та ще й збудовані з червоної цегли, яка не витримає навіть великокаліберного кулемету. Тож цю ідею відкинули.

На випадок відходу з терміналу, я попередив своїх, щоб ті не вели вогонь по «сепарам». Адже хлопці при відступі могли не розібратись і залягти посеред поля. Стріляти мав тільки наш снайпер, і то в разі, якщо б бойовики відкрили вогонь з даху терміналу по відступаючим. Але до світанку команди на відхід не було...

Десь о-пів-на десяту перший танковий снаряд вдарив в стіну зі сторони Спартака. Після двох пострілів ворог змінив позицію. За цей час ми зробили укриття в ремонтній ямі «пожежки», перекинувши її картонними дверми та товстою резиною.

Яма була довжиною 16 метрів прямо посередині будівлі. Я розділив її мотлохом,

шматками металу навпіл, зробивши барикаду, щоб міна не поклала всіх, хто вкривався в ямі, разом. Барикада мала захищати бійців від осколків.

Розділивши групу бійців на три частини, одних бійців розмістив в тій ямі по обидва боки барикади. Віталій Івко, позивний «Ворон», з кулеметом зайняв позицію на одному фланзі, а я на іншому - теж з кулеметом та чотирма РПГ, оскільки навпроти моєї позиції були відсутні ворота й був шанс побачити ворожий танк, якщо він наважиться підійти близько. Двоє хлопців вели спостереження в бік цвинтаря.

Бойовики почали мінометний обстріл. Біля бійців, що вели спостереження, в приміщення попала 82-мм міна: одного поранило в руку, а снайпер отримав контузію. Через півгодини з боку Донецька почався танковий обстріл. «Сепарський» танк працював серіями по 27 пострілів, потім від'їжджав на перезарядку хвилин на сорок. Може й не один танк працював, важко тоді було сказати...

Я відмічав час, кількість пострілів та доповідав. Капітан «Череп» був усередині, в найбезпечнішому приміщенні, та за допомогою рації корегував вогонь нашої артилерії. Потім бойовики обстріляли нас з автоматичного гранатомету. ВОГ-17 потрапив «Ворону» прями́ні́нько під ноги, уламками пробив обидві ступні. Перев'язали нашвидкуруч чим було, й він залишився на позиції з кулеметом.

Поступово приміщення перетворилось на купу уламків та сміття. Перед початком четвертої серії танкового обстрілу, я ще встиг пожартувати, що російські танкісти запізнюються. Вразити ворожу машину ми не могли, бо вона стріляла з позиції між гаражів з відстані близько кілометру, а ми були фактично в ямі. Чули її добре, проте не бачили...

Славко Лисенко зайняв оборонну позицію біля воріт, позаду нього розташувався Віталій Нагорняк. Він ще встиг мене попросити спуститись до ями, бо я був нагорі й оглядав приміщення. Встиг зробити лише крок...

Вибухом від танкового снаряду мене кинуло на хлопців до ями. Здавалось, я відразу прийшов до тями (вже на похованні «Малюка» дізнався, що перебував у «відклучці» 20 хвилин). Озирнувся, а моя шапка лежить там, де я стояв. Тобто вибухова хвиля підняла мене, 100-кілограмового чоловіка з кулеметом, й закинула до ями, а шапка залишилась на місці. Вже потім я роздивився, що на бронезилеті всю спину посікло уламками, броньована пластина витримала.

Внизу з'явилось чітке відчуття, ніби хтось на вухо сказав, що треба звідти вилазити й змінювати позицію. Починаю видиратись нагору, а боєць Коваленко, позивний «Генерал» вістериціхапаєзаногийтягназад. Справавтому,цоямабуланакрита,йхлопціпочували себе у відносній безпеці. Танк продовжує працювати. Дуже цілньо снаряди лягали. Та й міномет «сепарів» почав крити нас зверху, хоча на це ми вже не дуже звертали уваги. Кричу: «Вилазимо до кімнати!» Тягну хлопців. Вилізли всі. Чую Віталія Івко – «Ворона», той просить: «Витягніть мене, бо ноги пробиті». Пил стояв такий, що

я ледь побачив його руки. Витяг. Тільки встиг з ним дістатися кімнати, 120-мм міна влучила прями́ні́нько в центр ями. Все, що там було, спалахнуло.

В мене була єдина думка – в якій бік соплом я поклав «мухи» (ручні протитанкові гранатомети). Поцастило, «мухи» спрацювали в бік вулиці. Це треба в майбутньому враховувати хлопцям – завжди зброю тримати в напрямку до ворога, на вулицю, щоб при влучанні в неї осколків, заряд не влучив у своїй. Відгоріло в тій ямі, вийшов я оцінити ситуацію. Віталік Нагорняк сидить на своєму посту біля стіни, тільки сповз трохи вниз, наче втомився. Автомат в руці, направлений в бік ворога. Тільки голови нема...

Розтиснув пальці загиблого, підняв його зброю.

В кімнаті на спині лежав Слава Лисенко, позивний «Колюня». Той самий «Колюня», що зі своїм підрозділом вийшов з Іловайського оточення, зберігши зброю... Живіт його посікло осколками, вибухом відірвало праву руку, зламало шию та відтягло півтоти. Хлопці з «Малишем» перев'язали, як змогли, але було марно...

Це був поганий день – з 21 чоловіка нашої групи двоє загинули, 17 поранені... Більше ста двадцяти танкових снарядів влучило в той день в нашу будівлю, точніше в те, що з неї залишилось. Це без мін, якими нас накривали зверху, й які тоді ніхто не рахував... Я сфотографував вбитих товаришів на всяк випадок, щоб у штабі не було сумнівів при підготовці документів родичам, якщо тіла б не вдалось вивезти. На старому терміналі я ще соромився робити фото загиблих, але коли вийшли з летовища, мені батько одного хлопця півтора місяці дзвонив, не вирів у загибель сина, хоч я пояснював, що спав поруч з його холодним тілом ніч...

Коли ми залишали «пожежку», тіла Віталіка та Славка покладали на броню, прив'язати не було чим. Приїхали в Тоненьке до медиків – виявилось, Віталіка ми втратили по дорозі. Сіли тоді з мехводом Сергієм Диновським та двома бійцями, й поїхали на злітну смугу шукати тіло побратима. На бій, що йшов навкруги, уваги вже просто не звертали... Сергій Диновський першим побачив Нагорняка, й ми його евакуювали. (Ігор Гофман. Той, що тричі повертався з пекла. Частина 3. «Пожежка» // <https://www.facebook.com/93OMBR/posts/515189275344534/>)

41. Нагорняк Віталій Володимирович

Старший сержант, командир відділення, 93-я окрема механізована бригада
Народився 22 лютого 1970 р., м. Дніпродзержинськ

42. Лисенко В'ячеслав Олексійович

Молодший сержант, заступник командира взводу, 93-я окрема механізована бригада,
Народився 26 жовтня 1976 р., м. Сміла Черкаської обл.

Евакуація поранених у ніч з 17 на 18 січня

Свідчення Віталія Пясецького:

Вночі з 17 на 18 січня до нас знову прорвалася МТЛБ - ми повантажили туди поранених і навіть вбитих «закинули» на верх. Коли ми несли хлопців, підстрілили й Андрія «Севера». Може, він мою кулю прийняв, бо я 10 секунд до того стояв на місці, де він отримав поранення в ногу. Був страшенний вогонь, але просто дивом нікого не вбило. Вже потім ми побачили, що не повантажили Рому Калинюка, в якого були дуже посічені ноги. Але докола було дуже темно, ми всіх збирали просто на дотик.

(Боруцька В. «Після аеропорту мені нецікаві феєрверки» -- волинський «кіборг» Віталій П'ясецький // ВолиньPost, 22.01.2018: <http://www.volynpost.com/articles/1395-pislia-aeroportu-meni-necikavi-feierverky--volynskij-kiborg-vitalij-piaseckij>)

Розповідь Ярослава Гавяця:

Ще 18 січня до нас востаннє прибула підмога, важкопоранених завантажили і вони поїхали. А із 10 солдатів, які прибули, одразу троє стали «200-ми». Більше до нас прорватися ніхто не зумів...

(Попович В. «Кіборг» Ярослав Гавянець – про сім днів у пеклі Донецького аеропорту, три тижні полону, акторську кар'єру та розчарування Майданом // Тижневик «Номер один», 16.10.2018: <http://www.gazeta1.com/statti/kiborg-yaroslav-gavyanets-pro-sim-dniv-u-pekli-donetskogo-aeroportu-try-tyzhni-polonu-aktorsku-kar-yeru-ta-rozcharuvannya-majdanom/>)

43. Кушнір Юрій Іванович

Солдат, навідник, 81-а окрема аеромобільна бригада (122-й окремих аеромобільний батальйон). Народився 6 травня 1978 р. в с. Каплівка (Хотинський район, Чернівецька область). Помер по дорозі до лікарні 18 січня від важкого осколкового поранення голови, отриманого в бою під час оборони нового терміналу.

Остання організована евакуація поранених у ніч з 18 на 19 січня

Свідчення кіборга «Халка»:

17 січня дві наші машини заїхали на підкріплення, і 19 ще одна машина, моя. Тринадцятитонна машина дивом підлітала від обстрілів супротивника, дякувати небесним захисникам, ми змогли дістатися туди.

(Командири викликали вогонь на себе, -- кіборг «Халк» про оборону ДАП // Громадське радіо, 19.01.2018: <https://hromadske.radio/podcasts/kyiv-donbas/komandyry-vykykaly-vogon-na-sebe-kiborg-halk-pro-oboronu-dap>)

Спогади Віталія Пясецького:

Вночі з 18 на 19 січня мали знов приїхати МТЛБ забирати поранених і я дуже переживав, аби цього разу ми не забули Рому Калинюка. Тому ми з хлопцями підтягли його ближче до виходу. Коли зранку підїхала машина, почався реально страшний обстріл – з машини вистрибувало підкріплення, та ледь не половину з них одразу ж поранили. Я ще тоді вхопив якось хлопця-гранатометника і ми поки несли його, кілька разів обривався спальник, а гранати, здається, рвалися під ногами. Хлопчина, який ніс його зі мною, заскочив в машину і там було ще одне місце. Я оглянувся - позаду нікого не було, а в мене лишалася секунда на роздуми. Я заскочив і тримав руками двері, щоб вони не відкривалися під час обстрілу і ніхто не зловив кулю. Я думав, що навіть якщо мені відстрілять руку, я ці дверцята вже не відпуцу

(Боруцька В. «Після аеропорту мені нецікаві феєрверки» - волинський «кіборг» Віталій П'ясецький // ВолиньPost, 22.01.2018: <http://www.volynpost.com/articles/1395-pislia-aeroportu-meni-necikavi-feierverky--volynskij-kiborg-vitalij-piaseckij>)

Свідчення побратимів про загибель солдата Олексія Панченка:

Олексій Панченко, загинув о 6 годині ранку 19 січня 2015 року, прориваючись до будівлі нового терміналу Донецького аеропорту на підмогу військовослужбовцям, які там перебували... Точився жорстокий перехресний бій, у якому Олексій Анатолійович загинув, отримавши смертельне поранення.

(Процання з «кіборгом», який загинув від кулі снайпера // 5 канал. Телесюжет, 22.01.2015: <https://www.youtube.com/watch?v=k9hIMb02i3I&feature=youtu.be>)

44. Панченко Олексій Анатолійович

Солдат, стрілець - номер обслуги, 81-а окрема аеромобільна бригада (90-й окремих аеромобільний батальйон).

Народився 23 вересня 1974 р. в м. Черкаси.

Загинув 19 січня від кулі снайпера, коли проривався на бронетранспортері на допомогу побратимам.

Вибух 19 січня

Свідчення «кіборга» Ярослава Гавяця:

19 січня нас уперше підірвали, але ту частину терміналу, де нас не було. Тоді дехто отримав по голові камінням, але ніхто не загинув. По рації нам казали тримати оборону, мовляв, підмога буде, танки їдуть, але так ми нікого не дочекалися.

(Попович В. «Кіборг» Ярослав Гавянець – про сім днів у пеклі Донецького аеропорту, три тижні полону, акторську кар'єру та розчарування Майданом // Тижневик «Номер один», 16.10.2018: <http://www.gazeta1.com/statti/kiborg-yaroslav-gavyanets-pro-sim-dniv-u-pekli-donetskogo-aeroportu-try-tyzhni-polonu-aktorsku-kar-yeru-ta-rozcharuvannya-majdanom/>)

Свідчення командира взводу матеріально – технічного забезпечення 80-ої ОДШБр Віталія Гнатенко:

— «Сепары» не оставляли нас в покое ни на минуту, — продолжает Иван Шостак. — Обстреливали со всех сторон, травили газами. Газовые атаки, которые применяли против нас оккупанты, — это не миф. Числа 19-го перед первым подрывом терминала они пустили на нас какой-то газ. У всех слезились глаза, а легкие будто парализовало. Я не мог ни выдохнуть, ни вдохнуть. При этом нас продолжали обстреливать.

19 января примерно в два часа дня был первый взрыв, который разрушил стену, служившую прикрытием от обстрелов. На нас посыпались кирпичи. Но никто не погиб и существенных ранений не получил.

Чтобы хоть немного прикрыться от обстрелов, мы стали сооружать баррикады из всего, что было под руками. Мы отстреливались и все еще надеялись, что придет конвой. Но он пробиться к нам уже не смог.

(<https://fakty.ua/293760-gazovye-ataki-boevikov-protiv-zacshinikov-dap-eto-ne-mif--kiborg-ivan-shostak>)

Спогади десантника Андрія Казмірчука:

19 січня терористи вперше підірвали нас, скинувши у термінал мішки з вибухівкою в 30 метрах від нас. Вибух був настільки потужним, що стіни склалися як картонки, зірвало дах і перекриття. Термінал проглядався наскрізь. Ми якось відбудували барикади і продовжили оборонятися, – розповідає подолянин. – Ми усі розуміли, що це не останній вибух, що нас підірвуть ще сильніше. От тільки не знали, коли...

(Кравчук О. Історія кіборга, який пережив пекло Донецького аеропорту. Мешиканець Старокостянтинова Андрій Казмірчук вижив після страшних вибухів // Є.ua, 18.07.2015: https://ye.ua/istoriya/21065_istoriya_kiborga_yakiy_perezhiv_peklo_Doneckogo_aeroporту.html)

45. Мусієнко Олег Петрович

Солдат, гранатометник, 81-а окрема аеромобільна бригада (90-й окремих аеромобільний батальйон).

Народився 19 березня 1971 р. в м. Київ.

Загинув 19 січня внаслідок першого вибуху в новому терміналі.

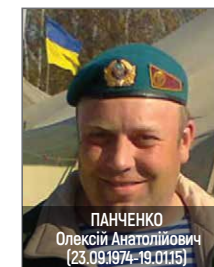
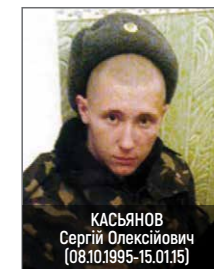
Про загибель Олега Мусієнка:

Андрій «Север»: Після першого підриву поранених було небагато. Один із них згодом помер. Його добре знав «Север», він мав позивний «Муся», щира була людина. Мусієнко Олег Петрович - рядовий гранатометник, призваний Подільським РВК міста Києва. Він також приїхав рятувати хлопців.

(Кіборги Донецького аеропорту. На війні його звали «Север» // Мариценко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/nagornyy-oleg-vasylyovych.html>)

Анатолій Свирід: Погиб наш первый боец Олег Мусиенко, и это был единственный человек, который погиб до взрывов

(Ясинская В. Главный сержант роты Анатолий Свирид: «В аеропорту ребята умирали, тогда я взял белое полотенец и пошел сепарам договариваться о коридоре» // Цензор.net: <https://censor.net.ua/r337644>)

20 січня 2015 року

8:00 – 12:00: операція з відбиття донецького аеропорту

Вважається, що спроба прориву ранком 20-го січня до нового терміналу донецького аеропорту групи командира 90-го батальйону О.Кузьмичих – його приватна ініціатива, ціллю якою була евакуація бійців, які залишались там. Але сукупність свідчень очевидців та фактів вказує на те, що це була спланована операція з відбиття аеропорту, яка зазнала фіаско. Її кінцевою метою було звільнення підвалу та верхніх поверхів нового терміналу.

В операції мали бути задіяні:

- Чотири МТЛ-Б зі складу 57-ї мотопіхотної бригади з десантом з 90-го окремого аеромобільного батальйону. До однієї з МТЛ-Б була причеплена зенітка ЗУ-23;
- три БМП зі складу 93-ї окремої механізованої бригади;
- два танки;
- шість БТР-70 та БТР-80 79-ї окремої аеромобільної бригади;
- 10 броньованих машин КРАЗ «Спартан» 13-го окремого аеромобільного батальйону 95- бригади.

За словами учасників, операція планувалась у «гнізді» у Водяному – тобто у польовому штабі АТО, де в той час знаходились головнокомандувач Збройними Силами України генерал В.Муженко, радник Президента України Ю.Бірюков та інші. На жаль, попри гарну організацію, операція закінчилась трагічно: до нового терміналу доїхала лише одна МТЛ-Б, де більшість її особового складу героїчно загинула. Пряма мова учасників цієї операції:

Про початок операції

Олег Лосінський, командир 3-ї роти 90-го аеромобільного батальйону:

Уночі з 19 на 20 пішов дощ і влупив мороз.

Ми на чолі з комбатом, 25-ма своїми десантниками та бійцями з 93-ї бригади на чотирьох МТЛБ і двох БМП мали вирушити в новий термінал. Всі чули по рації, що там йде запеклий бій.

Колона пройшла півдороги до аеропорту, почався сильний обстріл. Рвалися міни. Відчуття страху проймало всіх. Раптом колона зупинилася.

- Машини глохнуть, не рухаються, ніби хтось наврочив. Ми не зможемо доїхати до терміналів, - сказали механіки приданих бойових машин.

Це була така їхня заява. Звичайно, всі розуміли, що на них чекає, лишень вони дістануться поля зору російських найманців, які вже оволоділи другим, третім, четвертим і п'ятим поверхами багатостраждальної споруди.

Комбриг, «Призер» - дав команду «Колона, стоп!». Вислав на санітарній машині

підполковника Красоту, який забрав комбата і мене. Ми рушили у Водяне до «гнізда».

Після того, як відбули командири, колона, задкюючи, покинула небезпечну територію.

Повернулися. Ніч, четверта година. Дали трохи перепочити. О восьмій годині всіх збирають, шикуються на «гармошці». «Призер» вийшов і віддав наказ. Він хвилювався - відчутно було, що йому в ці дні непросто.

З моєї роти 21 чоловік їхав. Окрім рядових десантників і сержантів до виходу збиралися старший лейтенант Костів Володимир, «Патрон», начальник медчастини Кондратюк Олександр, «Сірко». З техніки: чотири МТЛБ, три БМП, два танки, шість БТР-80 і ще була зенітна установка ЗУ-23.

Ось ця вся армада з вояками виїхала до нового терміналу. Де вона поділася, без сліду пропала, в повітрі розчинилася - невідомо.

(Кіборги Донецького аеропорту. Лосінський Олег Миколайович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/losins-kyu-oleg-mykolayovych.html>)

Доля МТЛ-Б з ЗУ-23, яка рухалась попереду

Свідчення командира другої МТЛ-Б Олександра Головача:

На першій «ластівці» на чолі всього війська був комбат підполковник Кузьм'яних, який фактично керував операцією. Його «ластівка» тягнула за собою зеушку, тобто зенітну установку, яка мала допомогти нам під час атаки бити по ворожих позиціях на другому і третьому поверхах, звідкіля при наближенні до терміналу летіли гранати і строчили без кінця з кулеметів та автоматів.

Здавалося, нам вдасться здійснити задум комбрига - «Призера» - і стратегів з Генерального штабу, котрі запізно схаменулися - ситуація вже була ускладнена до неможливого.

Отож, вперед - до перемоги.

Ми висувалися вздовж злітної смуги і до певної межі, оскільки дорога була за парканом, тобто мали якийсь захист. Та коли вийшли на лінію горизонту і стали добре видимі, по нас ударили найманці з усієї наявної зброї. Вони причаїлися біля монастиря і старого терміналу. Світ закрутився, здавалося, що всі ми потрапили до якоїсь страшної вирви.

Я був старшим на другій «ластівці», сидів на командирському місці і слідував, щоб ми не потрапили в якусь халепу. Кулі били по легкій броні, хлопці цулилися від того свинцевого дощу. Відчувалася напруга, адже кожному було відомо, що нові російські кулемети легко пробивають не зовсім надійний броньований захист.

Наш «старший брат» постарався.

Несподівано почувся скрегіт, і наша «ластівка» заревла, наче поранений звір, її розвернуло на 180 градусів. Двигун затих, перестав усіх лякати. Механік-водій стурбовано дивився на мене.

- Ми маємо чимшвидше діяти, щоб нас не знешкодили. Я вискочив і почав оглядати МТЛБ. Справи були кепські.

Тягач Кузьм'яних їхав на пристойній швидкості. Дорога була не просто в баюрах, а мала справжні ями, котрі утворилися після шалених стрільб з гармат та мінометів. Мабуть, механік-водій забув про оту зеушку, котру вони мали на причепі, ось і трапилася прикра пригода. Пропустивши добрячу вибоїну поміж своїх гусениць, водій не розрахував відстані між колесами зенітної установки, і та спочатку провалилася, а потім, зробивши пірует у повітрі, відірвалася від фар-копа тягача. Ми якраз їхали за ними, хоча й на доволі безпечній відстані як для колони, а все ж потрапили у пастку. Понівечені стволи з перекинutoї зеушки опинилися у нас під траками і гусениця злетіла з напрямної. Слід було діяти швидко: або залишити тягача, або ремонтувати під обстрілами.

(Кіборги Донецького аеропорту. Головач Олександр Григорович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/golovach-oleksandr-grygorovych.html>)

Спогади учасника про подальший перебіг подій – загибель одних та полон інших:

Одна МТЛБ із зенітною установкою на причепі, мала висунутись у район навігаційної вежі й там вогнем ЗУ-23-2 прикрити безперешкодний рух української техніки злітним полем. Розвідники ж мали прикрити розрахунок забезпечивши йому можливість нормальної роботи. Старшим, їх групи з 5 чоловік, був командир 3-го взводу Сет (Андрій Миронюк).

Але, у густому тумані, що обмежив видимість до 20-30м., водій збився з дороги, і машина виїхала за 800-1000м. у стороні від місця призначення.

Як тільки під їхали до розбитого ангару, по правому борту «мотолиги», противник відкрив стрілецький вогонь. Спішилися. Виявилось зушка, дорогою десь відчепилась від тягача. Зав'язався запеклий стрілецький бій, власне програний ще до його початку, як кажуть ті хто вижив, справжній "пихворіз". За перші ж 15-20 секунд, Сета смертельно поранило у верхню частину тулуба. Під броником усе було в крові. Одночасно з ним, поранення також отримали і троє зенітників. Кулеметник Ляшко (Іван Євдокименко), зразу став надавати команду першу меддопомогу. Але за кілька хвилин той помер. Проте, хлопці діяли без паніки й суєти, чітко як слід, все так-як і вчили. Один прикривав іншого, поки той перезаряджався за прикриттям броні. А в того ж кулеметника Ляшка, тоді лише споряджених 2 стрічки по 100 набоїв всього і було. Цього там, явно виявилось замало.

На броні загорілись ящики з БК, за якусь мить також і ті, що були у середині машини.

Іван зачерпуючи каскою з калюж каламутну воду з кров'ю, загасив їх, і поскидав з броні. Комвідділення Северин (мол. с-нт Наливайко Л.М.), з-за машини, жбурнув у бік противника дві гранати РГД-5.

Кидав з усієї сили і як най далі. Про якусь влучність не могло бути й мови. Але й це дало змогу виграти кілька дорогоцінних секунд, на які вражий вогонь притих. Скориставшись цим, механік-водій скочив у машину, завівшись здав назад, розвернувся й уїхав, лишивши хлопців без прикриття броні. Потім його показували по телевізору, в одній з передач, як героя...

Ляшко і Кент (Анатолій Доценко), аби не лишатись на відкритому місці, кинулись у глиб ангару, де як казав командир зенітників, мали б ще десь бути наші. Троє поранених зушників, які вже й так не могли вести бою, тим часом, побігли навпаки, назад у туман. Противник переніс свій вогонь по них. Северин з одним зенітником (Мельником С.) на місці лишились одні. До того, поки він надавав пораненим допомогу, вража куля влучивши в його автомат, розбила його щент. Узявши зброю товариша, той продовжував відстрілюватись. Врейти не бачачи іншого виходу, й вони теж почали відступ від ангару. Противник переніс по ним шквальний вогонь. Северину куля і уламок пробили на виліт праву ногу нижче коліна. Той впа. Мельник, якого й самого наздогнала куля у спину, але панцерна плита витримала, схопивши його за петлю на спині броника, затяг під якусь куну розкуроченого заліза. Там обидва до темряви і перечекали. Звідти якийсь час ще чути було звуки бою в ангарі. Зокрема, як під іхав до того місця де щойно були вони, сепарський БТР і дав кілька довгих черг у глиб ангару, певно по забіглих туди хлопцям. Потім його змінив ворожий танк і тепер вже будучи певним за свій тил, став лупити кудись у бік українських позицій.

Дочекавшись темряви, бійці по-пластунськи поповзли по діагоналі через поле з двома злітними смугами, у бік українських позицій. Далі понад стінкою аеропорту до метеовежі. Стомившись, повзти далі пішли вже пішки навпростець, короткими перебіжками від вирви до вирви.

З метеовежі, помітивши їх на підході, хтось прокричав Слава Україні! Ті відповіли. Як потім вони казали, після цього окрику з душі не те що камінь, гора впала. Оскільки ніхто з них обох точно не відав куди вийшли. Порозумівшись зі своїми, сказавши хто вони, і якої частини, вже й не питались хто ті самі такі. Свої, ну то й Слава Богу. Бо просто хотілось сильно пити і курити...

Далі пораненого відправили до шпиталю у Селідово. Коли згодом його побачили живого хлопці з роти, то дивились на нього широко розкритими очима – якими, за звичай, дивляться на воскреслого з мертвих. Їм сказали, що всі з групи Сета загинули. Потім з'явилась надія, що з тих хто дійсно поліг, може хтось-десь теж вибрався до своїх. Принаймні багатьом захотілось у це вірити.

Тим часом, Млинів (В.М. Придюк) лишившись сам, бо теж від ангару побіг у туман

спробував вибратись звідти. Але, оскільки не знав місцевості, та і розгледіти щось було нереально, вийшов на позиції сепаратистів. Може здалеку здалось, що свої, але коли підійшов, і стало ясно хто такі, було пізно. Таким же чином, до слова, за пару тижнів після, і до розвідників у полон потрапив один сепар. Проте зло на ньому ніхто не зганяв. Поводились по-людськи.

Для тих же, хто того дня лишився на бранному полі, навіть полон був би не найгіршим варіантом. Їх доля деякий час, лишалась невідомою. Лише Мельника вже наступного дня показали по телевізору на прес-конференції у бойовиків й пізніше як з них перед камерами знуцався Гіві.

Але головне лишилось за кадром... Групі полонених у якій був Мельник, запропонували любому розстріляти когось зі своїх в обмін на свободу. Всі відмовились, лише один визвався. Тоді сепари відвели того в бік і самого розстріляли. Розваживши, що як той зрадив своїх, то далі вже любого здасть. А зрадники нікому не потрібні. Що було думати 20-річному пацану в цю мить? Але не зрадив.

На ніч його зачинили у холодну з трупами. Там він і побачив, серед інших, Сета, Ляшка і Кента. Про це стало відомо лише після його звільнення вже за тиждень. Волонтерам якось оперативно вдалось домовитись по ньому.

(Навіки в пантеоні слави // УНСО: Українська Народна Самооборона, 28.11.2015)

Версія подій старшого лейтенанта Володимира Костіва:

Біля метеовежі одна з машин заглухла, решта - рвонули до своєї кінцевої мети. У густому тумані саме головний тягач, на якому перебував Володимир Михайлович і комбат, збився з маршруту. МТЛБ узяв ліворуч замість того, щоб їхати прямо, а потім повернути у кінці загорожі праворуч, перетнути злітну смугу. Залишилося всього якихось двісті метрів здолати й опинитися біля терміналів. Густий туман не допоміг, а навпаки - зашкодив. Вони опинилися біля «Агросоюзу», а не в тому місці, де розраховували бути.

Сьогодні він не може нічого зрозуміти, адже водій був досвідчений, вже неодноразово долав цей шлях і ніколи не блукав...

У двоповерховій цегляній будівлі поряд напівзруйнованого ангару кілька днів перебували вороги - батальйон «Восток» з частиною батальйону «Сомалі». Там вони обладнали свої позиції, захищені міцними стінами.

Сепаратисти вичікували слушної нагоди для нападу.

Скоро почався бій.

Увесь екіпаж МТЛБ, а це: комбат Кузьмніх, Скрипнюк Олександр, Миколенко Валентин, Черниш Олег, Марченко Олексій, Бойко Сергій, Олексійчук Владислав, Кондратюк Олександр, Питель Олександр і Ярошинський Михайло мужньо вступив у бій з ворогом.

У тягач чимось смальнули і він запалав якраз у тому місці, де були ящики з набоями. Бійці швидко кинулися з машини: хто збивати полум'я, а хто до ангара-займати оборону. Кулі летіли, ніби із розтривоженого гнізда оси. З'явилися перші поранені й загиблі. Все відбулося занадто швидко.

Об щось невидиме спіткнувся Питель Олександр, який у парі з Чернишом Олегом скидав палаючі ящики, визволяючи МТЛБ. Схопився за ногу Ярошинський, він не міг рухатися, отримав важке поранення.

Рішення мали прийняти блискавично. Тож, не гаючи часу, у тягач поклали Ярошинського Миколу, і машина рвонула з місця - зворотнім шляхом на базу. Решта десантників почала відстрілюватися, засівши у невеликій конторській кімнаті ангара.

З двоверхової будівлі вдарило кілька кулеметів одночасно. Оборону тримали більше години. Сепари боялися йти в атаку, строчили із засідок.

Під'їхала важка техніка противника: бронетранспортер (БТР), бойова машина піхоти (БМП-1) і танк. Налаштували свої гармати і вдарили залпом. Десять подівся дах над ангаром, на голови вояків посипалися металеві рештки, осколки і бита цегла. Здавалося, хвилина-дві - і нічого й нікого не залишиться. Загинув від осколкового поранення Черниш Олег.

Після другого залпу вони не встигли отямитися, як поряд стояли сепаратисти з наведеною зброєю. Охопили колом зруйноване укриття.

Оглухлі, з численними забоями та пораненнями, вояки розуміли, коли почнуть чинити спротив, то лежатимуть поряд Олега Черниша.

Їх обеззброїли, скрутили руки і повели на муки.

(Кіборги Донецького аеропорту. Костів Володимир Михайлович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgy.in.ua/kostiv-volodymyr-myhaylovych.html>)

Загиблі з МТЛ-Б:

В мережі інтернет є моторошні кадри російських пропагандистів, як з багажнику позашляховика сепаратисти витягають шістьох загиблих українських воїнів. Ця зйомка змонтована разом з відео про «зустріч» банди Гіви з бранцями Олега Кузьмінних. Загиблі хлопці – саме ті три розвідника та три зенітника з 81-ї бригади. Зважаючи на те, що відеокадри викликали бурхливий резонанс, тіла загиблих були повернуті майже одразу – 22-23 січня 2015 року.

46. Доценко Анатолій Ігорович

Солдат, розвідник, 81-а окрема аеромобільна бригада (окрема розвідувальна рота). Народився 11 січня 1982 р. в м. Арциз (Одеська область).

47. Євдокименко Іван Миколайович

Солдат, розвідник, 81-а окрема аеромобільна бригада (окрема розвідувальна рота). Народився 23 липня 1992 р. в м. Шостка (Сумська область).

48. Мельник Вячеслав Олександрович

Солдат, стрілець - зенітник, 81-а окрема аеромобільна бригада. Народився 11 грудня 1988 р. в с. Северний, Усть-Янський район, Якутія, РРФСР.

49. Миронюк Андрій Миколайович

Солдат, розвідник, 81-а окрема аеромобільна бригада (окрема розвідувальна рота). Народився 12 липня 1975 р. в м. Умань (Черкаська область).

50. Питель Олександр Володимирович

Солдат, розвідник, 81-а окрема аеромобільна бригада. Народився 30 березня 1983 р. в с. Хмелище (Бердичівський район, Житомирська область).

51. Черниш Олег Сергійович

Молодший сержант, розвідник - снайпер, 81-а окрема аеромобільна бригада. Народився 24 вересня 1984 р. в м. Житомир.

Рух колони 79-ї окремої аеромобільної бригади, її втрати та відступ

Свідчення командира МТЛ-Б 90-го батальйону О.Головача:

Вийшов на зв'язок з «Призером» - комбригом, і доповів про ту ситуацію, в якій опинилися. Відразу ж отримав від нього наказ:

- Повертайся назад до бетонки на роздоріжжя, зустрінеш колону з 79-ї бригади, котра іде з Маріуполя, і разом з ними підеш на «Агросоюз» допомагати Кузьмінних, там він веде бій.

Розмірковувати було ніколи, адже навколо гриміла війна, своїми жахливими подарунками калічила і вбивала.

Я таки зустрів ту колону, котра складалася з п'яти БТР-80, до неї й приєдналася наша «ластівка».

Командиру тієї колони, схоже, було поставлено завдання «Призером», я ж мав супроводжувати екіпажі до місця зіткнення з ворогом, тобто бути поводителем.

Ми рушили, довго не обговорюючи події, відчувалася напруга. То тут, то там чулося відлуння бою.

Між великою і малою злітними смугами тягнулася ділянка землі, засіяна травною. Декілька днів не було сильних морозів, стояла відлига, тож той клапоть ґрунту розтанув. І то треба ж було так статися, щоб у те правдиве болото потрапили два бетеери і враз стали геть безпомічними. Вони загрузли й опинилися у пастці. Я мав щось робити. Тому під нищівним обстрілом на своїй «ластівці» підійшов до однієї з машин, зачепив її і поволі став смикати. Мені тоді вдалося витягнути БТР з природної пастки.

Поки все це відбувалося, з другого бетеера вибрався десант і побіг на броню до своїх побратимів.

Мав намір допомогти і тому бетееру, та несподівано у нього влучили з «птура», і бойова машина стала палати, рвався боєкомплект.

Гаяти часу ми не могли. Слід було діяти, адже всі почувалися так, ніби перебували на розпеченій сковорідці.

- Де моя рота? - запитав по рації у комбрига. Мав намір приєднатися до «Лося».

- Іди на «Агросоюз», - отримав коротку відповідь.

рушили, але нам знову не пощастило, в один із бетеерів поцілили з «птура» і він заляк на місці. Кричали поранені, кликали на допомогу. Довелося зупинитися.

Командир 79-ї бригади після того, як втратив дві свої машини і частину бійців, наказав своїм виходити з летища. Мабуть, йому вже стало відомо, що там, де був Кузьмівих, все скінчилося. Я подивився на «Агросоюз», дійсно, відлуння бою затихло. По рації комбата звернувся Гіві до «Призера». Все стало зрозуміло. Вояки із 79-ї підібрали поранених і вбитих. Супроводжував їх до Водяного.

(Кіборги Донецького аеропорту. Головач Олександр Григорович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/nagornyy-oleg-vasylivych.html>)

Загиблі з 79-ї окремої аеромобільної бригади

52. Петухов Дмитро Юрійович

Старший солдат, старший сапер, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 15 вересня 1992 р. в м. Миколаїв.

53. Кожурін Віктор Володимирович

Солдат, старший сапер, 79-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 21 грудня 1991 р. в м. Болград (Одеська область).

Висування колони 13-го аеромобільного батальйону 95-ї бригади

Олександр Морозов, спогади про останній бій товаришів:

20 січня 2015, 7.30 ранку колона першої десантно-штурмової роти 13 батальйону 95-ї окремої десантно-штурмової бригади з 6 машин марки «КРАЗ СПАРТАН» проривається на злітну смугу ДАПу... На протязі трьох днів, ця рота не змогла зайти в ДАП для того, щоб вивести тих кіборгів що там залишились... Але всеж таки прорив було здійснено... Підрів

першої машини, поранені... перша допомога... стрілокотня... рпг... спг... танк... карман з трьох сторін... вибух... під час якого командир роти, капітан Володимир Марковський прикрив собою хлопців, врятувавши сім десантників, що були в машині... Солдат-санітар Олександр Атаманчук, надаючи допомогу важко пораненому також потрапив в епіцентр того вибуху та миттєво загинув...

(ДАП: День пам'яті останнього бою капітана Володимира Марковського та солдата Олександра Отаманчука // Ветерани.UA: <http://veterano.com.ua/rukh-veteraniv/heroiko-patriotychne-vykhovannia/4194-dap-den-pamyati-ostannogo-boyu-kapitana-volodimira-markovskogo-ta-soldata-oleksandra-otamanchuka>)

Свідчення інших учасників цієї події:

Військові побратими розповіли, що в ніч на 19 січня 2015 року підрозділ капітана Марковського був готовий здійснити ротацію з іншим підрозділом бригади у Донецькому аеропорту. Та завадив сильний туман. Тому у напрямку аеропорту була відряджена розвідувальна група, яка виявила велику кількість мін на шляху пересування... Здійснити ротацію вирішили на світанку. 20 січня 2015 колона десантників вирушила до місця призначення. Не доїжджаючи до аеропорту, перша машина – броньована розвідників - підірвалася на фугасі. Командир прийняв рішення евакуювати поранених і миттєво розвернув свій автомобіль бортом у напрямку, з якого міг вести вогонь противник. Щойно десантники почали витягати з підбитої машини поранених бійців, як поруч розірвався снаряд. Осколки посікли руки, ноги, голову Володимира. Разом із ним на місці загинув ще один боєць роти, четверо десантників були поранені... (Шустерук О. Щоб пам'ятали героя // Перспектива. Інформаційний портал м. Нетішин, 19.10.2016: <https://perspekt.org.ua/news/shhob-pamyatali-geroya>)

13-й батальйон 95 ОАМЕБр виходить на взлітно-посадкову смугу ДАП із західного напрямку. Колона з 10 КРАЗ «Спартан» рухаючись смугою потрапила під вогонь противника. Противник зумів виставити три лінії оборони за короткий час.

Через щільний туман вояки не бачили противника. Один із «Спартанів» наїхав на міну. Командир роти капітан Марковський Володимир разом з іншими вояками евакуйював поранених до іншої машини, коли раптом поруч впав ворожий снаряд і командир роти загинув. Танкісти противника відкрили вогонь по колоні в результаті чого був знищений один «Спартан». Ще один «Спартан» був пошкоджений вогнем ворожого танка. В бою було втрачено три «Спартани».
(<http://www.memorybook.org.ua/16/markovsky.htm>)

Загиблі з 95-ї окремої аеромобільної бригади:

54. Марковський Володимир Геннадійович

Капітан, командир роти, 95-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 11 червня 1988 р. в с. Улашанівка (Славутський район, Хмельницька область).

55. Атаманчук Олександр Олександрович

Старший солдат, стрілець - помічник гранатометника, 95-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 22 червня 1990 р. в смт. Миропіль (Романівський район, Житомирська область).

56. Ремішевський Віталій Валентинович

Солдат, 95-а окрема аеромобільна бригада.
Народився 17 липня 1974 р., с. Голосків (Кам'янець-Подільський район, Хмельницька область).
Офіційно визнаний загиблим Збройними Силами України. Водночас, тіло не знайдено (за свідченнями очевидців – розірваний на частини, які евакуювати не вдалось). Разом з тілами Марковського та Атаманчука вдалось евакуювати лише руку, яка вірогідно належала В. Ремішевському. Станом на зараз ця рука похована, як окремих не ідентифікований загиблий на Краснопільському кладовищі м. Дніпро (загиблий № СМЕ 190).

Дії одного БТР та двох БМП 93-ї окремої механізованої бригади

Спогади командира розвідувальної роти 81-ї окремої десантно-штурмової бригади «Макса»:

Тим часом, коли перша машина із зеніткою вже рушила вперед, БМП Макса, мала

їхати слідом у тому ж напрямку, лише стати трохи далі. Теж рвонула на великій швидкості, щоб не підбили, там інакше й не поїдеш. Вскочивши у якусь воронку, машину добряче трусонуло, й тут же при повороті на аеродром наскочила на бетонний відбійник, високо перелетіла його як трамплін й з усієї дури гепнулась об землю. Та так, що башту заклінило, вийшла з ладу електроніка та пошкодило ведучий трак. При цьому ТВО комроти Макс, отримав серйозну травму (перелом хребта). Але, як кажуть, народився у сорочці – раз не паралізувало зовсім.

Разом із супроводжуючим, його пересадили у попутний джип правосеків, що їхав у запілля. Решта групи, по двоє пересіли на БТРі іншої бригади, що йшли на летовище, бо водій “бехи” відмовився далі їхати несправною машиною... (Навіки в пантеоні слави // УНСО: Українська Народна Самооборона, 28.11.2015)

Свідчення бійця 90-го окремого аеромобільного батальйону О.Нагорного:

Три екіпажі з 93-ї бригади на своїх броньованих машинах відмовлялися їхати у напрямку летовища.

- Там жопа, ми туди не рушимо, пропадемо. Чекав годину між Зенітом й Опитним.

- Ти з десантниками воював? - запитав я в одного. - Ні.

- Чому ж тоді наклав у штани? Ми не дамо по вас стріляти із «шмелів». Один екіпаж з їхав в улоговину з дороги, другий - повернув назад, третій підірвався на міні. Командира роти, худого, невеличкого офіцера відкинуло вибуховою хвилею, і то так далеко, що одразу ми не змогли його знайти. «Влад», його звали Владиславом. Виявляється, невеликого зросту воїн перелетів через лісосмугу. Приніс до гурту підгорілого вояка і ми надали допомогу. «Влад» став посміхатися: - Живий я, живий...

(Кіборги Донецького аеропорту. Нагорний Олег Васильович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgy.in.ua/nagornyy-oleg-vasylyovych.html>)

Єдина МТЛ-Б, яка прорвалась до нового терміналу...

Спогади командира 3-ї роти 90-го батальйону та старшого в МТЛ-Б Олега Лосінського:

До цілі доїхав на МТЛБ лише я з частиною своїх людей. Зупинився між п'ятим і четвертим рукавами.

Лунав російський кулемет «Утьос», його бронейні кулі 12,7 мм калібром пробивали броню тягача. Першим поліг кулеметник з МТЛБ уже біля стіни

терміналу. Через декілька секунд така ж сама куля влучила у механіка-водія. Я знаходився на командирському місці. Вискочивши звідтіля, відчинив люки, двері для десантування особового складу та повернувся за своїм РГД з гранатами, набоями та іншим скарбом.

Гатять зі стрілецької зброї. Щомиті здається, що ось-ось обпечуть кулі. Де інші люди? Чому ніхто не вибігає?

З'являється старший лейтенант Біленко Григорій, позивний «Жора».

- Де наші? Де мої хлопці? - кричу до нього. І тут коротка вбивча відповідь:

- «Лосю», нікого вже немає. Поглянь, що там за емтеелбешкою. Ми метнулися до терміналу, сховалися за бетонними стовпами.

За одним стовпом Григорій, за другим - я. Тривожне очікування, і важкі запитання: - Що робити далі?

І тут на тобі: з емтеелбешки вибігає босць Герман Олександрович - «Таксист», кулеметник із кулеметом, він захеканий, падає біля мене.

- Можливо, там є хто живий?

- Ні, - заперечливо похитав головою «Таксист».

Зав'язався бій, ми стріляли у чорні провалля вікон старого терміналу. Все-таки мали надію прорватися до своїх у новому терміналі.

МТЛБ почав здавати заднім ходом. Мабуть, поранений механік-водій прийшов до тями і вирішив рятуватися. На броні зверху, де був мій речовий мішок, стояв генератор з каністрою бензину. Гатили не перестаючи.

Спалахнув бензин. Зверху палаючий тягач доїхав до старого терміналу, вперся у стіну і заглох. Бензин вигорів і полум'я спало.

Вбиті десантники лежали один біля одного. Здавалося, що кожен прагнув допомогти побратимові.

Сержанта Чупилко Анатолій Михайлович, «Свобода»;

Сержанта Зулінський Сергій Миколайович, «Зуля»;

Сержанта Буйлук Анатолій Андрійович, «Буйок»;

Старшина Загуба Володимир Миколайович, «Леший»;

Солдат Шевчук Леонід Володимирович, «Чечен»;

Солдат Фрацішин Дмитро Юрійович, «Франик»...

У полон потрапив Бабенко Вадим Вікторович. Він заліз у невеликому місці. Російські вояки помітили і заявили: якщо не вийдеш, полишивши зброю, закидаємо гранатами. Мусив вийти, вибору не мав, залишився живий.

Я дав команду:

- Припинити вогонь, замовкнути, зачаїтися і чекати.

«Жора» присів у невелику нішу за колоною, «Таксист» - за ним метрах у п'яти, а потім і я.

По рації зв'язався з «Крабом» - Зубковим Іваном Івановичем. Швидко доповів, що живий і зі мною ще кілька вояків. Не вдавався у подробиці, де точно знаходимося, розумів, що ворог, захопивши рації, все прослуховує.

- «Лосю», я надсилаю до тебе загін, будемо вас витягувати.

- Нічого не надсилай, у даній ситуації допомога нам не потрібна, ми зачаїлися і чекатимемо ночі. Адже покладемо всіх людей, - відповів йому.

- Вибач, але люди вже пішли у вашому напрямку.

Гучна у терміналі зчинилася стрілянина - вибухи гранат й автоматні черги.

- Де ви знаходитесь? - питає «Краб».

Я мовчав. Мовчав, щоб не накликати біду, адже добре бачив, як до вбитих побратимів, які лежали між новим і старим терміналом, підходили сепари і відбирали у них зброю, особисті речі, нишпорячи по кишенях, рації, телефони, шоломи, бронежилети. Навмисне розважаючись, стріляли у загиблих.

Здається, це не зі мною, це дурний сон. Відверте мародерство. Їх тут набагато більше, ніж вважали там, у штабі. Вони - «старші брати» - захопили вже майже все.

- Відклич людей, це марна справа, - попередив Зубкова.

Від старого терміналу вийшла нова група найманців, вони фільмували все на плівку. Ми з побратимами стиснули зуби і зброю від гніву. Я готовий був відкрити вогонь на враження. Та хтось з небес підказував, що це безглузда затія, адже поклавши двох побратимів і віддавши своє життя, не виправлю ситуації, що склалася.

На холоді пролежали до 17.30, сутінки обвивали покроплену людською кров'ю розтерзану землю Донбасу. Тіло починав діймати холод, доводилося робити малопомітні рухи і розтирати ті місця, де здавалося, що прихопив мороз. У союзники пішла природа, наповзав туман. Покликав до себе хлопців і сказав:

- По одному, тихесенько відходимо, зустрічаємося в кінці рукава. Розпочинаємо рух через десять хвилин, дистанція 30 метрів.

Розійшлись по своїх місцях, очікуючи, коли збільшиться густина туману.

Поряд зі стіною нового терміналу, яка складалася з цегляної кладки, вздовж всієї будови тягнулася шириною 50 сантиметрів своєрідна ніша, яка забезпечувала вентиляцію підземних приміщень. Від зони леговища її захищав своєрідний бетонний бордюр. Наші вояки знайшли собі там притулок. Вони добре чули, що ворог уже знаходиться на території першого поверху нового терміналу.

Зубков Іван Іванович займав перший пост того неспокійного простору.

Проаналізувавши ситуацію та перебравши всі варіанти, я прийняв єдине, здавалося, вірне рішення - виходити. .

(Кіборги Донецького аеропорту. Лосінський Олег Миколайович // Мариценко В. Східний фронт: <http://kiborgu.in.ua/losins-kyu-oleg-mykolayovych.html>)

Розслідування Вікторії Дорохової, дружини Анатолія Чупилки:

20 січня Толя подзвонив о 6-ій ранку. Був дуже втомленим - я це відчула по голосу. Сказав, що наступного дня групою у 35 добровольців має іти на штурм аеропорту для встановлення повного контролю над ним. Саме на штурм, а не на евакуацію, як потім розповідали в офіційній версії (Слова Толі про штурм мені потім підтвердив комбат Олег Кузьмінх).

«З нами буде комбат, ми поїдем на штурм і нас всіх уб'ють». Я ще намагалася його підбадьорити і казала, що він має змінити настрій. Але він дуже добре розумів ситуацію. Заступник командира роти Іван Зубков, який з іншими перебував у терміналі, ще 18 січня просив наказу на відхід. Але він не надійшов ні тоді, ні після. Їм казали «тримайтесь!».

Їм дали МТЛБ 80-ої бригади і їхніх необ'їжджених водіїв, які не орієнтувалися в місцевості. Вийшли великою колоною десь о 10:30. У кожної машини була своя задача. У машини, в якій їхав Толя (а також Толік Буйлук, Володимир Загуба, Вадим Бабенко, Григорій Біленко, їхній ротний Лосинський, Сергій Зулінський, Дмитро Франишин та Леонід Шевчук) - зачистка від «сепарів» із п'ятого рукава ДАП. Хлопців мала прикривати артилерія. Але ті 2 танки не доїхали до своїх позицій, вистріляли боєкомплект і зникли. Тож ніякого прикриття не було.

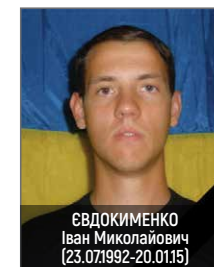
Вони були як на долоні у «сепарів». У МТЛБ влучив снаряд, загинув кулеметник з 80-ої бригади, машина зупинилася. Ротний скочувався висаджуватися. Шестеро висадилися з машини, почали відстрілюватися, але пролунав ще один вибух і всі шестеро лягли. Двоє, що вилізли пізніше, змогли схватитися за опори й вибратися живими до своїх.

За годину з його телефону подзвонили. «Ми щойно вбили вашого чоловіка. Приїжджайте по нього - ми і вас уб'ємо».

(«Я у вогні не горю, мене кулі не беруть»). Пам'яті Анатолія Чупилки // Почерк. ua, 21.01.2016: <http://www.pocherk.in.ua/920-ya-u-vogn-ne-goryu-mene-kul-ne-berut-pam700yat-anatolya-chupilki.html>

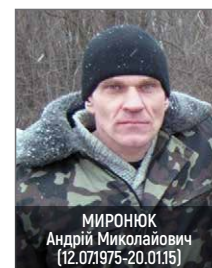
ДОЦЕНКО
Анатолій Ігорович
(11.01.1982-20.01.15)

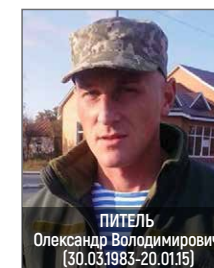
ЄВДОКИМЕНКО
Іван Миколайович
(23.07.1992-20.01.15)

МЕЛЬНИК
В'ячеслав Олександрович
(11.12.1988-20.01.15)

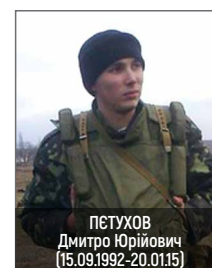
МИРОНЮК
Андрій Миколайович
(12.07.1975-20.01.15)

ПИТЕЛЬ
Олександр Володимирович
(30.03.1983-20.01.15)

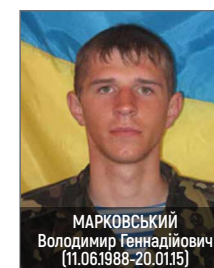
ЧЕРНИШ
Олег Сергійович
(24.09.1983-20.01.15)

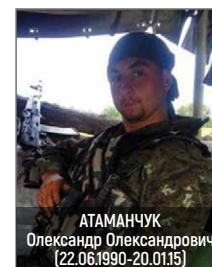
ПЕТУХОВ
Дмитро Юрійович
(15.09.1992-20.01.15)

КОЖУРІН
Віктор Володимирович
(21.12.1991-20.01.15)

МАРКОВСЬКИЙ
Володимир Геннадійович
(11.06.1988-20.01.15)

АТАМАНЧУК
Олександр Олександрович
(22.06.1990-20.01.15)

РЕМІШЕВСЬКИЙ
Віталій Валентинович
(17.07.1974-20.01.15)

Загиблі герої, які прорвались до нового терміналу

Вцілілі очевидці стверджують, що решта бійців з МТЛ-Б загинула одразу – внаслідок вибуху. Однак, фотографії тіл з судово-медичних експертиз м. Донецька та м. Дніпра можуть свідчити про те, що перед смертю бійці вели рукопашний бій, а дехто міг навіть загинути внаслідок катувань (потрапивши до полону).

П.І.П.	Військова частина	№ тіл у СМЕ м. Дніпра	Висновок про смерть судмедекспертизи у м. Дніпро / додатковий коментар на підставі досліджень фото з судмедекспертизи м. Донецька та м. Дніпра	Дата доставки до моргу м.Донецька / моргу м. Дніпра
57. Чупилка Анатолій Михайлович	Молодший Сержант, 90-й б-н 27.09.1974 р.н., м. Канів (Черкаська область).	429/Л	Багатоуламковий перелом кісток черепу. Відкрита черепно-мозкова травма. Наскрізне вогнепальне кульове поранення голови / мав збиті кістяшки на кулаках, які красномовно свідчать, що перед смертю чинив фізичний спротив	10.03.2015 28.03.2015
58. Буйлук Анатолій Андрійович	Сержант, 90-й б-н 27.09.1981 р.н., с. Кацмазів (Жмеринський район, Вінницька область).		Чисельні вогнепальні кульові поранення тіла	10.03.2015 28.03.2015
59. Франишин Дмитро Юрійович	Солдат, 90-й б-н 8.11.1982 р.н., с. Стадниця (Вінницький район, Вінницька область).	430/Л	перебиті ноги	10.03.2015 28.03.2015
60. Зулінський Сергій Миколайович	Молодший сержант, 90-й б-н 7.04.1987 р.н., м. Вінниця.	435/Л	Розколота голова	10.03.2015 28.03.2015

61. Шевчук Леонід Володимирович	Солдат, 90-й б-н 13.04.1985 р.н., м. Вінниця.	441/Л	Відкрита черепно-мозкова травма. Проникаюче наскрізне кульове поранення голови.	10.03.2015 28.03.2015
62. Загуба Володимир Миколайович	Старшина, 90-й б-н 15.06.1971 р.н. с. Новоселиця (Чигиринський район, Черкаська область)	431/Л	Відкрита черепно-мозкова травма. Вибухова травма / Не виключено, навмисно понівечили голову, аби приховати сліди катувань	10.03.2015 28.03.2015
63. Кравченко Павло Станіславович	Солдат, 57 бригада 27.12.1984 р.н., смт. Димитрове (Олександрійська міська рада, Кіровоградська область)	434/Л	Сліпе осколкове поранення шії/ знайдений у старому терміналі. Загинув у МТЛБ. Тіло, вочевидь, було залишено на тому місці, де броньовик потрапив до рук супротивника	10.03.2015 28.03.2015

Доля останньої МТЛ-Б

Спогади десантника з позивним «Прокурор»:

В той же день, 20 январа, несколько колонн выехало эвакуировать из нового терминала людей, и почти все экипажи попали в засаду. Был сильный туман, началась неразбериха. Наши машины подбивали сепары: одни бойцы погибли, другие попали в плен. Помню, как по рации передали, что боевики обстреляли МТЛБ (малый тягач легкого бронирования. — Авт): семеро человек сразу же погибли, еще трое наших чудом остались живы и сами вышли из ДАПа. Потом мы услышали по рации: «Твои пацаны у меня, бери коробочку и приезжай забирать». Мы поняли, что вместе с бойцами к сепарам попали наши рации. Потом наши передали, что сейчас будет ехать наша МТЛБ, и тут я увидел, как в нее попала сепарская мина. Приняли решение бежать к ребятам на помощь. Один из бойцов ОУН приблизился к пожару на 10 метров и передал, что мы не сможем никого спасти: машина пылала, боекомплект взрывался. Сжималось сердце, а я стоял в донецком аэропорту и беспомощно смотрел, как горит МТЛБ.

На следующее утро я сам пошел на место трагедии. Взял автомат и рванул. Оказалось, что в машине заживо сгорели пятеро наших ребят.

(«Прокурор»: Киборги слышали голос бойца, зажато в бетон // Вести, 3.02.2015: <https://vesti-ukr.com/donbass/87345-kiborgi-slyshali-golos-bojca-zazhatogo-v-beton>)

Згоріли у броньовику**64. Алексейчук Владислав Володимирович**

Молодший сержант, навідник, 81-а окрема аеромобільна бригада (90-й окремих аеромобільний батальйон).

Народився 18 липня 1977 р. в м. Умань (Черкаська область).

65. Гудзик Дмитро Васильович

Солдат, майстер - номер обслуги, 80-а окрема десантно-штурмова бригада.

Народився 17 жовтня 1989 р. в м. Белз (Сокальський район, Львівська область).

66. Марченко Олексій Володимирович

Сержант, головний сержант - командир відділення, 81-а окрема аеромобільна бригада (90-й окремих аеромобільний батальйон).

Народився 15 серпня 1975 р. в м. Київ.

67. Савчук Петро Васильович

Солдат, номер обслуги, 81-а окрема аеромобільна бригада (122-й окремих аеромобільний батальйон).

Народився 19 листопада 1991 р. в м. Червоноград (Львівська область).

68. Самак Микола Миколайович

Солдат, командир відділення, 80-а окрема десантно-штурмова бригада.

Народився 15 березня 1992 р. в с. Баня-Березів (Косівський район, Івано-Франківська область).

14:56, 20 січня: другий вибух у новому терміналі**Десантник Андрій Казмірчук про другий вибух:**

Довго чекати не довелося: другий вибух пролунав 20 січня, в 14.56, тепер просто під ногами наших бійців. Коли вибухнуло близько трьох тонн тротилу (інформацію про цю цифру перехопили у терористів), три поверхи терміналу перестали існувати, їх просто здуло. До вибуху було 55 живих, разом із пораненими. Вижило менше половини.

«Хто перебував біля барикад, по краях кімнати, вижили, хоча усі були побиті і контужені. Ті ж, хто був у центрі, а це переважно поранені, які лежали на підлозі у спальниках, усі «пішли» під завали. Зникли під завалами також командир нашої групи Іван Зубков, Василь Григор'єв (обоє з Деражняниціни), Руслан Коношенко із Кам'яця-Подільського, Руслан Присяжнюк із села Буцні Летичівського району, Юрій Осаулко з Вінницької області, киянин Андрій Гаврилюк. (Кравчук О. Історія кіборга, який пережив пекло Донецького аеропорту. Мешканець Старокостянтинова Андрій Казмірчук вижив після страшних вибухів // Є.уа, 18.07.2015: https://ye.ua/istiriya/21065_istoriya_kiborga_yakiy_perezhhiv_peklo_Doneckogo_aeroportu.html)

Спогади Ярослава Гавяця:

Цілий день 20 січня було тихо і це трохи нас насторожило. Як виявилось, під перекриттям, де ми розміщувались, заклали три тонни тротилу. Від вибуху поверхи вниз проваливались, хлопці, які сиділи посередині, попадали вниз. Із 60 чоловік в одну мить залишилося близько 20-ти, з яких вісім дістали з-під завалів у дуже важкому стані. Я залишився живим, бо сів збоку на фундамент покурити. Відкопав автомат і побіг тримати оборону. Ворог зрозумів, що не з усіма розправився. Але триматися вже було несила. П'ятеро за ніч померли від ран. Троє залишилися важкопораненими, з них двом перебило ноги. Важко було дивитися, як вони мучаться, а допомогти нічим не могли. Офіцерів серед нас уже не було. Старишина пішов до сепаратистів домовлятися, що ми кидаємо зброю, забираємо поранених і вони нас відпускають. Сепаратисти не погодилися на такі умови. Вони повідомили, якщо хочемо врятуватися, то треба здаватися. У мене на той час залишилося всього чотири ріжки набоїв, не більше і в побратимів. Коли зрозуміли, що допомоги чекати марно, то щоб врятувати поранених, старишина прийняв рішення зранку 21 січня здатися в полон. Загалом нас залишилося 16 чоловік.

(Попович В. «Кіборг» Ярослав Гавянець – про сім днів у пеклі Донецького аеропорту, три тижні полону, акторську кар'єру та розчарування Майданом // Тижневик «Номер один», 16.10.2018: <http://www.gazeta1.com/statti/kiborg-yaroslav-gavyanets-pro-sim-dniv-u-pekli-donetskogo-aeroportu-try-tyzhni-polonu-aktorsku-kar-yeru-ta-rozcharuvannya-majdanom/>)

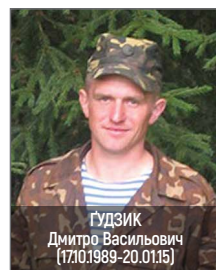
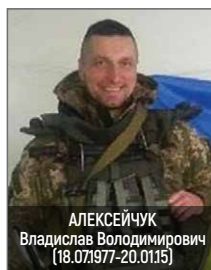
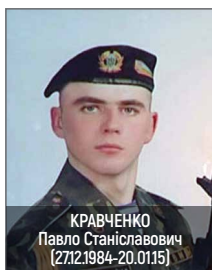
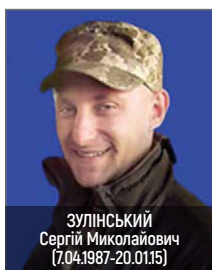
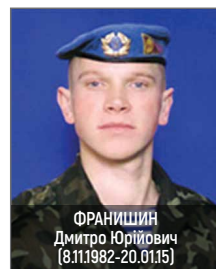
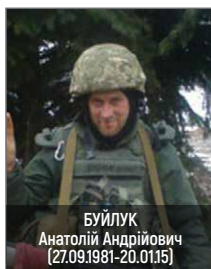
Особистий жетон на ланцюжку Дмитра Франишина

Натільний хрестик та жетони Сергія Зулинського

Натільний хрестик та обереги Леоніда Шевчука

**Зведені дані про загиблих на території
нового терміналу донецького аеропорту
20-21 січня 2015 року**

I. Доставлені до моргу м. Дніпро 17 лютого 2015 року

Всього цього дня було привезено з моргу м. Донецька 9 героїв. Усі вони були вбиті або поранені внаслідок вибуху 20 січня, але, на відміну від решти загиблих, відкопані з-під завалів ще під час перебування у новому терміналі українських солдатів. Їх тіла були сфотографовані, а також записані на відео 22 січня 2015 року пропагандистами сепаратистів та російських терористів. Ці фото досі можна знайти у мережі інтернет. Тіла загиблих пролежали у донецькому аеропорту до 16-го лютого, й лише того дня були доставлені до моргу.

Серед них – п'ятеро, яких відкопали з-під завалів, та які ще деякий час були живими.

Ярослав Гавянець згадував:

20 січня був день останній, як його ще потім назвали «Сталінград XXI століття». Володя (Бузенко) був серед нас. Після останньої евакуації залишилося 56 осіб, у тому числі й 10 добровольців. Підірвали перекриття. Все рухнуло донизу. Під завалами загинуло багато людей. Мені пощастило - на той час я був біля несучої стіни - поруч зі мною босць просто провалився у прірву. Я розкопався, взяв автомат і пішов створювати кругову оборону. Всю ніч просидів з тепловізором. Четверо чоловік спустилися вниз витягувати поранених - дехто ще подавав голос. Витягнули вісьмох, п'ятеро з них до ранку не дожили. Тих, хто залишився, нарахували шістнадцять (Комяк Н. Останні з «кіборгів»: прощання з Володимиром Бузенком // Укрінформ, 1.12.2015; <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/1922997-ostanni-z-kiborgiv-proschannya-z-volodimiro-buzenkom.html>)

П.І.П.	Військова частина	№ тіл у СМЕ м. Дніпра	Висновок про смерть судмедекспертизи у м. Дніпро	Дата доставки до моргу м.Донецька/ моргу м. Дніпра
69. Лівінський Валерій Іванович	Капітан, 3-й б-н 80 одшбр 26.04.1966 р. н., м.Кам'янець-Подільський, (Хмельницька область).	221/Л, 420/Л, 422/Л, 505/Л	Розтрощення декількох ділянок тіла. Вибухова травма	16.02.2015/ 17.02.2015 12.03.2015/ 28.03.2015

70. Григор`єв Василь Леонідович	Солдат, 90-й б-н 6.11.1983 р.н., с.Нижне, (Деражнянський район, Хмельницька область).	215/Л	Розтрощення декількох ділянок нижніх кінцівок. Осколкові поранення нижніх кінцівок.	16.02.2015 17.02.2015
71. Яцина Євген Вікторович	Старший солдат, 90-й б-н 25.01.1989 р.н., м.Київ.	218/Л	розтрощення та осколкові поранення кінцівок	16.02.2015 17.02.2015
72. Зінич Ігор Вікторович	Молодший сержант, 3/80 6.09.1989 р.н., с.Коротчаєво, (Ямало-Ненецький автономний округ, РРФСР).	222/Л	Гемоторакс. Проникаюче осколкове поранення грудної клітини, за словами С.Стовбана, помер близько опівночі	16.02.2015 17.02.2015
73. Гаврилюк Андрій Петрович	Старший сержант, 90-й б-н 3.02.1980 р.н., м.Київ.	223/Л	Крововиливи під оболонки головного мозку. Множинні відкриті рани голови. Наскрізні вогнепальні поранення голови.	16.02.2015 17.02.2015
74. Полицяк Петро Петрович	Солдат, 80-а оабр 5.07.1992 р.н., с.Борбин, (Млинівський район, Рівненська область).	216/Л	механічна асфіксія, стискання грудної клітини	16.02.2015 17.02.2015
75. Дацюк Юрій Анатолійович	Солдат, 80-а оабр 27.01.1987 р.н., с.Глинськ, (Здолбунівський район, Рівненська область).	217/Л	шок, розчавлення тіла	16.02.2015 17.02.2015

76. Вітишин Іван Васильович	Старший сержант, 121 б-н 14.09.1976 р.н., с.Велика Лука, (Тернопільський район, Тернопільська область).	219/ЛІ	Переломи ребер та тазу. Сумісна тупа травма тіла.	16.02.2015 17.02.2015
77. Присяжнюк Руслан Анатолійович	Солдат, 90-й б-н 8.06.1988 р.н., с.Буцні, (Летичівський район, Хмельницька область).	220/ЛІ	Гостра крововтрата. Травматича ампутація лівої верхньої кіцівки.	16.02.2015 17.02.2015

Збереглися такі свідчення про загибель цих героїв:

Валерій Лівзінський

«...я особисто присвоїв би звання Героя солдату Валерію Лезвінському. У ДАПі він наклав собою ворожу гранату і тим врятував шістьох побратимів. Але помертвотримав лише орден.»

<http://veterano.com.ua/rukh-veteraniv/heroiko-patriotychne-vykhovannia/5745-u-122-mu-bataljoni-130-ordenonostsiv>

Василь Григор'єв

Після того, як 20 січня під Василем і майже півсотнею його побратимів підірвали підлогу у центральному терміналі, більшість з них провалилось з дев'ятиметрової висоти, а зверху – засипало уламками. Григор'єву та ще майже десяткові бійців пощастило – товариші встигли витягнути їх з-під завалів. Василю, якому під час падіння розтрощило ноги, надали першу допомогу: ввели знеболююче і наклали джгут. Отримавши наказ швидко відступати, кіборги залишили своїх важкопораних, серед яких був і Григор'єв, запевнивши їх: керівництво вже відправляє за ними «Ластівки» – автомобілі швидкої допомоги. Лише за декілька тижнів рідні дізнаються: хлопці так і не дочекались обіцяної допомоги, за ними ніхто не повернувся... Василь помер, так і не дочекавшись допомоги

«Вранці 17 січня він прислав мені смс: «Вже на місці, все більш-менш-нормально», – згадує брат бійця. – Протягом дня було ще кілька смс від Василя, а потім він зник з мережі. Десь в обід 18 січня отримав від нього повідомлення: «Не міг вийти на зв'язок – сильні гази». У хлопців навіть не було протигазів! Рятувались від газу

вологими серветками! 20 січня, о 11.38, прийшла остання смс-ка від брата: «Наші нас відбивають. Сепари зробили засаду. Великі втрати». А десь за годину під ними підірвали підлогу у терміналі і зв'язок із братом зник...»

За Василем та його пораними побратимами так ніхто і не повернувся... Їх залишили напризволяще: з «трюхсотих» хлопці стали «двохсотими»...

(Сідова Н. Історія одного кіборга //Є.ua 13.04.2015: https://ye.ua/syspilstvo/19961_istoriya_odnogo_kiborga.html)

Євген Яцина (помер унаслідок поранень вночі 21 січня 2015 року)

Друзья и близкие Евгения рассказывают, что на связь последний раз он выходил 18 января 2015 года, когда находился в новом терминале ДАП. Как утверждают сослуживцы Жени, он получил рваную рану щеки и был контужен 19 января.

Вечером 20-го он попал под обвал здания ДАП, когда его подорвали боевики-террористы. Служивцы вытащили бойца из-под завалов. Евгений Яцина получил переломи обоих ног, сильную травму позвоночника и не мог перемещаться.

<https://styler.rbc.ua/rus/zhizn/nevyrzimaya-bol-seti-vspominayut-geroia-1548413836.html>

Ігор Зінич

Ми разом з-під завалів дістали нашого медика «Психа» (Ігор Зінич – ред.). Він стікав кров'ю, ми ледь знайшли у нього пульс. Після того він прожив всього півгодини. Цю людину я вважаю справжнім героєм, в аеропорту він пробув місяць без ротатії. Він був дуже хорошим медиком і хорошою людиною, дуже допомагав хлопцям. І коли після першого вибуху йому ледь не півголови знесло, «Псих» сам себе перебинтував і сказав: «Я не вважаю себе «трюхсотим», рахуйте інших пораних, їх першими треба евакуйовувати».

<https://www.radiosvoboda.org/a/28060870.html>

(С.Стовбан: Ігор Зінич помер від поранень близько півночі: <https://censor.net.ua/r333595>)

Андрій Гаврилюк

Так, за свідченнями інших, убили Андрія Гаврилюка. Як хлопців виводили з аеропорту, то Андрій був живим, але додому він повернувся із кулею у лобі, із отвором у голові. Значить стріляли – дострілювали пізніше

<https://www.radiosvoboda.org/a/29722544.html>

Петро Полицяк

Він сказав, що тримається, але скільки ще так зможе – не знає. Останні його слова: «Можна було би ще щось сказати, але того вам краще не знати. Якщо що –

то подзвоню». Так більше і не подзвонив. А потім по телевізору показали підірваний аеропорт. Я думав, що лопну. Вибіг з хати... – опустивши голову, перериває спогад тато хлопця. Усі надіялися, що він вийде, бо везло йому весь час. І вже потім знала, що Петька міг вибратися. Він був поранений в руку. І міг поїхати з аеропорту на останньому бетеері. Та замість того, щоб самому вскочити, друга свого Сашу закинув. Сказав йому: «Тобі треба жити». Він зостався, бо це в одного його друга, Володі Бузенка, були ноги перебиті, і він не міг його лишити. Чого його на того бетеера не заволокли? Не знаю... Від Бузенка тільки рука залишилася. Зараз експертизи роблять... <http://visnyk.lutsk.ua/news/ukraine/regions/rivne/14961/>

Іван Вітишин

Поранений 19 січня 2015 в новому терміналі аеропорту Донецька. Помер 20 січня (в ніч на 21 число). Вже відходячи у крацій світ Іван тримав у руках іконку та фотокартку із зображенням його дітей... <http://teren.in.ua/2017/01/20/ternopilshhyna-sogodni-zgaduye-zagyblyh-bijstv-foto/>

Руслан Присяжнюк

«У аеропорт Руслана на ротацію відправили 15 січня із міста Костянтинівка Донецької області. 19 січня він телефонував мамі, розповів, що його поранили. А 20 січня об 11:20 у розмові з дружиною сказав, що його вже виносять із аеропорту. Ввечері того ж дня я відправила йому повідомлення, вранці 21 січня його телефон з'явився у мережі та знову зник. Відтоді зв'язку з Русланом немає», - говорить мати бійця Поліна Савчук. (Рідні розшукують Руслана Присяжнюка, який зник у районі донецького аеропорту // оголошення у соціальних мережах інтенету)

II. Доставлені до моргу м. Дніпро 28 березня 2015 року

У березні 2015 року на території нового терміналу донецького аеропорту під конвоєм озброєних сепаратистів працювали українські полонені. Вони розчищали завали та діставали з-під них тіла загиблих побратимів. Всі рештки були доставлені до моргу м. Донецька, а пізніше передані до м. Дніпра.

П.І.П.	Військова частина	№ тіл у СМЕ м. Дніпра	Висновок про смерть судмедекспертизи у м. Дніпро	Дата доставки до моргу м.Донецька / моргу м.Дніпра
--------	-------------------	-----------------------	--	--

78. Бузенко Володимир Петрович	Солдат, 80-а оабр 28.07.1988 р.н., с.Великий Кучурів, (Сторожинецький район, Чернівецька область).	417/Л	Фрагмент тіла, знайдений на території старого терміналу	13.03.2015 28.03.2015
79. Козак Володимир Миколайович	старший солдат, 9/3/80 12.04.1968 р.н., с.Мала Антонівка, Білоцерківський район, Київська область.	418/Л+425/Л	розтрощення декількох ділянок тіла. Вибухова травма	10.03.2015 28.03.2015
80. Грицан Андрій Володимирович	Солдат, 9/3/80 6.09.1991 р.н., с.Великі Дідушичі, (Стрийський район, Львівська область).	419/Л	розтрощення голови, тулубу, кінцівок тіла	27.03.2015 28.03.2015
81. Коношенко Руслан Сергійович	Старший солдат, 90-й б-н 23.02.1983 р.н., м.Кам'янець-Подільський, (Хмельницька область).	423/Л	Розтрощення голови та інших ділянок тіла, відкритий перелом ноги	27.03.2015 28.03.2015
82. Іщенко Сергій Михайлович	Солдат, 74-й розв.б-н 22.12.1975 р.н., м.Роздільна, (Одеська область).	427/Л	Грубе порушення анатомічної цілісності тіла. Вибухова травма, розтрощення, (знайдений у старому терміналі)	12.03.2015 28.03.2015
83. Опанасенко Валентин Леонідович	Солдат, 9/3/80 1.10.1986 р.н., смт.Немішаєве, (Борodianський район, Київська область).	428/Л	Гостра крововтрата. Інші комбінації розтрощення, які включають декілька ділянок тіла. Вибухова травма, розчавлений	10.03.2015 28.03.2015

84. Демчук Вадим Володимирович	Сержант, 9/3/80 27.09.1975 р.н., м.Нововолинськ, (Волинська область).	433/Л	перелом кісток склепіння і основи черепа, перебиті ноги, у мить вибуху сидів неподалік від С.Стовбана, вочевидь упав вниз	10.03.2015 28.03.2015
85. Олефір Олександр Павлович	Старший солдат, 93 омбр 30.09.1992 р.н., с.Липовець, (Кагарлицький район, Київська область).	436/Л	Ушкодження головного мозку. Наскрізне осколкове поранення голови. Ушкодження внаслідок військових дій від інших вибухів та осколків.	10.03.2015 28.03.2015
86. Зубков Іван Іванович	Старший лейтенант, 90-й б-н 1.11.1973 р.н., м.Деражня, (Хмельницька область).	437/Л	комбінації відкритих ран, які охоплюють декілька ділянок тіла. Осколкові проникаючі поранення голови, тулуба та кінцівок	10.03.2015 28.03.2015
87. Осаулко Юрій Леонідович	Старшина, 90-й б-н 17.02.1981 р.н., с.Самгородок, (Козятинський район, Вінницька область).	438/Л	Розтрощення тіла, розчавлений	10.03.2015 28.03.2015
88. Байненко Борис Михайлович	Капітан, 80-а оабр 10.04.1963 р.н., с.Кострово, (Сонячногірський район, Московська область, РФФСР).	439/Л	Руйнування головного мозку. Наскрізне осколкове поранення голови, розчавлений	17.03.2015 28.03.2015

89. Складаров Дмитро Сергійович	Молодший сержант, 9/3/80 27.07.1983 р.н., с.Уладівка, (Літинський район, Вінницька область).	440/Л	Переломи ребер ліворуч, розтрощення лівого стегна (новий термінал)	16.03.2015 28.03.2015
--	---	-------	--	--------------------------

Про загибель декого з цих героїв збереглась така інформація:

Володимир Козак

У ніч із 13 на 14 січня разом з іншими хлопцями з боєм прорвалися в Донецький аеропорт. Перед похороном розмовляла з Артемом. Він був із батьком в аеропорту. Розказував: «Раптово стало дуже тихо, і ми відчули, що має щось статися. Володимир Миколайович заспокоював: не переживай, ще зустрінемося, будемо їздити один до одного в гості. В останні хвилини говорили з ним про свої родини. Він розповідав про тебе, твою сестру і маму».

На похороні дізналася, що в Пісках, перед від'їздом в аеропорт, батька поранило в руку. Нам про це нічого не казав. Мав їхати в госпіталь, але не зробив цього. В аеропорту його ще раз поранило в ту ж руку. Один хлопець розповів: «За кілька днів до вибуху звідти забирали поранених. Дав своєму батькові потримати свій автомат і сказав: «Зараз загрузимо важкопоранених, а тоді й ви заскочите». Не встигли всіх погрузити, як почали обстрілювати. Машина поїхала, аби хоч когось врятувати. Батькові своєму кричав, щоб заскакував. Та він з місця не рушив. Так і залишвся стояти з моїм автоматом» (https://gazeta.ua/articles/people-newspaper/_peredali-scho-za-nich-troh-nashih-hlopcev-ubili-ta-zaraz-bilya-mene-desyatero-vbitih-lezhat/626192?mobile=true)

Андрій Грицан, Вадим Демчук

Плита впала, після другого вибуху. На нього (Андрія Грицана – ред.) і на Демчука, на Стаса (Стовбана – ред.) також – йому придавило ноги (<http://struyi.in.ua/interve-yu/item/800-4.html>)

Руслан Конашенко

Версія матері: «З розповіді матері розтріляли у полоні і каже, що десь аж у середині березня.... Він і був кулеметник...Коли Моторрола вишикував наших, уже полонених, запитав, хто з них кулеметник. Кулеметником був мій Руслан, але Броневіцький вишиюв і сказав: «Я кулеметник!». Не повірили. Його жорстоко били і погрозили розстріляти усіх, якщо не вкажуть на кулеметника, адже Руслан розстріляв їхню «точку» повністю, прикриваючи відхід побратимів. Тоді в наших було три БТРи – 2 підбитих, а на 3-й завантажили 17 бійців, щоб вийти з-під вогню. Руслан з напарником спина ло спини прикривали відхід» (<http://kray-kp.org.ua/suspilstvo/spovid-materi-heroia-ukrainy-ruslana-konoshenko.html>)

Сергій Іщенко

З повідомлень у соцмережах:

«Іщенко Сергій Михайлович, 74 ОРБ, позывного вроде не было, просто Серега ребятам называли. Звонил последний раз 20 числа в 11-20 примерно. Мне бы узнать, во сколько пол под ними подорвали - до или после звонка?» Такое сообщение мы получили от родных героя. Речь идет о событиях в новом терминале Донецкого аэропорта 20 января этого года. Огромная просьба к участникам событий, людям, которые владеют любой информацией: пожалуйста, давайте поможем родным узнать о судьбе дорогого им человека! Давайте поможем Родине узнать о судьбе ее Героя!...

Чи міг він залишитись живим? Можливо міг. До них з боєм прорвались декілька БТРів, щоб вивезти їх, але хлопці вирішили по своєму. Вони відправили поранених. Сергій завантажив на броню свого, важко пораненого товариша, а сам залишився

Олександр Олефір

Водночас у нас були такі бійці, як Сашко Олефір «Борода». Коли аеропорт підірвали і хлопці почали відходити, Женя Ковтун розповідав, як «Борода» сказав, що 93-й бригаді команди відходити не було, і лишився там... Якимось так... Він просто був дуже відчайдушний і виконував обов'язок до кінця. Навіть коли був поранений, сказав: «Як я сяду на броню, коли купа тяжко поранених? Я ще нормальний, якщо можу тримати в руках автомат і стріляти».

18 січня ми з «Дедом» Мосулегою передзвонили Сашці «Бороді», він сказав, що їх труять газами, що Андрюха Курянов з позивним «Якут» лежить весь опухлий і, скоріш за все, у нього внутрішня кровотеча, він потім загинув. «Борода» тоді сказав: «Нас звідси вже ніхто не забере, нам тут капець», і після цих слів зник зв'язок.

А потім я дізнався, що аеропорт підірвали і наші бійці лишилися під завалами. Довгий час я нічого не чув про Сашку «Бороду», а коли нас відвели на другу лінію оборони, подзвонили, щоб приїхали на впізнання, Сашка знайшли...

З моїх вийшли – Женя Ковтун, «Капрал», Ванька Трунов, а «Остан», «Якут» і «Борода» – назажди лишилися там.

Протягом певного часу в оточений Донецький аеропорт був заїзд так званими «зеленими коридорами». Користуючись цим, вони (сепаратисти – ред.) дозволяли міняти раз на тиждень лише по 60 чоловік, і лише по вівторках. Ворог не давав нам завозити ні зброї, ні боєприпасів, і головне – вони знали, скільки нас є. Тобто вони знали всю інформацію: що у нас боєприпаси закінчуються, тому що один магазин – на п'ять секунд бою.

Ми, звісно, ухитрялися запаковувати все в скати. Спочатку я не міг зрозуміти, для чого ми вивантажуємо запасні колеса, коли дивлюся, хлопці розбирають і дістають звідти вже «цинк» з патронами, гранатами.

Цікаво, що коли приїжджали журналісти, я на камеру висловив усе, що про це думаю, а після моїх слів дали текст: «керівництво ЗСУ не згодне з думкою бійця 93-ї бригади». Отак.

А «сепаратисти» були в новому білому камуфляжі, звісно, з московським акцентом. Нам волонтери дали з собою печива. Один «сепар» зазирає і каже: «О, а можливо печеньку?» – і з ящика прямо взяв. А покійний Сашко «Борода» і каже: «Скотино, якби я знав, що ти будеш їсти, миш'яку наспав би».

(Трегубова Я. Кіборг Ростислав Смуць про останні дні оборони ДАПу і полеглих побратимів // Радіо Свобода, 19.01.2018: <https://www.radiosvoboda.org/a/28983568.html>)

В ДАПе тожге был мой ангел-хранитель, можно сказать. Это 23-летний Александр Олефир (позывной «Борода»). Он очень сильный духом и физически выносливый. Остался после своей ротации, почти 30 дней там просидел. Я таких не видел. Он обо мне заботился, воду приносил. Скорее всего, Саша погиб под завалами. Считаю, что отчасти живу сейчас его жизнь («Кіборг» Евгений Ковтун: «После второго подрыва терминала ДАПа меня привалило блоками...» // Факты, 17.01.2018: <https://fakty.ua/255425-evgenij-kovtun-posle-vtorogo-podryva-terminala-dapa-tenya-privalilo-blokami>)

Іван Зубков

Вдруге до Донецького лєтовища Іван Зубков потрапив 16 січня 2015 року: «За Іваном Івановичем пішли хлопці-добровольці. Якби не він, інші би теж не пішли! – згадують його товариші по службі. – І якби не Іван Іванович, ми б усі загинули, коли в'їжджали в аеропорт. Іван вискочив з БТРа і почав коригувати наш вогонь». В аеропорту старшого лейтенанта Зубкова поранило в ліву руку і передпліччя. Не маючи змоги самотужки заряджати зброю, Іван просив про допомогу у цьому своїх побратимів, і продовжував вести бій. Вколював собі знеболювальне, щоб заглушити біль, водночас корегуючи артилерію. 19 січня прийшла броня забрати поранених, зокрема й Івана Зубкова. Однак, дізнавшись, що він – останній офіцер, який залишився в Донецькому аеропорту (бо ж думав, що прийдуть офіцерів, але ніхто не приїхав), Іван Іванович відмовився покидати місце бою: «Я з хлопцями прийшов – з ними і вийду!» Поранений, залишився там назажди, бо не міг залишити своїх бійців. Останній офіцер, який керував обороною Донецького аеропорту... Особисто прикривши відхід підрозділу, 41-річний кіборг Іван Зубков загинув унаслідок підризу бойовиками другого поверху нового терміналу. Востаннє він виходив на зв'язок 20 січня 2015 року. Говорив з дружиною та побратимами буквально за годину до підризу будівлі.

(https://censor.net.ua/resonance/424057/k_godovschine_boev_za_donetskiyi_aeroport_ivan_zubkov_andreyi_gritsan_yadim_demchuk)

Особисті речі Бориса Байненкова

Юрій Осаулко

Тіло Юрія впізнав його побратим, - розповідає старший брат загиблого Іван Осаулко. – Сталося це тоді, коли розбирали завали в аеропорту. Бойовики змусили робити це наших полонених. Один з них на ім'я Саша служив разом з Юрою. Він впізнав також командира їхньої десантної роти Івана Зубкова. Іван родом з Хмельницької області. Його поховали 30 квітня у райцентрі Деражня. У нього так само, як у Юрі залишилися двоє неповнолітніх донечок. Тіла лежали під завалами. Їх притисло бетонними плитами. За словами Івана, у кишені бушлата Юрія знайшли мобільний телефон. Співрозмовник не розповів, як забирали тіло загиблого брата. Волонтери з Хмельниччини поширили інформацію, що їхній земляк Іван Зубков останній раз виходив на зв'язок 20 січня. Повідомляв, що їх привалило бетонними плитами. Чи був на той момент живий Юрій Осаулко, у повідомленні не сказано. Побратими стверджують, що Юра також останній раз телефонував у той само день 20 січня.

(Кіборга Юрія Осаулка поховали через чотири місяці після загибелі // 20 хвилин. Вінниця, 21.05.2015.: <https://vn.20minut.ua/kriza-v-ukrayini/kiborga-yuriya-osaulka-rohovali-cherez-chotiri-misyatsi-pislya-zagibel-10447730.html>)

Борис Байненков

Загинув в результаті другого вибуху, його останнім знайшли полонені «кіборги» в терміналі.

«Не забуду ніколи, перед другим вибухом готувались із Андрієм Севером на нічний вихід із аеропорту, щоб наші машини могли дальше доїжджати. Андрій дозволив відпочити. Тут хлопці, Саша, Тарас, всі хлопці разом зібрались, ніколи не збиралась, розпалили сухий спирт, закип'ятили воду, командир взводу Борис Байненков приніс каву і каже: «Любчик, не переживай, я звідси поїду останній. Коли вже були у полоні, розгрібали завали і його тіло знайшли останнім... Ніколи цього не забуду», – ділиться спогадами Любомир Гринюх.» (Терещук Г. Все, що нас не вбиває, робить нас сильнішими – «кіборг» Олександр Машонкін // Радіо Свобода, 20.01.2017: <https://www.radiosvoboda.org/a/28244998.html>)

Натільні хрестики, особистий жетон та записка патріотичного змісту Андрія Грицана

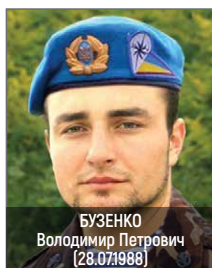
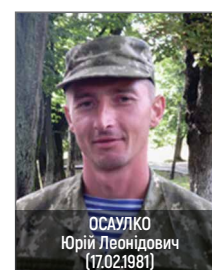
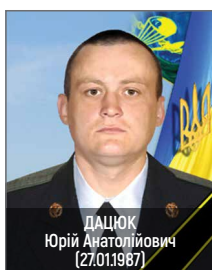
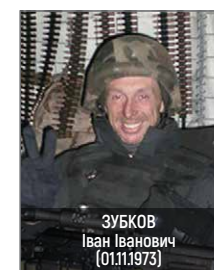
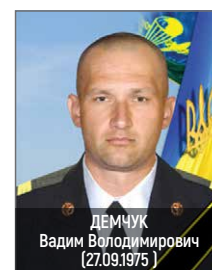
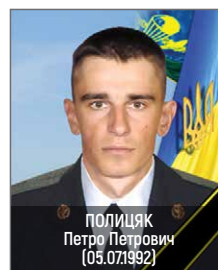
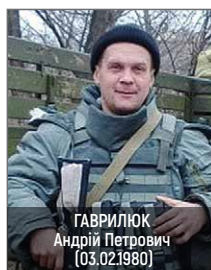
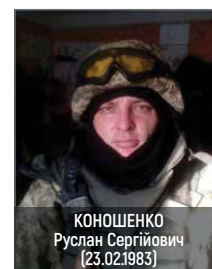
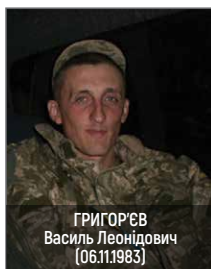
Обереги та годинник Івана Зубкова

Візитівка кам'янецьких волонтерів, знайдена у кишені Руслана Коношенка

Бірки з написами про місцезнаходження останків Володимира Бузенка

III. Передані з моргу м. Донецька в різний час

90. Грошев Олександр Іванович

Солдат, 80-а окрема аеромобільна бригада.

Народився 27 листопада 1984 р., смт. Головне, Любомльський район, Волинська область.

Привезений до моргу м. Дніпро 16.04.2015

Причина смерті не встановлена. Ушкодження внаслідок військових дій, не уточнені.

91. Купріянов Андрій Олександрович

Солдат, 93-я окрема аеромобільна бригада.

Народився 20 травня 1978 р., с. Нова Збур'ївка, Голопристанський район, Херсонська область.

Привезений до моргу м. Дніпро 16.04.2015

Руйнування головного мозку. Розтрощення кісток черепу. Наскрізне осколкове поранення голови. Ушкодження внаслідок військових дій від інших вибухів та осколків (при ньому знайдені Біблія та іконка Св. Миколая Чудотворця).

92. Марченко Іван Миколайович

Солдат, 81-а окрема аеромобільна бригада

16 листопада 1984 р., с. Світільня, Броварський район, Київська область.

Привезений до моргу м. Дніпро 22.04.2015

Інші уточнені травми із залученням декількох ділянок тіла. Ушкодження внаслідок військових дій від інших вибухів та осколків.

Деякі свідчення у справі смерті Івана Марченка:

Повідомлення у соцмережах: «Як потім сказали його другу із самого дитинства, теж воїну ЗСУ, Сергію Мальцю побратими Івана, шансів вижити у нього не було. Він загинув під уламками Донецького аеропорту, перед тим отримавши поранення в ногу, а потім і в голову...» (Анатолій Гаркуша, сторінка у ФБ: <https://www.facebook.com/agarkusa>)

Обліковий запис пошуковців, які забирали тіло з моргу м. Донецька: «Со слов представителів ДНР, тело военнослужащего, переданного из донецкого морга было вывезено из нового терминала аэропорта. Во время передачи труп был без одежды, одежда (брюки цвета мультикам с солдатским поясным ремнем, один правый ботинок типа берц, спортивные брюки черного цвета с надписью «benger 46/48») находились с трупом в пакете. Труп имеет следы ожогов, лицо обожжено. На теле имеются особые приметы в виде двух татуировок: на правом плече – абстрактный узор, на левом – треугольник с линиями внутри».

IV. Обставини загибелі остаточно не з'ясовані:

93. Кондратюк Олександр Іванович («Чорний Вовк», «Чебурашка»)

Старший лейтенант медичної служби, начальник медичної служби 81-а окрема аеромобільна бригада, 90-й окремих аеромобільний батальйон

Народився 04 липня 1982 р. м.Шпола, Черкаська область

Причини загибелі згідно даних судово-медичної експертизи: «Шок. Інші комбінації переломів, які охоплюють декілька ділянок тіла. Вибухова травма»

Згадка про загибель:

20 січня 2015 року десантники 90-го окремого аеромобільного батальйону виїхали на трьох транспортерах МТ-ЛБ до нового терміналу Міжнародного аеропорту «Донецьк» для ротації особового складу та евакуації поранених. В умовах щільного туману та відсутності зв'язку, який «глушили» російські збройні формування, транспортер, який йшов в голові колони та в середині якого перебував лейтенант медичної служби Кондратюк, проїхав будівлю аеропорту та опинився біля агроцентру, в результаті чого потрапив під обстріл бойовиків. В ході бою лейтенант медичної служби Кондратюк загинув (<http://www.shpolarada.gov.ua/1158-2019-01-18-13-57-10.html>)

Ось що згадував про останній день Олександра Кондратюка Володимир Небір:

– І тут приходять команда від полковника: «Все, готуйся, завтра їдеш на везку». А везка для нас була чимось таким... Ми вже знали, що вона впала, я чув, що наші ж бійці її спалили, там все було облито бензином. У той вечір ми сиділи з начмедом, покійним Сашкою Кондратюком і довго розмовляли. Як це буває, коли люди, ніби перед смертю, хочуть наговоритися, встигнути все сказати. Це був кінець історії Донецького аеропорту – з 19 січня до 21 січня 2015 року. На Водохреща о 18-й годині ми виїхали на МТЛБ.

Найбільше запам'ятався – «бахнутий» на голову водій. Він сказав мені лізти в отвір між десантниками і водієм. Я кажу, що застрягну там. А він: «Ні, давай, ти худенький». Ніби й не худенький, а до того ж ще – бронезилет, каска, а ще зі мною медикаменти – усе по повній програмі. Але я туди заліз.

Коли вже вирушили, водій так рвонув МТЛБ, що один боєць на рівному місці впав, бо багато важив – бронезилет, каска – і переламав хребта. Хлопці кричать: «Медика!». Я в цей момент застряг.

У «Павука» кров з руки «хлище». А я не можу вилізти, із криками, як черв'як, вибрався. Це був кошмар! Нас до того ж обстрілюють! Я намагаюся надати допомогу, не можу зловити пульс... Хлопці, які нас міняли, забрали його і потім передали, що не довели навіть до Водяного. Помер (Трегубова Я. «Це було пекло»). Володимир Небір про те, як вижив сам і рятував інших у Донецькому аеропорту // Радіо Свобода, 21.01.2019 <https://www.radiosvoboda.org/a/29720379.html>)

03-00 21 січня: Рейд трьох МТЛБ «Рахмана» до нового терміналу

Учасник оборони нового терміналу «Север»:

После взрыва у нас не стало связи, а это достаточно большая проблема. Часть бойцов пробилась через полосу, чтоб просить помощь для остальных. И к нам таки прорвались ночью три машины МТЛБ, чтоб забрать раненых и погибших, обновить боекомплект и воду, но сделать это им не удалось. Машины приехали с той стороны, где завалило выход. Пока крутились, две из них сепары сожгли.

(Ясинская В. Солдат Андрей (Север): «Из-под завалов в аеропорту мы достали не всех, но каждого, кто подавал голос, вытащили точно» // Цензор.net: <https://censor.net.ua/resonance/325405>)

Свідчення єдиного «кіборга», якого вдалося забрати групі «Рахмана»:

Близько 22-23-ої години прилетів снаряд і потрапив у бетонну балку в семи метрах від кіборга. Його відкинуло вбік. Якби Андрій піднявся, потратив би під обстріл кулемета. Він відповз під купу металобрухту, де і пролежав всю ніч.

«Спочатку піді мною був сніг, потім він розтанув і перетворився на калюжу. Я заляк, замерз. Вже прощався з життям, розумів, що коли розвидниться, мене помітять, – розповідає боець. – Аж раптом почув, що наближається МТЛБ. Думав, що це вже галюцинації на фоні контузії і всього пережитого».

Однак це було насправді. Двом нашим броньованим машинам вдалося прорватися крізь вогонь, щоправда, одна з них вибухнула біля терміналу і загинуло чотири члени екіпажу. Інша забрала вцілілих кіборгів.

(Кравчук О. Історія кіборга, який пережив пекло Донецького аеропорту. Мешканець Старокостянтинова Андрій Казмірчук вижив після страшних вибухів // Є.ua, 18.07.2015: https://ye.ua/istiriya/21065_istoriya_kiborga_yakiy_perezhiv_peklo_Doneckogo_aerportu.html)

Свідчення командира МТЛБ «Фартового»:

З 20 на 21 січня 2015 року о третій годині ночі на трьох МТЛБ ми виїхали у новий термінал, евакуювати поранених. На першій машині був «Рахман», на другій - я і «Кіпіш», на третій - старший Яблонський. Під час проїзду вирішив залишити третю машину на позиції біля РЛС, щоб та прикривала наш відхід, коли ми будемо вибиратися. Всього чотири чоловіки були на ній. На об'їзній притинився зв'язок між нами і першою машиною. «Рахман» не відповідав - рація мовчала. Ми його наздогнали біля пожежного депо. З огляду на те, що в нашого тягача відмовили гальма, ми клянули в зад емтеелбеи-ку з побратимами. Та мусила зірватися і продовжити

хід. МТЛБ з «Рахманом» газонула по колу, щоб розвернутися за вишкою, і пропала. Незабаром ми почули по рації: «Я - «трьохсотий» і ще один зі мною, Андрій Мережко, - «трьохсотий», решта - «двохсоті». Змушені йти на пожежну вежу до «Адама».

Ми таки доїхали до нового терміналу. Вдалося отримати повідомлення від Паплінського, який був на МТЛБ «Рахмана», що вони з Козаченком Максимом поранені, залізли в якусь заглибину. «Що їм робити?» - запитували хлопці.

Ми зупинилися поряд терміналу, по нас гатили з крупнокаліберних кулеметів й іншої зброї. Причому з усіх боків, здавалося, що ми в центрі шквального вогню. Стріляли з кожної дірки терміналу. Навряд чи там залишилися наші.

Туман...

На баиті кулемет РПКС-47, який стріляє автоматними набоями калібру 5,45; знаменитий ручний кулемет Калашиникова.

Я налаштувався стріляти. Очима почав вибирати найбільш привабливе місце, куди б послати кулі, і тут почув:

- «Фартовий», не стріляй, не варто, адже одразу ти викажеш, де ми знаходимося, і по нас вдарять з гранатометів. Навряд, що ми вціліємо. Термінал, здається, в руках сепарів.

Не хотілося вірити, що це правда, гнів клетотів у грудях, та я зрозумів, що ми покладемо свої голови, якщо відкрию вогонь. Наша погибель нікому не допоможе. Дав команду:

- Праворуч і вперед на ріг терміналу.

Сподівався, так буде краще, і ми зайдемо на перший поверх багатостраждального бастіону. Хоч когось заберемо. Та коли ми вигулькнули з-поза стіни, маючи намір повернути і притиснутися до будови, по нас почали гатити ворожі стрільці, полетіли гранати.

Здавалося, ще мить - і тягач розколеться від вибуху.

- Бери вліво, ні, правіше, трохи заляжемо, нехай все вибухне, і ми повернемося.

Механік-водій не збирався дременути, ми всі не хотіли втікати, усвідомлювали, що там, за тими стінами, є наші бійці, для яких ми - остання надія.

МТЛБ збила, зім'яла невисокий паркан і стала скочуватися ніби з пагорба. Аж тут і водій, і я побачили бійця, який стояв, наче вкпаній, із широко розставленими руками. То, здавалося, живий хрест. Не розуміли, хто це. Мозок шалено запрацював: можливо, свій. Я миттєво вибрався на броню і коли машина порівнялася з ним, схопив вояка за барки, досить вдало і рвонув з усієї сили на себе. Той відразу опинився на броні і розпластився, мов павук, ухопившись руками за бічні виступи. Все це відбулося за долі секунди. Був ризик переїхати чоловіка, та нам вдалося здійснити свій задум. Почувся удар у задню частину ластівки.

Затих двигун, МЛТБ причаїлася в тумані десь біля підніжжя схилу. Зупинилися,

далі рухатися не могли. Вийшли всі з машини, а я відразу кинувся до людини-павука. Розціпив заляклі на холоді пальці, повернув обличчям до нас.

- Ти хто?

Він упізнав своїх і пустив сльозу від радості.

- Я «Флай» з роти вогняної підтримки Івана Івановича.

- Свій... - у мене також радісно забилося серце. - Свій... Хоч одного таки вихопили, не врятували, а саме вихопили з лабет неминучої смерті.

«Флай» розповів, що під час підриву сепарами терміналу його викинуло вибуховою хвилею за межі будови, він доти лежав не рухаючись, доки холод не став добиратися до мозку. Мабуть, тоді прийшов до тями, оговтався і колом ходив, не міг зрозуміти, де він. У тумані чув постріли, але не ховався, він перестав боятися.

Я виставив трьох дозорних і став думати, що робити, як далі діяти. Чулося, як неподалік кричали:

- «Укропы», сдавайтесь!.. Та наврод, що це до нас.

Ми мали діяти, адже, коли настане світанок, нас помітять, і тоді, як би не оборонялися, що б не робили, всі станемо отим сумнозвісним «двохсотим» вантажем. Вирішив рухатися у напрямку РЛС. Але наш тягач не заводився. Що не робив механік-водій - він був безсилий вдихнути життя у цього, здавалось би, надійного сталевого велетня.

Всі п'ятеро один за одним пішли у бік злітної смуги, аби перетнути її і вже на тому боці обрати стежку до «Прокурора». Натрапили на величезного літака - ахметовського лайнера, навік заляклого на летищі. Невідомо, навіщо і хто його підірвав у кількох місцях, однак сталевий птах вражав своєю минулою красою.

Присіли під хвостом і ще раз зорієнтувалися. Вимкнені нові рації тримали у руках. Якщо, не дай Бог, нас будуть брати в полон, ми мали їх знищити. Адже на кожному місці на нас чатувала небезпека. Подзвонив «Лосю»:

- Не виходить, брате, тебе забрати, вибач.

- Гарзд, я поволі сам вибиратимусь, - відповів побратим. Кого-кого, а командира своєї роти я мав намір знайти і вивести з пастки.

Мені було гірко на душі, що так усе сталося, ми не змогли нічим допомогти пораненим оборонцям нового терміналу.

В якому пеклі вони опинилися, я старався не думати, але ця думка поїдом їла мене зсередини, було боляче, ніби змія раз за разом жалила. Адже я сподівався, що від нас буде, хоча й невелика, але користь.

Пробачте, брати...

Ми, лишаючи вражену техніку та обминаючи канави від вибухів, вдало дісталися до наших секретів. На нас очікували Яблонський зі своїми вояками. Не засиджувалися у «Прокурора», одразу сіли в свою МТЛБ і рушили до Водяного.

Почався мінометно-артилерійський обстріл - ворог ніби полював за нами і старався добити. Це була об'їзна дорога з «кишеньми» про всяк випадок. Тоже заїхавши в одну з таких «кишень», вирішили спускатися схилом та перечекати. Зателефонували Станіслав Паплінський з Максимом Козаченком:

- Ми живі, що нам робити?

- Чекайте, хлопці...

Що я міг їм сказати у такому становищі? Адже сподівався, що це буде якась операція і ми обов'язково їх заберемо.

На ту хвилину нам усім не було відомо, що термінали контролюють сепари. Ми мали потаємну надію, що десь там ще існують наші бойові осередки.

Та не так склалося, як гадалося.

Зайшли хлопці із 79-ї бригади на позиції неподалік вишки. Добу там пробули під обстрілами і, не попередивши нас, тихо зникли. Шкода було тих позицій, адже ми, перебуваючи там, рили окопи, шляхи сполучення, обладнали пости, а тут все без бою здали сепарам.

Після того, як усі відійшли, і ми про це довідалися, поїхали на танку, щоб знищити відомі нам укріплення. На жаль, підірвалися на мінах, які, не гаючи часу, встановив ворог. Загинув механік-водій з Попільні. Я лише через півроку дізнався, що той боєць - земляк.

(Кіборги Донецького аеропорту. Нагорний Олег Васильович // Марищенко В. Східний фронт: <http://kiborgy.in.ua/nagornyy-oleg-vasylyovych.html>)

Оповідання С.Паплінського з МТЛ-Б «Рахмана», який потрапив до полону, про загибель товаришів та їх пошуки:

Вперше у мене з'явилася можливість роздивитися «ластівку» зовсім близько. За металопрофілем, зірваним з огорожі над стіною, який тепер стирчав під ланками траків, я зрозумів звідкіля нам довелось злетіти. В голові остаточно склалися пазли тієї миті, я усвідомив, чому був такий сильний удар. Шість, можливо, вісім метрів донизу ми летіли, а потім приземлилися на землю, а втім, наше приземлення ліпше назвати катастрофою.

Досі я гадав, що ми підірвалися на фугасі, навіть думав, що на щось наїхали і перекинулися. Нарешті все стало на своє місце...

Ось чому відірвало паливний бак. Сама машина не ушкоджена, гусеничні ланцюги на місці, огорожа біля естакади не порушена, лише обгорілий і вже покритий іржею метал «ластівки»... Вона лежали доверху траками, заніміла після тієї трагічної туманної ночі, лише з чималими вм'ятинами і дірками від бронейних куль та осколків. У мене була нагода в спокійному стані оцінити і зрозуміти, що відбувалося тієї жахливої ночі.

Я відчинив задні двері, ні не в тягач, я немовби відчинив портал у минуле, і те минуле мене повністю захопило...

Знову поряд літали кулі, почув стогони, крики, чітко побачив, як горить усе навколо мене і навіть відчув біль у тих місцях, де в'їлися рештки мін.

«Юрист» лежав у зігнутому положенні неподалік відсіку водія, весь обгорілий. Добре збереглася та частина тіла, котра була під бронезишлетом. Я проник усередину і через декілька секунд кинувся назад. Мене душив той дим, що за сорок дев'ять днів, здавалося, назавжди зник... Єство роздирали крик і стогони, що затихли сім тижнів тому...

Я глибоко вдихав повітря... Затим попросив у наглядачів закурити. Сепаратист одразу дав мені цигарку, бачачи мій стан, нічого не запитував і не докоряв, як завжди, тим, що ми тварини, фашисти дістали вже їх, стріляючи куриво.

Я не просто куриво, мені потрібний був час, щоб налаштувати себе на те, що мені слід повертатися у «ластівку».

«Не зупиняйся, рушай вперед, іди в минуле...»

З другої спроби я дістався до двигуна, далі вузький лаз і місце водія... Там у страхітній позі лежав обгорілий «Бандит»... Очевидно він до останнього подиху боровся зі смертю, помер не одразу... Це водій, котрий тієї ночі віз нас у гуцу пекла...

Я знову не міг володіти собою, вискочив назовні. Не обгоріле тіло мене налякало, а зусібч налягла клаустрофобія, про існування котрої навіть не здогадувався.

Більше в «ластівку» я залізи не міг. «Бандита» діставав Тарас Колодій, а я спромігся винести «Юриста». Доки чекали ноші, я розглядав все навколо, намагався знайти собі виправдання. Терзали душу запитання: «Чому ми не справилися з бойовим завданням? Чому не врятували побратимів? Чому разом не вийшли?..»

А ще я згадував, як тоді намагався врятувати «Юриста», як йому говорив: Тримайся я тобі допоможу...» Як благав: «Потерпи...»

А тепер ось несуть його тіло, яке стало легким, мов пір'їна... І прошу прощення не за те, що бракувало сил, а за те, що так пізно...

Загиблі з МТЛ-Б «Рахмана»

94. Боднарюк Олександр Васильович

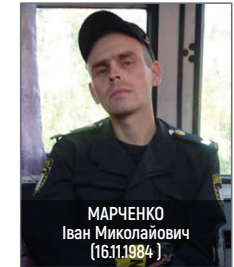
Молодший сержант, водій, 80-а окрема десантно-штурмова бригада.

Народився 14 вересня 1979 р. в с. Пригородок (Хотинський район, Чернівецька область).

95. Гасюк Віталій Аркадійович

Солдат, стрілець - помічник гранатометника, 81-а окрема аеромобільна бригада (90-й окремий аеромобільний батальйон).

Народився 6 грудня 1983 р. в м. Баранівка (Житомирська область).

Подвиг Ігоря Брановицького

Свідчення Ярослава Гавяця:

19 січня нас уперше підірвали, але ту частину терміналу, де нас не було. Тоді дехто отримав по голові камінням, але ніхто не загинув. По рації нам казали тримати оборону, мовляв, підмога буде, танки їдуть, але так ми нікого не дочекалися. Цілий день 20 січня було тихо і це трохи нас насторожило. Як виявилось, під переkritтям, де ми розміщувались, заклали три тонни тротилу. Від вибуху поверхи вниз провалювались, хлопці, які сиділи посередині, попадали вниз. Із 60 чоловік в одну мить залишилося близько 20-ти, з яких вісім дістали з-під завалів у дуже важкому стані. Я залишився живим, бо сів збоку на фундамент покурити. Відкопав автомат і побіг тримати оборону. Ворог зрозумів, що не з усіма розправився. Але триматися вже було несила. П'ятеро за ніч померли від ран. Троє залишилися важкопораненими, з них двом перебило ноги. Важко було дивитися, як вони мучаться, а допомогти нічим не могли. Офіцерів серед нас уже не було. Старшина пішов до сепаратистів домовлятися, що ми кидаємо зброю, забираємо поранених і вони нас відпускають. Сепаратисти не

погодилися на такі умови. Вони повідомили, якщо хочемо врятуватися, то треба здаватися. У мене на той час залишилося всього чотири ріжки набоїв, не більше і в побратимів. Коли зрозуміли, що допомоги чекати марно, то щоби врятувати поранених, старшина прийняв рішення зранку 21 січня здатися в полон. Загалом нас залишилося 16 чоловік.

– Коли ми вийшли з терміналу, першими нас взяли люди «Гіві». Поранених забрали в лікарню, а всіх, хто міг самостійно пересуватися, «Гіві» почав питати, хто є хто. Один із нас обмовився, що має право з ними не розмовляти. Це був Ігор Брановицький з Києва. «Гіві» почав його бити пістолетом, решту не чіпали. Дали нас завезли у підвал колишнього СБУ до сепаратистського ватажка «Мотороли». Цілий день 21 січня усіх нас били. Найбільше дісталось Брановицькому. Він лежав синій і не вставав. Прийшов «Моторола» і запитав підлеглого, що з ним. Отримавши відповідь, що з ним усе погано, холоднокровно пустив дві кулі в голову. («Кіборг» Ярослав Гавянець – про сім днів у пеклі Донецького аеропорту, три тижні полону, акторську кар'єру та розчарування Майданом <https://realno.te.ua/novynu/%D0%B A%D1%96%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B3-%D1%8F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2-%D0%B3%D0%B0%D0%B2%D1%8F%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%81%D1%96%D0%BC-%D0%B4/>)

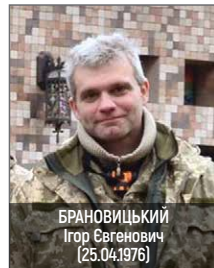
Інша розповідь Ярослава Гавянця:

- Нас повели до Гіві, потім до Захарченка. Потім били у підвалі, де був тир. Били трубами, табуретками, автоматами, як кажуть, не на життя, а на смерть. Водили на «допит» - цим займалися два російські офіцери. Практикували й таке - шикували в ряд, як на розстріл, а потім стріляли у стелю. За ці кілька секунд перед очима пролітало все життя. Ламали духовно, фізично, як це можна нищити живу людину? Насміхалися: «Ти знаєси, хто ти, «кіборг»? Прочитай це слово навпаки – гробік».

З нами там був мало не до смерті побитий Ігор Брановицький. Коли запитали, чи то він автоматник, той відповів ствердно. Тоді «Моторола» випустив дві кулі йому в голову.

96. Брановицький Ігор Євгенович

Солдат, 81-а окрема аеромобільна бригада (90-й окремих аеромобільний батальйон). Народився 25 квітня 1976 року, м.Київ

БРАНОВИЦЬКИЙ
Ігор Євгенович
(25.04.1976)

Рахуються зниклими безвісти

97. Бондар Олександр Володимирович

Старший солдат, 80-а окрема аеромобільна бригада
Триває ідентифікація ДНК, по решткам, доставленим до Дніпра з моргу м. Донецька 13.05.2015

98. Ковальов Юрій Анатолійович

Солдат, 80-а окрема аеромобільна бригада

99. Кравчук Олександр Михайлович

Солдат, 80-а окрема аеромобільна бригада

100. Степанишин Валерій Віталійович

Солдат, 80-а окрема аеромобільна бригада

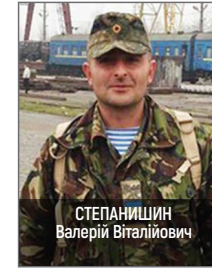
БОНДАР
Олександр Володимирович

КОВАЛЬОВ
Юрій Анатолійович

КРАВЧУК
Олександр Михайлович

СТЕПАНИШИН
Валерій Віталійович

Зміст:

Передмова	4
Загальні поняття про оборону аеропорту та кількість втрат	7
2014 рік. Перебіг подій, хроніка бойових втрат	13
Липень: перші загиблі	14
14 вересня: бій біля аеропорту	17
28 вересня: бій з двома російськими танками Т-72	18
3 жовтня 2014 р.: бій за старий термінал	24
Ніч з 3 на 4 жовтня: відбиття атаки	25
4 жовтня: загибель танкового екіпажу	26
15 жовтня: мінометний обстріл	26
31 жовтня: бойова сутичка	26
6 листопада: відбиття штурму на диспетчерську вежу	27
7 листопада: робота снайперів	27
8 листопада: засідка та вогневий бій	27
18 листопада: мінометний обстріл	28
29 та 30 листопада: бій за старий термінал, відступ до нового терміналу	30
Оборона нового терміналу	37
2015 рік. Хроніка та бойові втрати з 1 до 19 січня	40
«Новорічний» обстріл донецького аеропорту	41
Відновлення бойових дій	41
13 січня: знищення супротивником диспетчерської вежі	42
Ротації 13 та 14 січня: зміна підрозділу 93-ї механізованої бригади десантниками з 80-ки	43
Протистояння 14 січня	44
15 січня: захоплення супротивником верхніх поверхів нового терміналу	44
16 січня: бій на території терміналу, газова атака	45
Ніч з 16 на 17 січня: прорив двох МТЛ-Б з підмогою	46
17 січня: бій за пожежну частину донецького аеропорту	48
Евакуація поранених у ніч з 17 на 18 січня	52
Остання організована евакуація поранених у ніч з 18 на 19 січня	52
Вибух 19 січня	53

20 січня 2015 року	56
8:00 – 12:00: операція з відбиття донецького аеропорту	57
Про початок операції	57
Доля МТЛ-Б з ЗУ-23, яка рухалась попереду	58
Рух колони 79-ї окремої аеромобільної бригади, її втрати та відступ	63
Висування колони 13-го аеромобільного батальйону 95-ї бригади	65
Дії одного БТР та двох БМП 93-ї окремої механізованої бригади	66
Єдина МТЛ-Б, яка прорвалася до нового терміналу...	67
Доля останньої МТЛ-Б	73
14:56, 20 січня: другий вибух у новому терміналі	74
Зведені дані про загиблих на території нового терміналу донецького аеропорту 20-21 січня 2015 року	77
I. Доставлені до моргу м. Дніпро 17 лютого 2015 року	78
II. Доставлені до моргу м. Дніпро 28 березня 2015 року	82
III. Доставлені з моргу м. Донецька в різний час	92
IV. Обставини загибелі остаточно не з'ясовані	93
03-00 21 січня: Рейд трьох МТЛ-Б «Рахмана» до нового терміналу	94
Подвиг Ігоря Брановицького	99
Рахуються зниклими безвісти	101

СТІНА ПАМ'ЯТІ
MEMORY WALL